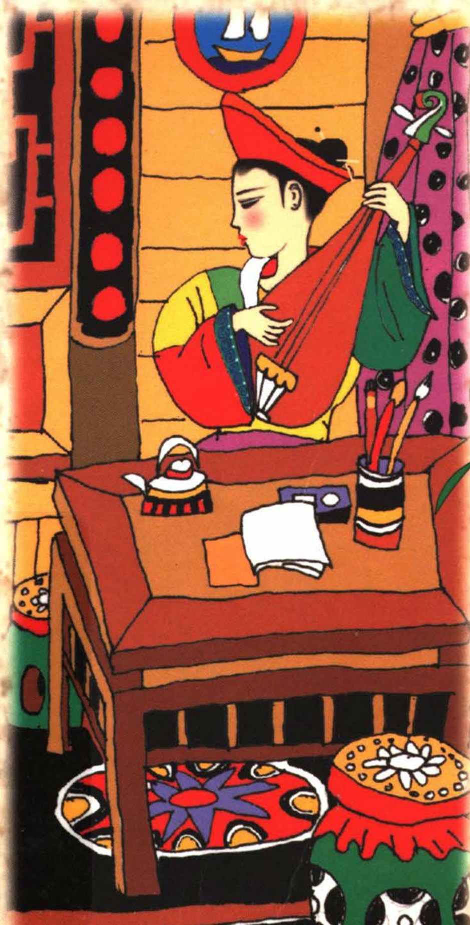

YỄN DU

Kiều

EDITORIAL
THẾ GIỚI

FELIZ PITA RODRIGUEZ
(1909 - 1992)

Nació en Bejucal, provincia de La Habana, en 1909.
Muy joven colaboró con la célebre revista Adelante, portavoz de la vanguardia literaria que apareció de 1927 a 1930. Residía durante diez años en Europa (principalmente en Francia), y en 1937 participó como delegado en el Segundo Congreso de los Intelectuales por la Defensa de la Cultura en España. A partir de 1940, año de su regreso a Cuba, llevaba a cabo una intensa actividad de periodista y escritor de la Radio, al mismo tiempo realizaba su obra de cuentista y poeta. Pita Rodriguez vivía igualmente en diversos países latino-americanos, y gran viaje, visitaba dos veces a Vietnam.

Obras publicadas:

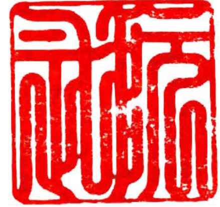
Corcelo de fuego, Las Crónicas, Las Noches (Poemas);

Romance de América la Bien Guardada (teatro)

San Abul de Monte, Callado, Tobías, Cuentos completos,

KIỀU

BILENGUAS
VIETNAMITA-ESPAÑOL

Impreso en Vietnam
VN-TG-6523-6

NGUYỄN DU
(1765-1820)

Nguyễn Du nació en 1765 en una familia mandarinal cuyos numerosos miembros habían encargado de altas funciones a la Corte de los *Lê*. El mismo después de pasar aeroso los concursos mandarinales había ocupado un puesto modesto de mandarín militar hasta el hundimiento de la monarquía *Lê,* barrida en el último cuarto del siglo XVIII al mismo que las familias señoriales de los *Trịnh* en el Norte y de los *Nguyễn* en el Sur por el gran movimiento popular de los *Tây Sơn*. Refugiado en provincia él intentó organizar un movimiento de oposición a los *Tây Sơn* con miras a restaurar la dinastía de los *Lê*. El fracaso de esta intención lo había llevado a retirarse de largos años en su comuna natal *Tiên Điền*, provincia de *Hà Tĩnh*. La familia señorial de los *Nguyễn* después de haber erradicado los *Tây Sơn*, fundó una dinastía imperial con como primer emperador Gia Long (1802). Buscando conciliar los antiguos subditos de los *Lê,* ofreció Gia Long a *Nguyễn Du* tomar de nuevo la carrera mandarinal. Después de haber rehusado muchas veces esta oferta él había

aceptado por fin a servirse a la nueva dinastía. En 1813, fue encargado de conducir una embajada en China. Falleció en 1820.

Conocido principalmente como autor de *El Kiều*, *Nguyễn Du* dejó además numerosos otros poemas, en particular el "Llamado a las almas errantes" y muchos poemas en chino clásico.

En 1965 fue reconocido Hombre de Cultura Mundial por El Consejo de la Paz Mundial.

PRESENTACIÓN DE *EL KIỀU* PARA LA PRIMERA EDICIÓN

Fluyendo sobre un río de caudal activo, bajo la claridad límpida de la luna, un sampán navega pesadamente cargado. Más allá de las riberas, se adivina la sombría masa de las comarcas adormecidas detrás de sus cercas de bambues vivos. De repente, en medio del silencio de la noche, se elevó una melopea arrastradiza, escabulléndose por los remos que batían las aguas haciendo el compas:

Ella evocaba

Por su mirada los reflojos de bosques en primavera

Las flores se palidecían de celosía ante ella

El sauce lloraba por no tener su elegancia

Era la sampanera que cantó la belleza de *Kiều*, cuyos amores desdichados no cesaron de conmover el corazón de las mujeres de Vietnam.

La cosecha de arecas estaba a su apogeo. A la claridad de una lámpara colgada de una viga, toda la

familia estaba en reunión ahí mondando el fruto de areca, cortándole la nuez en lonjas que luego secaron. La noche avanzaba, poco a poco, las conversaciones se extinguieron y no se oyó más que el rechinar de los cuchillos sobre el fruto de la nuez de areca. Alguien propuso: "¡Abuelo Châu, recítenos algo!". El viejo Châu se hizo rogar, más se le veía moverse la perilla de placer, él tosió debilmente para clarificar su voz luego la canción se elevó en medio de la acogida general.

Luego, como se rajaba un bambú, como hacer
caer las tejas de un techo

Từ Hải demolió a sus enemigos, conquistando
victoria tras victoria.

La fama de su potencia subía en un estruendo
de trueno

Cortando el imperio en dos apropiándose
de un rincón del cielo

El huracán se desató, fronteras y prefecturas

Caían bajo su espada que se afilaba en el viento
y el polvo.

Todo el mundo reconoció a *Từ Hải*, el guerrero magánimo, el amante digno de la linda *Kiều*, quien después de cien victorias cayó víctima de la felonía de un mandarín pérfido.

Un corredor, algunas flores, algunas tasas de té. Unos letrados, viejos amigos, parlotearon. Uno entre ellos se levantó diciendo: Honorable compañía, intento,

con mi ineptitud habitual, tentado de hacer algunos versos, ¡tengan la bondad de escucharlos!

¿Quién ha tenido lágrimas para llorar a las gentes de antaño?

Sin embargo, por allá por siglos las almas sensibles

Colmugan en su tristeza y como en Tầm Zương

Sus sollozos no cesaron de hacerse eco[1]

El letrado cantaba y lloraba las desgracias de la hermosa Kiều, quien fue el letrado vietnamita que no había hecho a menos una vez celebrar mediante algunos versos tal o cual personaje de *El Kiều* o deplorar tal o cual vejación que su heroina hubiera sufrido.

Así era *El Kiều* en el Vietnamita de antaño. Los hombres del pueblo, no obstante iletrados, sampaneras y campesinos, sabían de memorias sus largos pasajes. Los letrados nutridos de los clásicos, estetas intransigentes, amaban este poema que tuvo para ellos un poco el sabor de la fruta prohibida.

Unos adoraban la hermosa Kiều, compartiendo con sus desgracias, estimando sus virtudes, y otros al contrario la fustigaban por su inmoralidad.

Ahora, en la República Democrática de Vietnam nació una nueva sociedad sobre las ruinas de la

---

1. Poema de *Chu Mạnh Trinh*

antigüedad barrida por un huracán revolucionario de una potencia sin precedente. Una nueva y abundante literatura vió la luz del día, ofreciendo a los campesinos y sampaneras, quienes ahora saben todos leer, una preciosa sustentación intelectual. En medio de esta floración *El Kiều* guardaba su plaza, y continua siendo cantado, adorado, mostrado. Ni la revolución, ni los revolucionarios, nadie lo relegó al museo de las antigüedades, al contrario se le echó una nueva vista sobre esta obra literaria considerada como una de las joyas más valiosas del patrimonio nacional. Desde 1955, un año después del final de la primera resistencia[1], la R.D.V[2] celebró con fervor el 1900 aniversario de nacimiento de su autor *Nguyễn* Du. En esa ocasión el periódico *Nhân Dân,* "órgano del Partido de los Trabajadores de Vietnam[3] escribió el 25 de Septiembre de 1955:

"Además de su humanismo lleno de vigor, el gran valor de El Kiều reside aún en su poesía, muy bonita, con un carácter eminentemente nacional, aérea en su forma, profunda en su significación".

En ese año la celebración del 200° aniversario de *Nguyễn Du* pasó el borde del cuadro nacional de Vietnam. En numerosos países *El Kiều* y *Nguyễn Du* ahora eran conocidos y amados.

---

1. Contra los colonialistas franceses (1946-1954)

2. Actualmente la República Socialista de Vietnam.

3. Actualmente el Partido comunista de Vietnam

Para este 200° aniversario y para nuestros amigos en el mundo, nosotros tentamos, después de tantos otros, de traducir *El Kiều* a una lengua extranjera.

¿Cuál es lo que ha valido a *El Kiều* esta larga audiencia y su puesto tan particular en la literatura vietnamita?

*

* *

"Los cantos de las gentes de la comuna mía me han enseñado el habla del yute y del moral", escribió *Nguyễn Du* en otro poema. El poeta vivía desde luego largos años en la campiña, cerca de los que cultivaban el arroz, el yute y la mora.

El lenguaje de *El Kiều* se inscribía en la más pura tradición de las canciones populares que guardó la flexibilidad, el carácter realista, la riqueza en imágenes y en coloridos. No fue un azar si numerosos hombres y mujeres del pueblo lo sabían de memoria sus largos pasajes, y si ciertos versos del poema fueron devenidos verdaderos proverbios y dichos de uso corriente.

Sin embargo *El Kiều* no es una obra folklórica, sino una gran obra literaria que se puede colocar sin temor entre las creaciones maestras de la literatura universal. *Nguyễn Du*, quien había asimilado a fondo los clásicos chinos y vietnamitas, logró quedar airoso en *El Kiều*, con una síntesis harmoniosa del habla popular y de la lengua literaria clásica. *El Kiều* marcó una etapa

importante en la historia de la lengua vietnamita, contribuyó a enriquecerla, a suavilizarla, a darle una precisión y concisión notables. Se explica ¿por qué esta obra se conserva hasta nuestros días el modelo que tantos poetas y literatos se han esforzado en imitar, porque se han hallado raramente en un autor una gama y una paleta tan ricas, tan variadas?

Romántico, *Nguyễn* Du sabía cantar la belleza de un paisaje, expresar maravillosamente la emoción que estrechaba un corazón de enamorados, la tristeza, la melancolía, la desesperanza, la alegría triunfal, en breves, todos los "movimientos líricos del alma, las modulaciones de los sueños, los sobresaltos de la conciencia". (Beaudelaire).

Realista, *Nguyễn* Du pudo en algunas palabras, con algunos versos contornear un personaje, traducir un carácter; el mandarín pérfido, el traficante bribón e insolente, la mamá-dueña del "pabellón verde", son todos puestos al desnudo sus mascaras impiadamente por una lengua cruda, colorida, mordaz. Numerosos nombres de ciertos personajes han pasado en la lengua corriente, devenido nombres comunes: de un sobornador se dice él es *Sở Khanh*, como en francés se trata alguien de Harpagon, cuando éste tiene demasiado apego a sus dineros.

*

* *

Algunas traducciones, puras de dragones y de fenix, han transformado ***EL Kiều*** en un cuento oriental, de un

exotismo dudoso, desnaturalizándolo completamente. El pueblo vietnamita ama a *El Kiều* no como una leyenda, ni como un cuento, y sin un ápice de maravilla, ni tampoco un soplo de romanesco que se desliza en toda la obra. Este destino que se ve muy a menudo citado, no toma jamás la forma de un dios o un genio que da, a los momentos cruciales, el golpe del índice necesario para hacer avanzar la acción. Él es más bien concebido como una ley necesario, rigiendo la ronda universal de las causas y los efectos; mejor es, el destino revestido de figura humana, y el lector indignado, conmovido, atrapado por la realidad de descripciones y llega a olvidarlo para llevar toda su cólera, su ternura, su admiración sobre los personajes vibrantes, reales, que evolucionan en una sociedad real. No hay sólo en *El Kiều* la música de los versos, los coloridos, de los paisajes, la riqueza de la lengua para hacer vibrar el corazón de una sampanera, de un viejo campesino de antaño o para conmover un militante revolucionario de nuestra época.

Hombre del final del siglo XVIII, que era en Vietnam la época de las grandes convulsiones y también grandes esperanzas, *Nguyễn* Du lo resentió excesivamente las aspiraciones y los sufrimientos. La sociedad feudal vietnamita zozobraba pues en una crisis sin fin y sin salida. Erigida desde numerosos siglos sobre un régimen agrario que apartaba la mayoría de los campesinos del derecho de propiedad, su orden moral se sobreponía ante una trilogía rigurosa: fidelidad absoluta de sujetos al monarca, piedad filial primando todos los deberes, sumisión total de la mujer a su esposo.

El Rey, hijo del Cielo, reinaba no en virtud de un consenso general, sino por la gracia de un mandato celestial; el orden y la paz, en el Cielo como sobre la Tierra, dependían de la "virtud" del soberano, cuyos bienhechos se derramaban en todo el país como una llovizna de primavera. Una burocracia de mandarines "padres y madres del pueblo" administraba el país a nombre del Rey. El más grande honor que podía soñar un joven entonces era acceder por la vía de los concursos a esta carrera mandarinal, coronamiento supremo de una vida de estudios. Rebelarse contra el soberano era el crimen supremo, porque eso fue rebelarse contra la voluntad celestial.

La afección y el respeto que todo niño debía a sus padres era llevado en lo absoluto a esta ideología oficial. No se pagará para siempre la deuda que debía a sus padres, sobre todo más a su padre que su madre; ningún sacrificio de los hijos sería bastante grande para cumplir todos los deberes de piedad filial.

La joven muchacha no tenía ningún derecho en cuanto a la escogida del hombre que se casaba: ella quedaba "tomando el asiento donde los padres la colocaban". Soltera, ella debía obedecer a su padre; esposa, ella se sometía a las voluntades de su marido; viuda, ella debía seguir los consejos de su hijo mayor.

Codificada con todo su rigor por el confucianismo, esta ideología oficial enseñada desde muchos siglos constituía la osamenta moral de la sociedad feudal, el molde en el cual se colaban los pensamientos y actos. Sin

embargo, aquí el régimen estaba zarpado por la base: los campesinos se rebelaban sin cesar y numerosas insurrecciones pusieron muchas veces en peligro la capital. Hacia el medio del siglo XVIII, *Nguyễn Hữu Cầu*, uno de estos jefes insurgentes, logró tomar toda la región costera del Noreste durante largos años; él inscribió sobre su bandera las palabras "Defensa del pueblo" quitando los bienes de los ricos para distribuirlos a los pobres. Valiente guerrero, letrado emérito, amado del pueblo, él pudo levantar durante algunos meses numerosas tropas por doquiera que pasaba.

De su lado el feudalismo se debatía en el marasmo. El Rey, Hijo del Cielo, descendiente de los Lê, no reinaba más que por la forma, relegado en su palacio por la familia señorial de los *Trịnh* que mantenían todos los poderes. La familia real, el clan señorial, los mandarines cultivaban cada cual mejor el libertinaje y los placeres sensuales; los títulos mandarinales se vendían, la concusión hacía estragos.

Al sur, otra familia señorial, los *Nguyễn*, estaba preparando y construyendo un vasto feudo autónomo, y periodicamente las tropas de los Trinh y de los *Nguyễn* se enfrentaban para crear las grandes desgracias del pueblo.

Hacia el final del siglo XVIII, un movimiento insurreccional de una amplitud sin precedente, los *Tây Sơn*, conducido por un hombre genio, *Nguyễn Huệ*, barrió en poco tiempo las dos familias señoriales del

Norte y del Sur, reunificando el país. Los feudales chinos llamados a socorrer por sus colegas vietnamitas, creían poder aprovecharse de esos trastornos para imponer su dominación sobre Vietnam. *Nguyễn Huệ* destrozó totalmente las tropas chinas en un combate resonante (1798). Con las grandes insurrecciones campesinas, con la instauración de la dinastía *Tây Sơn*, dirigida por este magnífico héroe, que era *Nguyễn Huệ*, grandes esperanzas nacieron. La sociedad feudal estremecida hasta sus fundamentos ¿iba ella a dejar el puesto a una vida nueva? La ideología feudal, después de estos decenios de trastornos, perdió todo prestigio.

Esta difelidad al soberano ¿a quien el deber ahora? ¿Dónde estaba la autoridad legítima? El "Hijo del Cielo", los señores viles, libertinos llamando el apoyo de los extranjeros, o estos rebeldes" héroes hijos del pueblo, magnánimios, patriotas, libertadores del pueblo y de la patria? Que no se reprochaba a esos mandarines "padres y madres del pueblo" cuya sola ocupación era la de despojar a sus "hijos", de disputar grados y prebendas a fuerza de genuflexiones y de adulación rastrera, ¿Y qué exacciones y atrocidades cometidas por estos mandarines contra las gentes del pueblo?

Esta sociedad feudal en plena descomposición, donde por otra parte algunos núcleos de capitalismo habían germinado, detrás de la mascarada de las ceremonias de la corte, las audiencias mandarinales arrastraban igualmete todo un séquito de traficantes, procenetas, estafadores, sobornadores, agentes listos

para toda villanía. Se veía aparecer la toda-potencia del dinero. Al lado del mandarín opresor, el mercader entró en la escena. La mujer-esclava devino también mercancía; aplastada por el feudalismo, ella estaba burlada, arrastrada en el lodo por una sociedad donde el capitalismo comenzaba a germinar.

*

*   *

Con su obra de un gran realismo, *Nguyễn Du* tuvo el mérito de poner al desnudo la mascara y denunciar a menudo con violencia este feudalismo opresor, corrupto: ningún mandarín en *El Kiều* fue simpático. Todas las desgracias de *Kiều* tuvieron origen en la avidez de un mandarín que no vaciló, por un poco de dinero, hacer zozobrar toda una familia en la desgracia. Al penetrar en el palacio del primer ministro se restringía un escalofrío y se ahogaba; el más grande hombre de guerra de la Corte, para vencer el enemigo, no sabía más que recurrir a la traición. Por el contrario, de cara a cara, que bella figura fue este "rebelde" *Từ Hải* quien :

Pisaba el suelo con los pasos de orgullo

Sus remos lo conducían por allá de los montes y ríos

Contaba arriba de su cabeza el único cielo estrellado.

Es necesario saber a qué punto la veneración del soberano, el respeto del mandarinato y en contrapartida el horror inviolable para con los rebeldes

estaban anclados en el espíritu de un letrado confuciano para comprender toda la audacia de *Nguyễn* Du. Audacia tanto más meritoria cuando la época en que el autor escribía *El Kiều*, la reacción feudal lo castigó con mayor ferocidad. Después de un breve período de magnificiencia *Nguyễn Huệ* falleció, los *Tây Sơn* fueron vencidos por la familia señorial de los *Nguyễn*, quienes de nuevo imponían al país el collar desvergonzado del feudalismo. Hay sin ninguna duda en el retrato de *Từ Hải* el reflejo de estas figuras magníficas, muchos rasgos de estos héroes, jefes de las insurrecciones campesinas, que han iluminado la historia del siglo XVIII vietnamita. Y en negativo aparecen los mandarines crueles, codiciosos con sus esbirros a "cabeza de búfalos y fisonomía caballar".

El pueblo vietnamita no estaba equivocado ni un ápice: en *El Kiều* él había amado y amará para siempre estos reproches violentos, a veces apasionados, contra el feudalismo que había sufrido tanto. El emperador *Tự Đức* leyendo *El Kiều* anotó al margen del pasaje sobre *Từ Hải:* "El autor merece bien un bastonazo".

He aquí *Kiều*, una muchacha de familia buena que una noche, en ausencia de sus padres y, naturalmente sin que lo supieran, abrió un agujero introduciéndose através del jardín para encontrar al hombre que ella amaba. Qué escándalo para una sociedad confuciana acostumbrada desde muchos siglos los preceptos del maestro: "¡Jóvenes muchachos y jóvenes muchachas de ningún modo se frecuentarán!". Y el autor, lejos de

fustigar los enamorados, que se habían atrevido amarse, sin el permiso de los padres, consagró páginas entre las más calurosas del poema, a sus expansiones, sus ternuras. Este amor, este libre selecto entre dos gentes jóvenes, tan deshonrado en el curso de numerosos siglos de feudalismo, había hallado en *Nguyễn Du* su genuino poeta. La monarquía de los *Nguyễn* se esforzó en vano durante todo el siglo XIX por reponer el honor de las enseñanzas más retrógradas del confucianismo, nada impediría los jóvenes gentes y las jóvenes muchachas de Vietnam amar la linda y osada *Kiều y* su fiel amante Kim.

Estaba igualmente trastornada esta noción sacrosanta de fidelidad que imponía a una mujer consagrar toda su vida a un solo hombre, incluso cuando éste falleciera: *Kiều* se burlaba de la vida, forzada a venderse varias veces, ama apasianadamente una segunda vez cuando encontrará un héroe digno de ella. Esta segunda nupcias que un confuciano ortodoxo había dedicado a las gemonias, halló en *Nguyễn Du* un ardiente defensor. El puritanismo confuciano prohibía la menor alusión al amor carnal; el autor no temió en hacer admirar a *Kiều* tomando su baño, desvelando a los ojos de un enamorado maravillado su "*cuerpo de jada, blancura de márfil*". A *Kiều* forzada por una sociedad feroz a prostituirse tantas veces, *Nguyễn Du* reservaba toda su simpatía, haciendo justamente decir a su fiel amante que ella queda pura a despecho de todas sus vejaciones, que la difelidad en amor debe concebir en un juicio más bien humano que según la óptica de los fariseos. Cantando en toda su

belleza el amor de dos jóvenes gentes, fundado sobre la libre selección, sin excluir en esto el componente carnal, *Nguyễn Du* había reivindicado para la mujer los derechos completamente burlados por la sociedad feudal. En los sobresaltos de este siglo XVIII concluyente, el amor, cosa nueva, formaba parte de estas aspiraciones profundas, dejadas ver más o menos claramente por grandes masas y señal de tiempos, el amor de dos bellos jóvenes gentes y doctos devino el tema central de numerosos relatos en versos. Un humanismo nuevo se señaló pues contra el rigorismo inhumano y el ritualismo decadente del confucianismo. Humanismo que se hacía acusador cuando el autor describía con un realismo mordaz esta sociedad cruel que había demolido sin piedad todos los ensueños inocentes de una joven muchacha en flor, arrastrando su cuerpo al lodo. A este humanismo, el gran poeta que era *Nguyễn Du* había prestado los acentos tanto tiernos, tanto patéticos, grabando así en el corazón de millones de hombres esta aspiración a la felicidad, que la sociedad feudal buscaba siempre sofocar.

Se comprende la resonancia que pueden adquerir, con el impulso de la belleza de la lengua, tantos pasajes de *El Kiều* penetraron en el corazón del pueblo vietnamita.

*

* *

Se ha evocado a menudo el drama interior de *Nguyễn* Du, mandarín forzado a servir sucesivamente

dos dinastías reales, profundamente herido en su fidelidad primera. Los anales reportaban efectivamente que él era un mandarín poco solicitado, más bien melancólico, indiferente a la carrera, a los honores que agitaban los cortesanos advenizados a los más altos puestos en el surco de la nueva dinastía. Y de comparar la situación personal del autor infiel a su rey, con la de la hermosa *Kiều* que traiciona a su amante y forzada a entregarse al primer advenidizo, se nos dice que en esta analogía de situaciones reside la razón profunda de este tono doloroso, patético de *El Kiều*, el origen primero de su poesía vibrante, muy a menudo punzante. Eso es reducir considerablemente las dimensiones de este drama. *Nguyễn Du* tenía una vasta cultura literaria, musical y aprendía igualmente el arte militar; en numerosos poemas revelan que él había soñado "pacificar el mundo, salvar el pueblo". Su corazón sensible se resentió profundamente con los sufrimientos del pueblo y vibró al unisono de las aspiraciones que incubaban confusamente en las grandes masas.

Sin embargo, al encuentro del XVIII siglo francés, que coronó una revolución victoriosa, la época de *Nguyễn Du*, se saldó por un fracaso. La derrota de los *Tây Sơn* y el advenimiento de la dinastía de los *Nguyễn* habían tocado el doble de grandes esperanzas solevantadas por las insurrecciones campesinas del siglo XVIII. El Vietnam cayó de nuevo en la noche negra del feudalismo. La ausencia de una burguesía vigorosa hacía que todos los tentativos antifeudales

desembocararan en el callejón sin salida y fue necesario esperar aún un siglo y medio más para que una revolución naiconal y popular, dirigida por la clase obrera, viniera haciendo volar definitivamente la capa de plomo feudal y liberar los cuerpos y los espíritus.

Si hubiera sido una época rica de esperanzas, el siglo XVIII no fue un siglo de luz y nada vino a iluminar el camino de los que luchaban, como de los que meditaban sobre la condición humana. Para *Nguyễn Du* el atolladero ideológico fue total. Descendiente de una gran familia mandarinal, forjado por la enseñanza confuciana él no pudo liberarse de todas estas trabas y no pudo soñar en medio de todos los trastornos de su época, que de una vuelta a legitimidad, con un monarco clarividente, cuyos "virtudes" salvarían el país y el pueblo. El se oponía a este gran movimiento popular y nacional que era los *Tây Sơn* sin comprenderlos ni tampoco el alcance ni la significación; él tomaba parte de los feudales que habían llamado a las tropas extranjeras al socorro para salvar sus privilegios.

Sin embargo, él no fue tan ciego para ignorar la apatía de los príncipes llamados legítimos de la antigua dinastía Lê, y no ver que el nuevo monarco Gia Long, al que él tuvo que servir de largos años, se aplicaba a restaurar el feudalismo en sus formas más retrogradas. El drama de *Nguyễn Du* fue el de una época sacudida por violentas convulsiones pero sin perspectivas; fue el drama de un hombre cuyas ideas entraron en

contradicción con las aspiraciones de su corazón. ¡Contradicción dramática sin solución!

El artista tenía comunión profunda con los sufrimientos del pueblo, denuncía con vigor, acusaba con elocuencia, fustigaba mordazmente, pero el pensador se debatía en las meditaciones sin salida sobre el destino del hombre. El confucianismo no ofrecía más una explicación suficiente a tantas miserías e injusticias. hacía falta así volverse sobre la tesis búdica del *Karma* que deseaba que el hombre arrastrara consigo todo el balance activo y pasivo de numerosas existencias sucesivas, que él tuviera que pagar las deudas de sus vidas anteriores, así como repercutieran en una vida futura todos los actos de su vida presente. He allá porqué *Kiều* tan linda, dotada de tantos dones y virtudes no había conocido más que desgracias sin fin. Todo lo largo de la obra corre esta contradicción, a menudo punzante entre la sensibilidad de un artista cuyo corazón vibra profundamente con todas las realidades humanas, sociales y la esteril meditación de un metafísico obnubilado por las nociones de *Karma* y el destino. Un compromiso acaba por instaurarse y en la ronda despiadada del activo y del pasivo de las existencias sucesivas, el autor ha introducido el corazón del hombre, a fin de atenuar el rigor inhumano de esta ley del *Karma*.

Se trata en definitiva de una filosofía de la resignación. *Kiều* buscaba debatirse, pero ella partía

abatida, su voluntad aniquilada desde la partida por una conciencia aguda de la fragilidad de su destino. Ella se sentía abrumada por todos los dones que había recibido, y sus tentativas de rebeldía no podían tener sequitos. Aplastada por una sociedad inhumana, ella creía simplemente pagar sus faltas cometidas en el curso de las existencias anteriores, desarmada de anticipación ante la malicia y la maldad de los que la engañaron y traicionaron. Sobre *Kiều,* como sobre todas las mujeres, el ahogo de la sociedad volvía a cercarle sin esperanza de liberación. La crueldad de una sociedad transfigurada devino destino y *Karma* lo había probado sin remedio.

Definir del callejón sin salida de *Nguyễn Du* es igualmente marcar sus límites. Límites no solamente de su humanismo, inconsciente de las realidades, o de las concepciones feudales, pero límites también de su arte. Desde luego, *El Kiều* en sus cualidades literarias muestra una variedad y a menudo una perfección incomparable, pero quedan muchas cuerdas del corazón humano que *Nguyễn* Du no ha sabido hacer vibrar como otros autores. La indignación se termina a menudo en lamentación, y la bondad de los mejores personajes, esfumada por la resignación a penas velada, no alcanza ni el vigor ni la profundidad de la que se encuentra en mucha de las gentes del pueblo. Los rasgos magníficos de *Từ Hải,* no obstante, no podían curar el humo colocando a la altura de los grandes personajes históricos de la época del autor, *Nguyễn Hữu Cầu,*

Nguyễn Huệ. Hay desde luego exageración a afirmar como ciertas personas lo han hecho diciendo que *El Kiều* solo sintetiza toda el alma vietnamita. El hombre y la obra son bastante grandes para que se pueda amarles sin pararles de vanos abotagamientos.

Hanoi - 1965
Nguyễn Khắc Viện

Trăm năm trong cõi người ta,
Chữ tài chữ mệnh khéo là ghét nhau.
Trải qua một cuộc bể dâu,
Những điều trông thấy mà đau đớn lòng.
Lạ gì bỉ sắc tư phong,
Trời xanh quen thói má hồng đánh ghen.
Cảo thơm lần giở trước đèn,
Phong tình cổ lục còn truyền sử xanh.
Rằng: Năm Gia-Tĩnh triều Minh,
Bốn phương phẳng lặng hai kinh vững vàng.
Có nhà viên ngoại họ Vương,
Gia tư nghỉ cũng thường thường bậc trung.
Một trai con thứ rốt lòng,
Vương Quan là chữ nối dòng nho gia.
Đầu lòng hai ả tố nga,
Thúy Kiều là chị em là Thúy Vân.
Mai cốt cách tuyết tinh thần,
Mỗi người mỗi vẻ mười phân vẹn mười.

Cien años, el tiempo de una vida humana

Campo donde talento y destino suelen estar en pugna

El océano ruge ahí donde verdearon las moreras

Se siente pecho lleno ante los espectáculos de este mundo

¿Por qué extrañar? jamás una belleza es completa

El cielo azul siempre abate contra ella.

A la luz de una lámpara de aceite

Hojeo un antiguo libro de historias de amor

Se escribe que bajo Gia Tĩnh, de la dinastía Ming[1]

Reinaba una vida calma en las fronteras y estaban firmes las dos capitales

Vivía un cierto venerable Vương de fortuna mediana

El hijo heredero Quan, el benjamín,

Estudiaba y continuaba la larga línea de letrados.

Lo precedían dos hermanas Thúy Kiều y Thúy Vân

Gracias de albarico, candor de nieve

Lindas eran, cada una su belleza propia

Ambas, dos hermosuras perfectas.

Vân xem trang trọng khác vời,
Khuôn trăng đầy đặn nét ngài nở nang.
Hoa cười ngọc thốt đoan trang,
Mây thua nước tóc tuyết nhường màu da.
Kiều càng sắc sảo mặn mà,
So bề tài sắc lại là phần hơn.
Làn thu thủy nét xuân sơn,
Hoa ghen thua thắm liễu hờn kém xanh.
Một hai nghiêng nước nghiêng thành,
Sắc đành đòi một tài đành họa hai.
Thông minh vốn sẵn tính trời,
Pha nghề thi họa đủ mùi ca ngâm.
Cung thương, làu bậc ngũ âm,
Nghề riêng ăn đứt hồ cầm một trương.
Khúc nhà tay lựa nên xoang,
Một thiên Bạc mệnh lại càng não nhân.
Phong lưu rất mực hồng quần,
Xuân xanh xấp xỉ tới tuần cập kê.

Vân tenía su característica digna

Tal una luna en sus más bonitos días

Sonrisa floreciente y habla graciosa

La nube cede al esplendor de su cabellura y la nieve
a la pureza de su curtis

Kiều, la mayor, de una beldad más salera,

Superior en talento, en gracia y evocaba

Por su mirada los reflejos de bosques en primavera

Las flores se palidecían de celosía ante ella

El sauce lloraba por no tener su elegancia

Hermosa era, como en la leyenda decía

Que podía conquistar corazones y volar baluartes

Su talento era raro y su hermosura, sin par

Dotada de una inteligencia innata

Conocía las artes, especialmente la música

Dominando la gama de cinco tonalidades

Y alcanzó a la perfección el tocar de la guitarra Ho

Arregló ella misma una pieza patética

"Cruel destino" que conmovía al oyente

Bellas entre las más lindas muchachas

Las dos hermanas, en la flor de su vida

Êm đềm trướng rủ màn che,
Tường đông ong bướm đi về mặc ai.

*

Ngày xuân con én đưa thoi,
Thiều quang chín chục đã ngoài sáu mươi.
Cỏ non xanh tận chân trời,
Cành lê trắng điểm một vài bông hoa.
Thanh minh trong tiết tháng ba,
Lễ là tảo mộ hội là đạp thanh.
Gần xa nô nức yến anh,
Chị em sắm sửa bộ hành chơi xuân.
Dập dìu tài tử giai nhân,
Ngựa xe như nước áo quần như nêm.
Ngổn ngang gò đống kéo lên,
Thoi vàng vó rắc tro tiền giấy bay.
Tà tà bóng ngả về tây,
Chị em thơ thẩn dan tay ra về.

Vivían los días tranquilos, cortinas caídas

Fuera de las paredes pavaneaban galantes en ronda

*

En estos días del tercer mes de la primavera

Golondrinas como lanzaderas aleteaban en el aire

La yerba hasta el horizonte extendía su alfombra de un tierno verde

Sobre las ramitas de pera despuntaron unas flores blancas

Era la época de rendir homenaje a los muertos y pisar el cesped.

Las gentes en todas partes hacían la fiesta

Las hermanas de Vương también salían por un paseo primaveral

Jóvenes de distintos colores de ropas y túnicas iban y venían

Se apretujaban en la carretera carruajes y gentío

Tumbas dispersadas donde yacen los huesos

Estaban cubiertas de monedas fictiosas y el viento en ráfagas llevaba a lo lejos sus cenizas

El sol se inclinó hacia el poniente

Las hermanas de Vương empezaban su camino de regreso

Bước dần theo ngọn tiểu khê,
Lần xem phong cảnh có bề thanh thanh.
Nao nao dòng nước uốn quanh,
Nhịp cầu nho nhỏ cuối ghềnh bắc ngang.
Sè sè nấm đất bên đường,
Dàu dàu ngọn cỏ nửa vàng nửa xanh.
Rằng: Sao trong tiết Thanh minh,
Mà đây hương khói vắng tanh thế mà?
Vương Quan mới dẫn gần xa:
Đạm Tiên nàng ấy xưa là ca nhi.
Nổi danh tài sắc một thì,
Xôn xao ngoài cửa hiếm gì yến anh.
Kiếp hồng nhan có mong manh,
Nửa chừng xuân thoắt gãy cành thiên hương.
Có người khách ở viễn phương,
Xa nghe cũng nức tiếng nàng tìm chơi.
Thuyền tình vừa ghé tới nơi,
Thì đà trâm gãy bình rơi bao giờ!
Buồng không lặng ngắt như tờ,
Dấu xe ngựa đã rêu lờ mờ xanh.

Contaban los pasitos al borde de un arroyuelo
Contemplando el paisaje primaveral de alrededor
La corriente serpentea silenciosamente
Un puentecillo se echa encima del agua, en un recodo,
Yace una tumba llana, en el borde del sendero
Cubierta de yerbas de un color amarillento.
La mayor preguntaba: "¿Por qué esta tumba es desierta
Ningún incienso quemado en esta época de visita?"
Vương Quan empezaba a relatar: "La que descansa aquí
Đạm Tiên su nombre, era un cantatriz
De fama de su tiempo por su belleza y su talento
No faltaba la ronda a su puerta de galantes y pretendientes
¡Muerte prematura, suerte fatal de toda bonita muchacha!
Cayó en mitad de vida esta rama de mil perfumes
Una personalidad por conocer su fama desde lejos
Atravesó ríos y mares para visitarla
Mas el barco de amor a penas arribó
Ya rota la cántara y fracturado el alfiler
Apartamiento sin vida, totalmente desierto,
A la puerta las huellas de carruajes estaban cubiertas de musgo.

Khóc than khôn xiết sự tình,
Khéo vô duyên bấy là mình với ta!
Đã không duyên trước chăng mà,
Thì chi chút ước gọi là duyên sau.
Sắm sanh nếp tử xe châu,
Bụi hồng một nấm mặc dầu cỏ hoa.
Trải bao thỏ lặn ác tà,
Ấy mồ vô chủ ai mà viếng thăm!
Lòng đâu sẵn mối thương tâm,
Thoắt nghe Kiều đã dầm dầm châu sa:
Đau đớn thay phận đàn bà!
Lời rằng bạc mệnh cũng là lời chung.
Phũ phàng chi bấy hóa công!
Ngày xanh mòn mỏi má hồng phôi pha.
Sống làm vợ khắp người ta,
Khéo thay thác xuống làm ma không chồng!
Nào người phượng chạ loan chung,
Nào người tiếc lục tham hồng là ai?

Lloraba por la desgracia de la muchacha

Y por la desafortunidad entre él y ella

De no haber chance con ella cuando estaba en vida

Hacía un presente de amor para el futuro.

Compró un ataúd y alfiló una carreta funeral

Y la sepultó modestamente en este lugar.

Cuántos levantes pasaron ya, y nadie la visitaba

Esta tumba sin pariente y solitaria".

Al escuchar esta triste historieta

Las lágrimas brotaron de su sensible naturaleza

Decía:" ¡Qué grande es el dolor de ser mujer!

En general desgraciosa, la suerte de ésta.

¡Ay cielo! ¿Por qué eres tan brutal?

Los días pasaron haciendo marchitar la belleza.

En vida es esposa de cualesquiera

Una vez muerta ¡Ay! queda una fantasma sin esposo.

¿Quiénes son los que gozaban de su amor?

¿Dónde están esos enamorados y aprovechadores?

Đã không kẻ đoái người hoài,
Sẵn đây ta kiếm một vài nén hương.
Gọi là gặp gỡ giữa đường,
Họa là người dưới suối vàng biết cho .
Lầm rầm khấn vái nhỏ to,
Sụp ngồi đặt cỏ trước mồ bước ra.
Một vùng cỏ ấy bóng tà,
Gió hiu hiu thổi một vài bông lau.
Rút trâm sẵn giắt mái đầu,
Vạch da cây vịnh bốn câu ba vần.
Lại càng mê mẩn tâm thần,
Lại càng đứng lặng tần ngần chẳng ra.
Lại càng ủ dột nét hoa,
Sầu tuôn đứt nối châu sa vắn dài.
Vân rằng: Chị cũng nực cười,
Khéo dư nước mắt khóc người đời xưa!
Rằng: Hồng nhan tự nghìn xưa,
Cái điều bạc mệnh có chừa ai đâu,

Por la ausencia de todos esos ingratos

Quemo para esta alma algunos inciensos

Como una ofrendita de un encuentro sorpresivo
en camino.

Así murmuraba al poner un puñado de tierra sobre
la tumba.

Sobre las hierbas relucientes de rayos del sol poniente

Emergían algunas cañas bravas ligeramente
sacudidas por un soplo

Sacando el alfiler de su bonita cabellura

Escribía una redondilla sobre el tronco de un árbol

Impresiona aún más por el poema

Las lágrimas precipitaron en su cara entristecida

Vân interumpió: "¡Qué tonta eres, chica

Sobras de lágrimas para llorar a la gente de antaño!"

Kiều respondía: "El destino de la mujer es malo

Se lo escribió desde tiempos remotos, no excepción
a nadie,

Nỗi niềm tưởng đến mà đau,
Thấy người nằm đó biết sau thế nào?
Quan rằng: Chị nói hay sao,
Một lời là một vận vào khó nghe!
Ở đây âm khí nặng nề,
Bóng chiều đã ngả dặm về còn xa .
Kiều rằng: Những đấng tài hoa,
Thác là thể phách còn là tinh anh.
Dễ hay tình lại gặp tình,
Chờ xem ắt thấy hiển linh bây giờ! .
Một lời nói chửa kịp thưa,
Phút đâu trận gió cuốn cờ đến ngay.
Ào ào đổ lộc rung cây,
Ở trong dường có hương bay ít nhiều.
Đè chừng ngọn gió lần theo,
Dấu giày từng bước in rêu rành rành.
Mặt nhìn ai nấy đều kinh,
Nàng rằng: Này thực tinh thành chẳng xa.

Al pensar en eso me siento dolorosa

Y no sé qué será mi suerte al ver esta infeliz muchacha."

Vương exclamó: "¡Qué extraña eres hermana!

¿Por qué hablas de ella como del problema tuyo?

Alejémonos de aquí zona de ambiente fantasmal

Ya ha puesto el sol y el camino de regreso es aún largo."

Kiều decía: "La muerte para la gente talentuosa,

Muerto es su cuerpo mas subsiste su espíritu.

En general hay una comunión entre amor y amor

Espera, y tú la verás aparecer."

En un santiamén luego del dicho

Un fuerte soplado surgió de bruces

Sacudiendo árboles y arrancando hojas

Y alguna fragancia se emanaba

Parecía que el alma siguiera el viento

Dejando las huellas de zapatos sobre el musgo.

Al verlas, se asustaron todos

Kiều agregó: " Como hubiera comunión de alma

Hữu tình ta lại gặp ta,
Chớ nề u hiển mới là chị em .
Đã lòng hiển hiện cho xem,
Tạ lòng, nàng lại nối thêm vài lời.
Lòng thơ lai láng bồi hồi,
Gốc cây lại vạch một bài cổ thi.

*

Dùng dằng nửa ở nửa về,
Nhạc vàng đâu đã tiếng nghe gần gần.
Trông chừng thấy một văn nhân,
Lỏng buông tay khấu bước lần dặm băng.
Đề huề lưng túi gió trăng,
Sau chân theo một vài thằng con con.
Tuyết in sắc ngựa câu giòn,
Cỏ pha màu áo nhuộm non da trời
Nẻo xa mới tỏ mặt người,
Khách đà xuống ngựa tới nơi tự tình.
Hài văn lần bước dặm xanh,
Một vùng như thể cây quỳnh cành dao.

No haría caso de la diferencia entre el mundo
de sombras y el de luz."

Así añadió unos versos más sobre el árbol

Describiendo toda su impresión lírica.

*

Estaban a punto de doblar el camino de regreso

Se oyó de repente sonar las campanadillas

A la vista de todos, un letrado a lomo de caballo

Soltaba la rienda andando a trote lento

Al lado de la montura un estucho lleno de libros de poesía

A la zaga seguían unos mancebillos

Blanco de nieve es el pelo de la bonita cabalgadura

Yerba, ropa y el cielo, todo se mezclaba
en un azul unido.

Al ver a los hermanos de Vương, el recién llegado

Bajó inmediatamente de su caballo y se acercó

Andando a pasitos ligeros sobre la yerba fina

Hacia donde encontraba un mundo de belleza.

Chàng Vương quen mặt ra chào,
Hai kiều e lệ nép vào dưới hoa.
Nguyên người quanh quất đâu xa,
Họ Kim tên Trọng vốn nhà trâm anh.
Nền phú hậu bậc tài danh,
Văn chương nết đất thông minh tính trời.
Phong tư tài mạo tót vời,
Vào trong phong nhã ra ngoài hào hoa.
Chung quanh vẫn đất nước nhà,
Với Vương Quan, trước vốn là đồng thân.
Trộm nghe thơm nức hương lân,
Một nền Đồng-tước khoá xuân hai Kiều.
Nước non cách mấy buồng thêu,
Những là trộm dấu thầm yêu chốc mòng.
May thay giải cấu tương phùng,
Gặp tuần đố lá thỏa lòng tìm hoa.
Bóng hồng nhác thấy nẻo xa,
Xuân lan thu cúc, mặn mà cả hai.
Người quốc sắc kẻ thiên tài,
Tình trong như đã mặt ngoài còn e.

Vương lo reconoció y fue saludándolo

Y las dos hermanas, por pudor, se esconden bajo las flores.

Éste era nativo de la región

De apellido Kim y nombre Träng, y de raíz letrada,

Vida holgada con famoso talento literario, característica de la familia

Y extraordinaria inteligencia innata

Idolo de la raza masculina

Amable en casa y elegante en la sociedad

Era condiscípulo de Vương Quan

Así, un hombre del país y no foráneo.

Sabiendo por rumor de la famosa hermosura

De las hermans Kiều que vivían sitiadas en el palacio de Đồng Tước

La puerta cerrada ellas bordaban a diario en su cuarto

Separadas del enamorado que esperaba conocerlas en persona.

¡Caramba! ¿El encuentro es sorpresivo

En esta época el pérfil de las muchachas desde lejos

Como orquidea de primavera y crisantemo de otoño, ambas graciosas.

¡Ah! ¿La jóven es de belleza sin par

Y el joven de extrema inteligencia

Se enamoraban al verse, pero guardaban apariencia tímida,

Chập chờn cơn tỉnh cơn mê,
Rốn ngồi chẳng tiện dứt ngồi chỉn khôn.
Bóng tà như giục cơn buồn,
Khách đà lên ngựa người còn ghé theo.
Dưới cầu nước chảy trong veo,
Bên cầu tơ liễu bóng chiều thướt tha,

*

Kiều từ trở gót trướng hoa,
Mặt trời gác núi chiêng đà thu không.
Gương nga chênh chếch dòm song,
Vàng gieo ngấn nước cây lồng bóng sân.
Hải đường lả ngọn đông lân,
Giọt sương gieo nặng cành xuân la đà.
Một mình lặng ngắm bóng nga,
Rộn đường gần với nỗi xa bời bời:
Người mà đến thế thì thôi,
Đời phồn hoa cũng là đời bỏ đi!

Soñados y despiertos estaban sus estados de ánimo.

No era cortés quedar largo más el joven se contentaba de despedirse.

Los últimos rayos de sol evocaban la tristeza

Ya el joven con su caballo se alejó y la joven se volvió la cabeza siguiéndolo por la vista.

Debajo del puente la corriente es limpidísima

Y al borde las hojas de sauces llorones sacudían las sombras de la tarde.

*

Cuando Kiều alcanzó a su cuarto de flores

El sol ya desapareció y cayó el anochecer

La luna llena asomaba a la ventana

Bañando de oro las olas, dibujando hojas platinas sobre el patio

El galante de noche se abría en su ramita inclinada al este

El rocio goteaba sobre las hojas primaverales de los jóvenes ramiajes.

Contemplaba, sola, el claro de luna

Confusa Kiều cavilaba lo ocurrido y lo futuro

"¡Qué desdicha es esa mujer

Y qué miserable, su vida!

Người đâu gặp gỡ làm chi,
Trăm năm biết có duyên gì hay không?
Ngổn ngang trăm mối bên lòng,
Nên câu tuyệt diệu ngụ trong tính tình,
Chênh chênh bóng nguyệt xế mành,
Tựa ngồi bên triện một mình thiu thiu.
Thoắt đâu thấy một tiểu kiều,
Có chiều phong vận có chiều thanh tân.
Sương in mặt tuyết pha thân,
Sen vàng lãng đãng như gần như xa.
Rước mừng đón hỏi dò la:
Đào nguyên lạc lối đâu mà đến đây?
Thưa rằng: Thanh khí xưa nay,
Mới cùng nhau lúc ban ngày đã quên?
Hàn gia ở mé tây thiên,
Dưới dòng nước chảy bên trên có cầu.
Mấy lòng hạ cố đến nhau,
Mấy lời hạ tứ ném châu gieo vàng.
Vâng trình hội chủ xem tường,
Mà sao trong sổ đoạn trường có tên.

En cuanto a tí, joven, para qué el encuentro de esta tarde
¿Acaso haya algún ligazón entre nuestra suerte?"
Cien preguntas vienen, sucesivas, a la mente
E inspiraciones poéticas la impresionaban unos sentimientos.
La luna se inclinaba posándose sobre las cortinas
Acodándose a la ventana Kiều se echó en sueño.
De repente apareció una joven muchacha
Menuda, esbelta y linda
Rostro empapado de rocio, cuerpo, de nieve
Andando con pasitos despaciosos y elegantes.
Kiều la recibía y le preguntó de manera amena:
"Del Arroyo de Melocotonero de los inmortales
¿Se extravió el camino y hasta aquí llega?"
Tenemos una comunión – respondía ella-,
¿Ha olvidado tan rápido nuestro encuentro de la tarde?
Mi pobre cachuza está cercana, al oeste
Al borde de una corriente de agua y un puente.
Ya que usted me ha reservado tanta atención
En su poema, cada palabra un valor precioso.
La he presentado a la caudilla de nuestra fila
Se dice su nombre esté en la lista.

Âu đành quả kiếp nhân duyên,
Cũng người một hội một thuyền đâu xa!
Này mười bài mới, mới ra,
Câu thần lại mượn bút hoa vẽ vời.
Kiều vâng lĩnh ý đề bài,
Tay tiên một vẫy đủ mười khúc ngâm,
Xem thơ nức nở khen thầm:
Giá đành tú khẩu cẩm tâm khác thường!
Ví đem vào tập đoạn trường,
Thì treo giải nhất chi nhường cho ai!
Thềm hoa khách đã trở hài,
Nàng còn cầm lại một hai tự tình.
Gió đâu sịch bức mành mành,
Tỉnh ra mới biết rằng mình chiêm bao.
Trông theo nào thấy đâu nào,
Hương thừa dường hãy ra vào đâu đây.
Một mình lưỡng lự canh chầy,
Đường xa nghĩ nỗi sau này mà kinh!

¡Ojalá que tuviéramos semejante sino!

Fuéramos de la misma corporación ¿Verdad?

Y aquí diez nuevos temas para unos poemas

Que vierta sus ideas en la punta de su pincel angélico".

Aceptando la propuesta, Kiều, negro sobre blanco,

Escribió de un tirón diez cantos.

No podía la visitante retener los elogios al leerlos:

"Son extraordinariamente bonitos estos poemas

Si los introdujeran en la colección del Destino Cruel

No cedería a ningún otro el primer puesto."

Ya que la visitante se alejó del corredor a pasos lentos

Kiều intentó retenerla para continuar haciendo confidencia.

De súbito el viento sacudió la cortina

Despertando a la joven de su estado soñoliento.

Miraba al corredor y no veía a nadie

En el cuarto quedaba emanado aún algún perfume suave.

Solita, pensaba durante toda la noche

Asustada por el presagio sobre su futuro.

Hoa trôi bèo giạt đã đành,
Biết duyên mình biết phận mình, thế thôi!
Nỗi riêng lớp lớp sóng dồi,
Nghĩ đòi cơn lại sụt sùi đòi cơn.
Giọng Kiều rền rĩ trướng loan,
Nhà huyên chợt tỉnh, hỏi: Cơn cớ gì?
Cớ sao trằn trọc canh khuya,
Màu hoa lê hãy dầm dề giọt mưa?
Thưa rằng: Chút phận ngây thơ,
Dưỡng sinh đôi nợ tóc tơ chưa đền.
Buổi ngày chơi mả Đạm Tiên,
Nhắp đi thoắt thấy ứng liền chiêm bao.
Đoạn trường là số thế nào,
Bài ra thế ấy vịnh vào thế kia,
Cứ trong mộng triệu mà suy,
Thân con thôi có ra gì mai sau!
Dạy rằng: Mộng huyễn chắc đâu,
Bỗng không mua não chuốc sầu, nghĩ nao!
Vâng lời khuyên giải thấp cao,
Chưa xong điều nghĩ đã dào mạch Tương,

Flor y lentejilla a la deriva

¿Acaso así fuera de su vida?

Mientras más pensaba en eso

Más subían las olas de tristeza y de lágrimas,

Sus sollozos estaban tan fuertes que despertaran a su madre.

"¿Por qué no duermes y lloras en esta hora niña?"

Respondía: "La niña de usted

Que aún no puede pagar la deuda de vida a sus padres,

Por la tarde visitó la tumba de Đạm Tiên

Y ahora acaba de soñar con ella.

Se me dice qué desdicho es mi destino

Y cómo son los temas planteados como son los poemas escritos, vea.

Y según lo que dice el sueño-presagio

¡Será fatalmente deshecho mi futuro!"

"Sueño es sueño, hija – respondía la madre-

¿Por qué te entristeces por un sueño vago?"

Consolada por estas recomendaciones maternas

Las lágrimas brotaron apenas cesaba la angustia.

Ngoài song thỏ thẻ oanh vàng,
Nách tường bông liễu bay ngang trước mành.
Hiên tà gác bóng chênh chênh,
Nỗi riêng, riêng chạnh tấc riêng một mình.

*

Cho hay là giống hữu tình,
Đố ai gỡ mối tơ mành cho xong!
Chàng Kim từ lại thư song,
Nỗi nàng canh cánh bên lòng biếng khuây.
Sầu đong càng lắc càng đầy,
Ba thu dồn lại một ngày dài ghê!
Mây Tần khoá kín song the,
Bụi hồng liệu nẻo đi về chiêm bao.
Tuần trăng khuyết đĩa dầu hao,
Mặt mơ tưởng mặt lòng ngao ngán lòng.
Buồng văn hơi giá như đồng.
Trúc se ngọn thỏ tơ chùng phím loan.

Afuera de la ventana la cática empezaba a canturear

La sombra del saucellorón ensombrecía una parte
de la pared vecina

La luz se inclinaba de un lado del corredor.

Kiều seguía, a solas, sus cavilaciones personales.

*

¡Qué extraño cuando uno está enamorado!

Nadie podrá liberarse de este enredo.

Una vez en casa, el joven Kim se mostraba angustioso

A la linda soñando noche y día

La ansiedad crecía a cada jornada

Y tres años en un día ¡qué largura!

Solamente la encontraba en vano ensueño.

Un ciclo de luna tras otro el tiempo pasó

Añoranza a la bonita cara, angustia en el corazón.

Un frío de hierro domina su cuarto de lectura

Seca queda la punta de los pinceles y flojas las cuerdas
de la guitarra.

Mành Tương phất phất gió đàn,
Hương gây mùi nhớ trà khan giọng tình.
Ví chăng duyên nợ ba sinh,
Làm chi đem thói khuynh thành trêu ngươi.
Bâng khuâng nhớ cảnh nhớ người,
Nhớ nơi kỳ ngộ vội dời chân đi.
Một vùng cỏ mọc xanh rì,
Nước ngâm trong vắt thấy gì nữa đâu!
Gió chiều như giục cơn sầu,
Vi lô hiu hắt như màu khơi trêu.
Nghề riêng nhớ ít tưởng nhiều,
Xăm xăm dè nẻo Lam-kiều lần sang.
Thâm nghiêm kín cổng cao tường,
Cạn dòng lá thắm dứt đường chim xanh.
Lơ thơ tơ liễu buông mành,
Con oanh học nói trên cành mỉa mai.
Mấy lần cửa đóng then cài,
Dẫy thềm hoa rụng biết người ở đâu?

Un vientocito tremola las pliegues de las cortinas

El perfume evoca la ansiedad y el té, el amor.

"Si nos comprometiéramos desde vidas anteriores

No haría tantas burlas que nos han tocado".

Angustioso añoraba al paisaje, a la persona

El joven enamorado volvió al lugar del encuentro:

Una zona invadida de yerba verdísima

Límpida es el agua y ¿qué más?, nada.

El viento de la tarde evocaba la añoranza

Las cañas bravas sursurraban burlándose de él.

Soñador el joven parecía estar en ascua

Hacia la casa de la linda se dirigía.

La puerta estaba cerrada a cal y canto

Ni una carta se podía introducir

De un sauce llorón las hojas caían como hilos
de una cortina

Un loro aprendía a hablar: ¡Lástima!"

Detrás de dos cercas y puertas cerradas

Los corredores llenos de flores caidos ¿dónde está la bella?

Tần ngần đứng suốt giờ lâu,
Dạo quanh chợt thấy mái sau có nhà.
Là nhà Ngô Việt thương gia,
Buồng không để đó người xa chưa về.
Lấy điều du học hỏi thuê,
Túi đàn cặp sách, đề huề dọn sang.
Có cây có đá sẵn sàng,
Có hiên Lãm-Thúy nét vàng chưa phai.
Mừng thầm chốn ấy chữ bài,
Ba sinh âu hẳn duyên trời chi đây!
Song hồ nửa khép cánh mây,
Tường đông ghé mắt ngày ngày hằng trông.
Tấc gang động khoá nguồn phong,
Tuyệt mù nào thấy bóng hồng vào ra.
Nhẫn từ quán khách lân la,
Tuần trăng thấm thoắt nay đà thêm hai.
Cách tường phải buổi êm trời,
Dưới đào dường có bóng người thướt tha.
Buông cầm xốc áo vội ra,
Hương còn thơm nức người đà vắng tanh.

Confuso, horas enteras contemplaba, delante de la casa
Daba una vuelta y vió un techo detrás
Es casa de un comerciante pasajero
Alojamiento vacío, el amo no está de regreso.
En calidad de un estudiante lejano
Alquilaba un cuarto para facilitar su estudio.
Rocas y árboles rodean el lugar
Un corredor se da al patio verdoso.
Colocó su guitarra y sus libros en el estante
Contento de este rincón muy favorable
Por si acaso fuera escrito este amor en el libro del Cielo.
A través de la ventana medio abierta
Asechaba a diario el patio del este.
Estaban muy cercanos, pero las puertas aún cerradas
La silueta de la bella no se veía ni entrar ni salir.
Al contar desde el día que aquí se instalaba
Dos ciclos de luna pasaron ya.
En un día de buen tiempo, se anotó que al otro lado del patio
Hubiera silueta que se hilvanaba bajo las hojas de melocotonero
Dejó su guitarra, se arregló la ropa y salió con apresura
El perfume quedaba aún, pero la persona ya se fue.

Lần theo tường gấm dạo quanh,
Trên đào, nhác thấy một cành kim thoa.
Giơ tay với lấy về nhà;
Này trong khuê các đâu mà đến đây?
Gẫm âu người ấy báu này,
Chẳng duyên chưa dễ vào tay ai cầm!
Liền tay ngắm nghía biếng nằm,
Hãy còn thoang thoảng hương trầm chưa phai.
Tan sương đã thấy bóng người,
Quanh tường ra ý tìm tòi ngẩn ngơ.
Sinh đà có ý đợi chờ,
Cách tường lên tiếng xa đưa ướm lòng:
Thoa này bắt được hư không,
Biết đâu Hợp-Phố mà mong châu về?
Tiếng Kiều nghe lọt bên kia:
Ơn lòng quân tử sá gì của rơi.
Chiếc thoa nào của mấy mươi,
Mà lòng trọng nghĩa khinh tài xiết bao!

Contando los pasitos siguió las losas que bordean
la cerca

Encontró de repente un alfiler de oro colgado
de una ramita

Levantando la mano lo cogió y lo llevó en casa

Diciéndose: "¿Por qué está dejada en el jardín esta alhaja?

Si no tuviera yo suerte no podría tomarla

Esta preciosa joya de su linda poseedora".

Manteniéndola en su mano y la miraba incesantemente
toda la noche

El objeto valioso que guardaba todavía el perfume
de la persona.

Apenas disipada la neblina ya apareció una silueta

A lo largo de la cerca andaba buscando algo

El joven Kim esperaba desde hace rato

Del otro lado de la cerca levantó la voz en una
pregunta sin dirección:

"Un alfiler olvidado aquí encontré

Y no sé de quién para devolvérselo."

La voz de Kiều se oyó del otro lado del jardín:

"Gracias por su bondad, caballero,

Un alfiler es sólo una cosa menudita

Lo grande aquí constituye su carácter."

Sinh rằng: Lân lý ra vào,
Gần đây nào phải người nào xa xôi,
Được rày nhờ chút thơm rơi,
Kể đà thiểu não lòng người bấy nay!
Bấy lâu mới được một ngày,
Dừng chân gạn chút niềm tây gọi là .
Vội về thêm lấy của nhà,
Xuyến vàng dội chiếc khăn là một vuông.
Bậc mây rón bước ngọn tường,
Phải người hôm nọ rõ ràng chẳng nhe ?
Sượng sùng giữ ý rụt rè,
Kẻ nhìn rõ mặt người e cúi đầu.
Rằng : Từ ngẫu nhĩ gặp nhau,
Thầm trông trộm nhớ bấy lâu dã chồn.
Xương mai tính đã rũ mòn,
Lần lừa ai biết hãy còn hôm nay!
Tháng tròn như gởi cung mây,
Trần trần một phận ấp cây dã liều!

Kim decía: "Un vecino soy

Una gente del país y no un forráneo.

Gracias a esta joyacita olvidada

Hasta hoy logré reencontrarla, señorita,

Después de tantos días de angustia.

Que quede un momento, pueda yo exponer mi cariño."

Volvía a su cuarto tomando unos brazaletes de oro

Y un largo de terciopelo.

Con una escalerita de mimbre pasó al otro lado
de la cerca.

La joven de otro día está en persona.

Confusa, la muchacha con pudor baja la cabeza

Y cortés el joven fija los ojos en ella

Decía: "Desde la tarde de nuestro encuentro casual

Adelgadicé y mi cuerpo semeja la forma
de un albaricoquero

Meses enteros mi alma estaba en la luna

Cuantos días pasados son tantos días de mi espera.

Jamás pensé que llegara este día.

Tiện đây xin một hai điều,
Đài gương soi đến dấu bèo cho chăng?
Ngần ngừ, nàng mới thưa rằng:
Thói nhà băng tuyết chất hằng phỉ phong,
Dù khi lá thắm chỉ hồng,
Nên chăng thì cũng tại lòng mẹ cha.
Nặng lòng xót liễu vì hoa,
Trẻ thơ đã biết đâu mà dám thưa!
Sinh rằng: Rày gió mai mưa,
Ngày xuân đã dễ tình cờ mấy khi!
Dù chăng xét tấm tình si,
Thiệt đây mà có ích gì đến ai?
Chút chi gắn bó một hai,
Cho đành rồi sẽ liệu bài mối manh.
Khuôn thiêng dù phụ tấc thành,
Cũng liều bỏ quá xuân xanh một đời.
Lượng xuân dù quyết hẹp hòi
Công đeo đuổi chẳng thiệt thòi lắm ru!

A propósito déjeme expresar algunas palabras
de mi sentimiento

¿Pudiera un espejo palacial reflejar la imagen
de una lenteja acuática?"

Titubeaba la joven le respondía:

"Según las reglas de mi familia honrada y pobre

El casamiento está decidido por los padres

Muy emocionada por su afición al sauce y a las flores

Niña aún soy, no sé qué decir."

Kim insistía: "Viento hoy lluvía mañana

Cuántos días casuales como éste tiene una primavera?

Si no hace caso a mi adoración

Esto me desesperará y será útil para nadie.

Por favor deme una palabra

Luego buscaré un mediador para mi solicitud a la familia.

Si se negara lo sagrado moldeado por el Cielo

Me resignaría a dejar pasar mi juventud

Si su comprensión se mostrara estrecha.

¡Qué pena pasara un amor sin respuesta!"

Lặng nghe lời nói như ru,
Chiều xuân dễ khiến nét thu ngại ngùng.
Rằng: Trong buổi mới lạ lùng,
Nể lòng có lẽ cầm lòng cho đang!
Đã lòng quân tử đa mang,
Một lời vâng tạc đá vàng thủy chung .
Được lời như cởi tấm lòng,
Giở kim hoàn với khăn hồng trao tay.
Rằng: Trăm năm cũng từ đây,
Của tin gọi một chút này làm ghi .
Sẵn tay khăn gấm quạt quỳ
Với cành thoa ấy, tức thì đổi trao.
Một lời vừa gắn tất giao,
Mái sau dường có xôn xao tiếng người.
Vội vàng lá rụng hoa rơi,
Chàng về viện sách nàng dời lầu trang.

*

Từ phen đã biết tuổi vàng,
Tình càng thấm thía dạ càng ngẩn ngơ.

Confusa al escuchar la voz suave del enamorado

En una tarde de primavera que impresionaba
a cualquiera,

Decía: "A la primera vista yo me siento extraña,

Mas impresionada por su sentimiento no puedo negar.

Amor con amor paga, caballero, para siempre

Yo le doy mis palabras de fe."

A la respuesta de la muchacha el corazón del joven
estaba aliviado

Le pasó en la mano los brazaletes y el pañuelo

Diciendo: "Nuestra vida de cien años empieza
de este minuto

Estas prenditas son muestras de mi compromiso".

Ella también le entregó junto con el alfiler su pañuelo
y abanico que está usando.

Y ambos juraban un amor eterno.

Al fondo del jardín surgió el tumulto de la gente

Se apresuraron ambos a separarse haciendo caer
flores y hojas,

Él hacia su cuarto de lectura, ella a su cámara de soltera.

*

Desde que la piedra conocía la edad del oro

El amor se sentía más hondo.

Sông Tương một dải nông sờ,
Bên trông đầu nọ bên chờ cuối kia.
Một tường tuyết chở sương che
Tin xuân đâu dễ đi về cho năng.
Lần lần ngày gió đêm trăng,
Thưa hồng rậm lục đã chừng xuân qua.
Ngày vừa sinh nhật ngoại gia,
Trên hai đường dưới nữa là hai em.
Tưng bừng sắm sửa áo xiêm,
Biện dâng một lễ xa đem tấc thành.
Nhà lan thanh vắng một mình,
Ngẫm cơ hội ngộ đã dành hôm nay.
Thời trân thức thức sẵn bày,
Gót sen thoăn thoắt dạo ngay mái tường.
Cách hoa sẽ dặng tiếng vàng,
Dưới hoa đã thấy có chàng đứng trông:
Trách lòng hờ hững với lòng,
Lửa hương chốc để lạnh lùng bấy lâu,

En las riberas del río Tương, con su corriente vadosa

Una está de una extremidad y el otro espera de la otra.

Una pared cubierta de nieve y de vaharina los separaba

La noticia no se podía comunicar regularmente.

Días de viento y noches de luna sucedieron

El rosado se disminuía, el verde se extendía más ya
pasó la primavera.

Llegó precisamente el día de cumpleaños
de la familia materna

Los padres y los hermanitos fueron para la visita.

En casa quedaba ella solita

Pensaba que es oportunidad para su reencuentro.

Las frutas de la época estaban en abundancia

Pasos apresurados la joven caminaba al pie de la pared.

Al lado de un árbol en flores emitió del timbre
de su voz dorada

Ya apareció el joven mirando bajo de las flores:

"¿Por qué corazón ha dejado plantado mi corazón

No fuego ni incienso desde hace tiempo?
Pasé mis días en la angustia y espera

Những là đắp nhớ đổi sầu,
Tuyết sương nhuốm nửa mái đầu hoa râm .
Nàng rằng : Gió bắt mưa cầm,
Đã cam tệ với tri âm bấy chầy.
Vắng nhà được buổi hôm nay,
Lấy lòng gọi chút ra đây tạ lòng!
Lần theo núi giả đi vòng,
Cuối tường dường có nẻo thông mới rào.
Xắn tay mở khóa động đào,
Rẽ mây trông tỏ lối vào Thiên-thai.
Mặt nhìn mặt càng thêm tươi,
Bên lời vạn phúc bên lời hàn huyên.
Sánh vai về chốn thư hiên,
Góp lời phong nguyệt nặng nguyền non sông.
Trên yên bút giá thi đồng,
Đạm thanh một bức tranh tùng treo trên.
Phong sương được vẻ thiên nhiên,
Mặn khen nét bút càng nhìn càng tươi.

Nieve y neblina han encanecido la mitad de mis cabellos"
Respondía: "Viento y lluvias me detuvieron
Me hicieron ingrata frente a mi compañero hace tiempo
Hoy en ocasión de la ausencia de mis familiares
Vengo presentando mi corazón para responder al corazón."
Seguían las losas al torno de una gran roca artificial
Al fondo del jardín parecía haber una salida.
Arremangando las mangas y abrió el candado de la entrada de la cueva de melocotonero
Disipó las nubes, aluminando el sendero que lleva al monte de los ángeles.
Cara a cara ambos se mostraban cada vez más esclarecidas
La joven saludaba y el joven la respondía.
Gratas charlas sostuvieron y eternos juramentos cambiaron
Sobre el escritorio pinceles en el tintorero y tubos de libros de poesía
De la pared está colgado un cuadro de pinos dibujado a tinta.
Nublados de nieve, sacudidos por el viento los pinos se muestran vivos
La bella dió elogio al pincelazo genial que impresiona a vista humana.

Sinh rằng: Phác họa vừa rồi,
Phẩm đề xin một vài lời thêm hoa
Tay tiên gió táp mưa sa,
Khoảng trên dừng bút thảo và bốn câu.
Khen: Tài nhả ngọc phun châu,
Nàng Ban ả Tạ cũng đâu thế này!
Kiếp tu xưa ví chưa dày,
Phúc nào nhắc được giá này cho ngang!
Nàng rằng: Trộm liếc dung quang,
Chẳng sân ngọc bội cũng phường kim môn.
Nghĩ mình phận mỏng cánh chuồn,
Khuôn xanh biết có vuông tròn mà hay?
Nhớ từ năm hãy thơ ngây,
Có người tướng sĩ đoán ngay một lời:
Anh hoa phát tiết ra ngoài,
Nghìn thu bạc mệnh một đời tài hoa.
Trông người lại ngẫm đến ta,
Một dày một mỏng biết là có nên?

Kim decía: "Es un cuadro esbozado recientemente

Que adórnelo con unas bellas letras."

La mano de angel manejaba a diestra el pincel

En un minuto ya aparecieron cuatro versos sobre el papel.

Exclamó el joven:"¡Qué maravilloso genio!

Iguala al de las damas Bàn y Tá[1]

Si en mi pasada vida no practicara un perfecto ascetismo

Jamás podría yo lograr esta valiosa fortuna".

Ella respondía: "Al ver su perfil, caballero,

Note que es de raíz de los ilustres, sin duda alguna.

Mas pensando en mi destino tan delgado como las alitas del caballito del cielo

No sé si el molde celeste de nuestro amor estuviera hecho o no.

Recuerdo que desde cuando niña aún era yo

Un nigromante profetizó con estos términos:

"¡Todo el genio está en la apariencia

Desgraciada y prematura es esta vida!"

Al ver al hombre que llegará a ser en usted pienso en mi persona

¡Dicha y desgracia puedan asociarse?"

Sinh rằng: Giải cấu là duyên,
Xưa nay nhân định thắng thiên cũng nhiều.
Ví dù giải kết đến điều,
Thì đem vàng đá mà liều với thân! .
Đủ điều trung khúc ân cần,
Lòng xuân phơi phới chén xuân tàng tàng.
Ngày vui ngắn chẳng đầy gang,
Trông ra ác đã ngậm gương non đoài.
Vắng nhà chẳng tiện ngồi dai,
Giã chàng, nàng mới kíp dời song sa.
Đến nhà vừa thấy tin nhà,
Hai thân còn dở tiệc hoa chưa về.
Cửa ngoài vội rủ rèm the,
Xăm xăm băng lối vườn khuya một mình.
Nhặt thưa, gương giọi đầu cành,
Ngọn đèn trông lọt trướng huỳnh hắt hiu.
Sinh vừa tựa án thiu thiu,
Dở chiều như tỉnh dở chiều như mê.
Tiếng sen sẽ động giấc hoè,
Bóng trăng đã xế hoa lê lại gần.

Kim respondía: "El amor es voluntad divina
Mas la voluntad humana muchas veces ha superado
la del cielo.
¿Por si acaso el sino llevara al término de la vida
La fidelidad como piedra y oro se debía llevar!"
Cambiaban hasta las menuditas confidencias,
Avividos por las copitas primaverales y entusiastas
por el sentimiento juvenil.
La jornada alegre pasó como un cuarto de día
Afuera el sol estaba a medio hundido en las montañas
occidentales.
No es correcta quedar ausente más de la casa
Despidiéndose de él, se alejó del cuarto de lectura.
Una vez en casa supo la noticia familiar:
Los padres estaban en fiesta y no regresaban aún.
Bajó rápidamente la cortina de la puerta
Volvió de nuevo atravesando el pasaje del jardín, solita.
La luna iluminaba, clara y semiclara, las ramas,
y a través de las hojas
Al lado de la ventana, la mecha vacilante daba luz
al cuarto de lectura.
Kim acabó de entrar en el sueño, recostándose sobre la mesa
Medio despierto y medio soñoliento
Despertado por el chapoteo de unos ligeros pasitos
Vió a la luz de la luna acercándose una silueta
de forma de una flor.

Bâng khuâng đỉnh Giáp non Thần,
Còn ngờ giấc mộng đêm xuân mơ màng.
Nàng rằng: Khoảng vắng đêm trường,
Vì hoa nên phải đánh đường tìm hoa.
Bây giờ rõ mặt đôi ta,
Biết đâu rồi nữa chẳng là chiêm bao?
Vội mừng làm lễ rước vào,
Đài sen nối sáp song đào thêm hương.
Tiên thề, cùng thảo một chương,
Tóc mây một món, dao vàng chia đôi.
Vầng trăng vằng vặc giữa trời,
Đinh ninh hai mặt một lời song song.
Tóc tơ căn vặn tấc lòng,
Trăm năm tạc một chữ đồng đến xương
Chén hà sánh giọng quỳnh tương,
Dải là hương lộn bình gương bóng lồng.
Sinh rằng: Gió mát trăng trong,
Bấy lâu nay một chút lòng chưa cam.

Purificando en la loma de hadas y ángeles
Seguía pensando que esté aún en el sueño
de una noche primaveral.
Oía una voz meliflua: "En esta hora tarde en la noche
Por la flor tuve que abrir el paso para hallar la flor.
Ahora estamos, de veras, cara a cara
Pero más adelante, ¿Sería eso un sueño?"
Feliz, la saludaba y la invitaba entrar
Echó más cerilla en el candelero y gomorresina
en el incensero.
Sobre un papel adornado con flores, juntos redactaban
su jura
De su cabello de reflejos más bonitos que los de nubes
Kiều tomó un mechón
Lo partió en dos y cada uno un penacho guardaba.
La luna clarísima en medio del cielo es el testigo
En unisono pronunciaban un común juramento.
Todo el amor y todo el carazón dando
En una palabra de fé que se graba en el hueso.
Brindaron el buen vino en lindas copitas de jade
amarillento
Los pañuelos estaban aromatizados y en el espejo
reflejaban sus siluetas
Kim decía: "Limpido es el claro de luna, fresca la brisa
En mi adentro incubo un deseo desde hace tiempo
inacadabo

Chày sương chưa nện cầu Lam,
Sợ lần khân quá ra sàm sỡ chăng?
Nàng rằng: Hồng diệp xích thằng,
Một lời cũng đã tiếng rằng tương tri.
Đừng điều nguyệt nọ hoa kia,
Ngoài ra ai lại tiếc gì với ai .
Rằng: Nghe nổi tiếng cầm đài,
Nước non luống những lắng tai Chung Kỳ .
Thưa rằng: Tiện kỹ sá chi,
Đã lòng dạy đến dạy thì phải vâng.
Hiên sau treo sẵn cầm trăng,
Vội vàng sinh đã tay nâng ngang mày.
Nàng rằng: Nghề mọn riêng tay,
Làm chi cho bận lòng này lắm thân!
So dần dây vũ dây văn,
Bốn dây to nhỏ theo vần cung thương.
Khúc đâu Hán Sở chiến trường,
Nghe ra tiếng sắt tiếng vàng chen nhau.

En el puente Lam el pilón de jade no está golpeado,

Pues temo, por mi petición, que ofé ndala."

Respondía ella: "Hilos rojos y hojas bermejas hemos canjeado

Basta una palabra para unirnos para siempre.

Déjemos de un lado las historias de luna y de flores

Y sin regretar no supiera yo negarle nada."

Decía Kim: "Grande es su fama de músico

Como Chung Ky esperaba yo hace tiempo escucharla.

"Soñar con ríos y montes en que ha pensado

De poco talento soy- respondía Kiều-, pero a su deseo obedezco."

Una guitarra colgada en el corredor, rápido, Kim se la presentó

"Humilde es mi arte, decía, no merece tan ateción".

Ajustando las cuerdas altas y bajas

La música se desancadena y uno oye las armas chocándose,

El oro choca con el hierro: era la guerra entre Hán y Sở

Khúc đâu Tư-mã Phượng cầu,
Nghe ra như oán như sầu phải chăng?
Kê Khang này khúc Quảng Lăng,
Một rằng lưu thủy hai rằng hành vân,
Quá quan này khúc Chiêu Quân,
Nửa phần luyến chúa nửa phần tư gia.
Trong như tiếng hạc bay qua,
Đục như tiếng suối mới sa nửa vời.
Tiếng khoan như gió thoảng ngoài,
Tiếng mau sầm sập như trời đổ mưa.
Ngọn đèn khi tỏ khi mờ,
Khiến người ngồi đó cũng ngơ ngẩn sầu.
Khi tựa gối khi cúi đầu,
Khi vò chín khúc khi chau đôi mày.
Rằng: Hay thì thật là hay,
Nghe ra ngậm đắng nuốt cay thế nào!
Lựa chi những bậc tiêu tao,
Dột lòng mình cũng nao nao lòng người?

Luego vienen largos suspiros, gemidos de dolor.
Tư Mã hacía llorar un Fenix pidiendo el amor,
Y de Ke Khang, toca la pieza Quảng Lăng,
He aquí el canto del agua que fluye, de las nubes vagabundos
Y las lamentaciones de la bella Chiêu Quân vendida a los bárbaros.
Pasando las fronteras lloraba su rey que amaba
Y su familia destruida. Las notas se desgranaban
Claras, límpidas como los gritos de pájaro durante la noche,
Disturbias como la caída del agua a media ladera
Las andantes sursurraban como una brisa ligera
En trompas caían los allegros en un aguacero.
Al ritmo de los sonidos la lámpara parecía brillar y obscurecer
Hundiendo al hombre que escuchaba en un melancólico sueño.
Bajó la cabeza, se doblaban las rodillas
Frunció el ceño, sintió las entrañas torcerse.
Decía: "De toda belleza es su música
Mas qué amargo y doloroso su contenido.
¿Por qué escoge acentos tan punzantes
Que hieren su corazón y estremecen a los que la escuchan?

Rằng: Quen mất nết đi rồi,
Tẻ vui, thôi cũng tính trời biết sao!
Lời vàng vâng lĩnh ý cao,
Họa dần dần bớt chút nào được không
Hoa hương càng tỏ thức hồng,
Đầu mày cuối mắt càng nồng tấm yêu.
Sóng tình dường đã xiêu xiêu,
Xem trong âu yếm có chiều lả lơi.
Thưa rằng: Đừng lấy làm chơi,
Rẽ cho thưa hết một lời đã nao!
Vẻ chi một đóa yêu đào,
Vườn hồng chi dám ngăn rào chim xanh.
Đã cho vào bậc bố kinh,
Đạo tòng phu lấy chữ trinh làm đầu.
Ra tuồng trên Bộc trong dâu,
Thì con người ấy ai cầu làm chi!
Phải điều ăn xổi ở thì,
Tiết trăm năm, nỡ bỏ đi một ngày!

Respondía: "El hábito me cogió

¿Triste o alegre, no ha tenido cada uno su temperamento?

A sus consejos me remediaré y ¿acaso alcanzara?

La flor se mostraba más brillante, el perfume,
más penetrante

La pasión de Kim se encendió como una ascua viva

Y una cierta licencia chispeó en su ternura.

Ella le advertía: "No juguemos con nuestro amor

Déjeme decirle una simple palabra:

Frágil es la flor de melocotonero, y al pájaro azul

No quiero acerrojar la entrada del jardín,

Mas usted me ha promovido al rango de esposa

La que lleva la saya de lino debe guardarse pura.

Si soy yo de las que se debaten en medio de las moreras

Con usted será indigna y no merecerá más que
el desdeño.

¿Contentamos con recoger, al pasear, la flor de un día

Para gastar para siempre el amor de toda la vida?

Ngẫm duyên kỳ ngộ xưa nay,
Lứa đôi ai lại đẹp tày Thôi Trương.
Mây mưa đánh đổ đá vàng,
Quá chiều nên đã chán chường yến anh.
Trong khi chắp cánh liền cành,
Mà lòng rẻ rúng đã dành một bên.
Mái tây để lạnh hương nguyền,
Cho duyên đằm thắm ra duyên bẽ bàng.
Gieo thoi, trước chẳng giữ giàng,
Để sau nên thẹn cùng chàng bởi ai?
Vội chi liễu ép hoa nài,
Còn thân ắt lại đền bồi có khi!
Thấy lời đoan chính dễ nghe,
Chàng càng thêm nể thêm vì mười phân.
Bóng tàu vừa lạt vẻ ngân,
Tin đâu đã thấy cửa ngăn gọi vào.

*

Nàng thì vội trở buồng thêu,
Sinh thì dạo gót sân đào, bước ra.

¿Thôi y Trương, no formaban las lindas parejas?

¡Ay! nubes y lluvias habían empañado tan rápido
el jade y el oro.

Y la flor complaciente cansó tan pronto a todos pájaros
primaverales.

Mientras sus alas juntaban, las ramas se entrelazaban

Ya se marchitaba el amor y se incubaba el menosprecio

El incienso de juramento es extinguido bajo el techo
del corredor

Tan hermoso y puro su amor en vergüenza se echó.

La hermana Thôi tenía que tirar su lanzadera

Para no ruborizarse luego de su amor.

¿Por qué se apresura a romper la ramita, arrancar la flor?

Un día a su amor responderá mi amor."

Rectas y francas estas palabras forzaban el respeto de Kim

Sobre las hojas el claro de luna palidecía

Más allá del pórtico, un mensajero vino anunciándose.

*

Kiều se apresuró a regresar, Kim se fue por el jardín

Cửa sài vừa ngỏ then hoa,
Gia đồng vào gởi thư nhà mới sang.
Đem tin thúc phụ từ đường,
Bơ vơ lữ thấn tha hương đề huề.
Liêu-dương cách trở sơn khê,
Xuân đường kíp gọi sinh về hộ tang.
Mảng tin xiết nỗi kinh hoàng,
Băng mình lẻn trước đài trang tự tình.
Gót đầu mọi nỗi đinh ninh,
Nỗi nhà tang tóc nỗi mình xa xôi:
Sự đâu chưa kịp đôi hồi,
Duyên đâu chưa kịp một lời trao tơ.
Trăng thề còn đó trơ trơ,
Dám xa xôi mặt mà thưa thớt lòng.
Ngoài nghìn dặm chốc ba đông,
Mối sầu khi gỡ cho xong còn chầy!
Gìn vàng giữ ngọc cho hay,
Cho đành lòng kẻ chân mây cuối trời .

La puerta levantada, entró un joven mensajero

Terrible noticia: en tierra foránea su tío está muerto

Kim, mandado por su padre, debía regresar

Al lejano Liễu Dương para organizar las cermonias funerales.

Estupefacto Kim se lanzó hacia el apartamiento de Kiều

Diciéndole el duelo que lo tocó, su dolor de alejarse de ella.

"A penas tenemos tiempo de vernos

¡Triste amor! A penas hemos tenido una palabra para ligar nuestros destinos

Ya que nos separamos. La luna, testigo de nuestros juramentos brilla siempre

Lejos de su vista, seré: cercano a su corazón juro quedarme,

A mil leguas de aquí, por cuántos años que fuera, sería

Hundido en mi tristeza que ¿a cuántas estaciones se disipará?

Cuídese bien de su persona: más que el diamante, mejor que el oro

Para que al otro término del cielo, más allá de las lejanas nubes

El que la ama, sentara el corazón tranquilo."

Tai nghe ruột rối bời bời,
Ngập ngừng, nàng mới giãi lời trước sau:
Ông tơ ghét bỏ chi nhau,
Chưa vui sum họp đã sầu chia phôi!
Cùng nhau đã trót nặng lời,
Dẫu thay mái tóc dám dời lòng tơ!
Quản bao tháng đợi năm chờ,
Nghĩ người ăn gió nằm mưa xót thầm.
Đã nguyền hai chữ đồng tâm,
Trăm năm thề chẳng ôm cầm thuyền ai.
Còn non còn nước còn dài,
Còn về còn nhớ đến người hôm nay!
Dùng dằng chưa nỡ rời tay,
Vầng đông trông đã đứng ngay nóc nhà.
Ngại ngùng một bước một xa,
Một lời trân trọng châu sa mấy hàng.
Buộc yên quẩy gánh vội vàng,
Mối sầu sẻ nửa bước đường chia hai.

Conmovida hasta las entrañas, con palabras
entrecortadas, se exclamó:
"Cruel es el Dios que teje los hilos de amor
Ante la alegría de ser unidos, surgió ya el sufrimiento
de la separación
Somos ligados por nuestros juramentos, al hilo
del tiempo
Mis cabellos cambiarán de color, pero el trasfondo
de mi amor, no.
No le relataré jamás los meses, los años de espera
En usted pensará sin cesar, quien que come bajo la lluvia
Que duerme bajo el viento. En silencio cubriré mi
sufrimiento
Por vida entera, nos hemos comprometido de fidelidad,
se lo juro
De mi guitarra, jamás en un otro barco iré a tocar.
Los montes y ríos durarán, nuestra vida es larga
De regreso, siempre de usted me recordaré."
Manos en manos no podían separarse
¡Ay! ya se vieron a la altura del techo los primeros
rayos del día.
Cada paso que los separó, cada palabra de despedida
Rompiera sus corazones y las lágrimas ahogaran
sus palabras
Con apresura, encasilló el caballo, ató el equipaje
Cada cual por su camino se fue, llevando la carga
de un mismo dolor.

Buồn trông phong cảnh quê người,
Đầu cành quyên nhặt cuối trời nhạn thưa.
Não người, cữ gió tuần mưa,
Một ngày nặng gánh tương tư một ngày.
Nàng còn đứng tựa hiên tây,
Chín hồi vấn vít như vầy mối tơ.
Trông chừng khói ngất song thưa,
Hoa trôi giạt thắm liễu xơ xác vàng.
Tần ngần dạo gót lầu trang,
Một đoàn mừng thọ ngoại hương mới về.
Hàn huyên chưa kịp giã giề,
Sai nha bỗng thấy bốn bề xôn xao:
Người nách thước kẻ tay đao,
Đầu trâu mặt ngựa ào ào như sôi.
Già giang một lão một trai,
Một dây vô loại buộc hai thâm tình.
Đầy nhà vang tiếng ruồi xanh,
Rụng rời khung dệt tan tành gói may.

Los paisajes extranjeros desfilaban delante del viajero
taciturno

Sobre los ramajes, los estertores emitieron sus chillidos

Una manada de golondrinas silvestres se dibujaba
en el fondo del cielo

El viento soplaba, la lluvia caía

El hombre sentía agudizar su mal de amor cada día más.

Cavilaba con pena la confusión de su corazón

A fuera de su ventana un humo gris subía

Flores de vivos colores perdieron su brillo

Sauces frescos en su primavera ya se echaron a marchitar

Aún estaba pensativa cuando sus familiares
regresaban de la fiesta.

A penas ellos tuvieron tiempo de reunirse que
de repente, ruidoso

Un rebaño de esbirros irrumpieron, uno una espada,
otro un bastón

Cabezas de búfalos, rostros de perro, toda una
barahúnda sin nombre.

Pusieron yugos al viejo Vương y a su hijo

Atándolos juntos ¡Qué infamía!

La casa estaba llena del alboroto de estos moscones
asquerosos

Destruyeron los telares, rompieron las cajas de obra,

Đồ tế nhuyễn của riêng tây,
Sạch sành sanh vét cho đầy túi tham.
Điều đâu bay buộc ai làm?
Này ai đan giậm giật giàm bỗng dưng?
Hỏi ra sau mới biết rằng:
Phải tên xưng xuất là thằng bán tơ.
Một nhà hoảng hốt ngẩn ngơ,
Tiếng oan dậy đất án ngờ lòa mây.
Hạ từ van lạy suốt ngày,
Điếc tai lân tuất phũ tay tồi tàn.
Rường cao rút ngược dây oan,
Dẫu là đá cũng nát gan lọ người!
Mặt trông đau đớn rụng rời,
Oan này còn một kêu trời, nhưng xa!
Một ngày lạ thói sai nha,
Làm cho khốc hại chẳng qua vì tiền.
Sao cho cốt nhục vẹn tuyền,
Trong khi ngộ biến tòng quyền, biết sao?

Bienes personales, recuerdos de familia, todo fue robado

Todo entró en los bolsillos de estos bandidos.

¿De dónde vino esta desgracia inesperada? ¿Quién había montado la pieza?

¿Echado la trampa? Luego lo supieron

Un mercadero de seda, un esbirro, los había acusado.

Estupefactos, todos los de la familia.

Se gritaba por la injusticia

Estremeciendo la tierra, clamando su inocencia hasta conmover el cielo.

Se suplicaba, se humillaba... en vano.

Los oídos se mostraban sordos

Y los brazos continuaban su juego brutal

De una viga fueron colgadas las víctimas

Una piedra sería así molida ¿Qué decir de los hombres?

La consternación se leía sobre todos los rostros,

Imploraban el Cielo, mas éste está muy lejano.

¿Qué codicia, estos mandarines y sus esbirros?

Por el dinero ¿qué malhecho no provocarán?

¿Qué hacer ahora? pensaba Kiều, para salvar a mis queridos padres

De esta desgracia, es necesario decidirme.

Duyên hội ngộ đức cù lao,
Bên tình bên hiếu bên nào nặng hơn?
Để lời thệ hải minh sơn,
Làm con trước phải đền ơn sinh thành.
Quyết tình nàng mới hạ tình:
Rẽ cho để thiếp bán mình chuộc cha!
Họ Chung có kẻ lại già,
Cũng trong nha dịch lại là từ tâm.
Thấy nàng hiếu trọng tình thâm,
Vì nàng, nghĩ cũng thương thầm xót vay.
Tính bài lót đó luồn dây,
Có ba trăm lạng việc này mới xuôi.
Hãy về tạm phó giam ngoài,
Dặn nàng quy liệu trong đôi ba ngày.
Thương tình con trẻ thơ ngây,
Gặp cơn vạ gió tai bay bất kỳ!
Đau lòng tử biệt sinh ly,
Thân còn chẳng tiếc, tiếc gì đến duyên!

¿Hace falta sacrificar este amor ligado por el destino

O abandonar a padre y madre que me han criado?

Uno debe dejar de lado el amor jurado inmenso como el océano, eterno como los montes

Ante todo, es menester pagar su deuda: la piedad filial debe llevarla

Decidida, decía a los esbirros: "¡Alto! Voy a venderme para rescatar

La libertad de mis padres y hermano.

El viejo Chung, hombre del pretorio pero de buen corazón

Admirando los nobles sentimientos de Kiều

Le aconsejaba: "A uno y a otro, para pasar

Es necesario conseguir tres cientos de taeles de oro, no menos.

Podré pedir que los suyos sean guardados dentro de dos o tres días

Esfuérzate por buscar la suma".

Pobre muchacha, joven e inocente, sobre ella como un tifón

Se echó y sembró la desgracia. La separación es peor que la muerte

¡Oh, niña!, ha dejado hasta la vida, ¿por qué añora aún su amor?

Hạt mưa sá nghĩ phận hèn,
Liệu đem tấc cỏ quyết đền ba xuân.
Sự lòng ngỏ với băng nhân,
Tin sương đồn đại xa gần xôn xao.
Gần miền có một mụ nào,
Đưa người viễn khách tìm vào vấn danh.
Hỏi tên, rằng: Mã Giám Sinh ,
Hỏi quê, rằng: Huyện Lâm-thanh cũng gần .
Quá niên trạc ngoại tứ tuần,
Mày râu nhẵn nhụi áo quần bảnh bao.
Trước thầy sau tớ lao xao,
Nhà băng đưa mối rước vào lầu trang.
Ghế trên, ngồi tót sỗ sàng,
Buồng trong mối đã giục nàng kíp ra.
Nỗi mình thêm tức nỗi nhà,
Thềm hoa một bước lệ hoa mấy hàng!
Ngại ngùng giợn gió e sương,
Nhìn hoa bóng thẹn trông gương mặt dày.

Como una gota de lluvia ¿no tiene ella el derecho
de lamentarse?

Como una brizna de hierba, ¿no debe ella pagar
la deuda al Dios de la primavera?

Los mediadores husmeaba el buen negocio

La noticia se propagó de boca a oreja

Una comadrona introdujo un cliente venido
de una región lejana

Un fulano Mã Giám Sinh, diciéndose de Lam Thanh

Hombre maduro, pasado la cuarentena, pelado fresco,
ricamente vestido

Amo delante, y lacayos detrás, toda una sequita rui
dosa hizo su entrada

Detrás la mediadora toda confusa en reverencias

El hombre de un salto se instalaba en el puesto de honor.

Y la comadrona apresuraba a Kiều a salir a recibirlo.

Azotada por su pena de amor y la desgracia de su familia

En el corredor florecido se avanzaba

Cada paso le costaba una lluvia de lágrimas,

Como una flor bajo la lluvia, batida por el viento
golpeada por el rocio,

Tenía la vergüenza al mirar las flores

Y el espejo le reflejaba la imagen de su oprobio.

Mối càng vén tóc bắt tay,
Nét buồn như cúc điệu gầy như mai.
Đắn do cân sắc cân tài,
Ép cung cầm nguyệt thử bài quạt thơ.
Mặn nồng một vẻ một ưa,
Bằng lòng khách mới tuỳ cơ dặt dìu.
Rằng: Mua ngọc đến Lam-kiều,
Sính nghi xin dạy bao nhiêu cho tường?
Mối rằng: Giá đáng nghìn vàng,
Dớp nhà nhờ lượng người thương dám nài!
Cò kè bớt một thêm hai,
Giờ lâu ngã giá vàng ngoài bốn trăm.
Một lời thuyền đã êm giầm,
Hãy đưa canh thiếp trước cầm làm ghi.
Định ngày nạp thái vu quy,
Tiền lưng đã sẵn việc gì chẳng xong!
Một lời cậy với Chung công,
Khất từ tạm lĩnh Vương ông về nhà.

La mediadora le palpaba las manos, acaricaba
su cabello.

El rostro de Kiều no era más que un crisantemo
marchitado

Su apariencia abatida como un albarico triste.

Se sopesaba sus talentos, regateaba sus gracias

La obligaban a tocar la guitarra, improvizar los versos

El hombre hallaba la mercancía a su gusto,
sabrosa y graciosa

El tráfico comenzaba: "Sobre el puente Lam- decía-

Instalaré yo la perla es necesario conocer su precio".

"Una tan linda muchacha vale mil taeles de oro-decía
la comadrona-

Centavo por centavo regatearon ardua y largamente

Al final llegaron a un acuerdo: 400 taeles y tantos de oro.

¡Ay! La embarcación estuvo por remar

Las cartas escritas al nombre de los novios se servían
de gajos.

Fecha de esponsales, día de boda, todo fue
rondamente fijado

El hombre estaba repleto de plata: cualquier cosa
será arreglada.

Se pedía la intervención del viejo escribano y el padre
fue liberado.

Thương tình con trẻ cha già,
Nhìn nàng ông những máu sa ruột rầu:
Nuôi con những ước về sau,
Trao tơ phải lứa gieo cầu đáng nơi.
Trời làm chi cực bấy trời!
Này ai vu thác cho người hợp tan.
Búa rìu bao quản thân tàn,
Nỡ đầy dọa trẻ càng oan khốc già!
Một lần sau trước cũng là,
Thôi thì mặt khuất chẳng thà lòng đau!
Theo lời càng chảy dòng châu,
Liều mình, ông rắp gieo đầu tường vôi.
Vội vàng kẻ giữ người coi,
Nhỏ to, nàng lại tìm lời khuyên can:
Vẻ chi một mảnh hồng nhan,
Tóc tơ chưa chút đền ơn sinh thành.
Dâng thư đã thẹn nàng Oanh,
Lại thua ả Lý bán mình hay sao?

Pobre padre, pobre hija los dos se reunían.

El viejo sentía sangrar su corazón, torcer sus entrañas

"Mi hija -exclamaba- qué sueños he incubado para tí,

Pensaba que el Dios de Felicidad guiara mi mano

Para tejer los hilos rojos de tu casamiento, lanzar el bolito a tus pretendientes

¡Cielo! ¿Por qué tan de crueldad, por qué estas injusticias,

Por qué nos impone esta separación?

¡Que el viejo tronco sufra los ataques de la hacha, qué importa!

¿Por qué torturar a una niña para infligirle su viejo padre?

Temprano o tarde va a morir, pues más vale irse que soportar esta tormenta".

Torrientes de lágrimas acompañían estas palabras

Y el viejo se precipitó cabeza contra la pared.

Cada uno se apresuró a retenerlo, y suavemente Kiều le decía a parte:

"Frágil hija con mejillas rosadas, a quienes que me dieron nacimiento

De mi deuda no he pagado ni una brizna y me ruborizo

Al pensar en aquella Oanh que había redactado su sugerencia, o Ly que se vendió

Cỗi xuân tuổi hạc càng cao,
Một cây gánh vác biết bao nhiêu cành.
Lượng trên dù chẳng dứt tình,
Gió mưa âu hẳn tan tành nước non.
Thà rằng liều một thân con,
Hoa dù rã cánh lá còn xanh cây.
Phận sao đành vậy cũng vầy,
Cầm như chẳng đỗ những ngày còn xanh.
Cũng đừng tính quẩn lo quanh,
Tan nhà là một thiệt mình là hai .
Phải lời ông cũng êm tai,
Nhìn nhau giọt ngắn giọt dài ngổn ngang.
Mái ngoài, họ Mã vừa sang,
Tờ hoa đã ký cân vàng mới trao.
Trăng già độc địa làm sao?
Cầm dây chẳng lựa buộc vào tự nhiên!
Trong tay đã sẵn đồng tiền,
Dầu lòng đổi trắng thay đen khó gì!

Padre, eres como un tronco secular
Que lleva el peso de innumerables ramas
Si no rompiéramos los cordeles que nos atan
Sobre la familia entera, el tifón azotaría.
Más vale sacrificar mi modesta persona,
No importa una flor lacerada por el viento
Si el árbol queda verde. Tal es mi destino, considérame
Perdida en los días en pañales como cayó un retoño
Cesar de cavilar más en vanos cálculos,
Que destruirían este techo y causarían su pérdida."
El viejo entendía la razón, mirándose padre e hija
Sobre sus mejillas las lágrimas caían, quemantes y amargas.
Sin embargo Mã Giám Sinh llegó con su equipo
El contrato firmado y los taeles de oro entregados
¡Oh Dios de Casamiento! ¿Por qué te muestras tan cruel?
¿Por qué anudas al azar los hilos que tienes en mano?
Con el dinero se puede sencillamente virar al blanco lo negro

Họ Chung ra sức giúp vì,
Lễ tâm đã đặt tụng kỳ cũng xong.

*

Việc nhà đã tạm thong dong,
Tinh kỳ giục giã đã mong độ về.
Một mình nàng ngọn đèn khuya,
Áo dầm giọt lệ tóc se mái sầu:
Phận rầu, dầu vậy cũng dầu,
Xót lòng đeo đẳng bấy lâu một lời!
Công trình kể biết mấy mươi,
Vì ta khăng khít cho người dở dang.
Thề hoa chưa ráo chén vàng,
Lỗi thề thôi đã phụ phàng với hoa!
Trời Liêu non nước bao xa,
Nghĩ đâu rẽ cửa chia nhà tự tôi!
Biết bao duyên nợ thề bồi,
Kiếp này thôi thế thì thôi còn gì?

El viejo escribano ayudaba y las prebendas entregadas
a las autoridades

Al nombre de la ley el proceso así fue arreglado.

*

El huracán que azotó la familia pasó

Para Kiều, la hora de la separación se acercaba.

Durante la noche, sola, se sentaba al lado de su lámpara,

Su ropa empapada en lágrimas, el cabello quemado
por el dolor.

"Destino tan cruel seas, te acepto, pero el sufrimiento

Me echara dolorido cuando pienso en el que me ha
dado su palabra.

Él ha sufrido y endolorido en vano

Mi amor se ha puesto en través de su vida.

La copa de juramento de fidelidad está aún húmeda

Ya rompí mis palabras y mi jumamento de amor.

Bajo los cielos de Liễu Dương, allende ríos y montes

¿Cómo puede él pensar que la desgracia me ha tocado?

Juramento, deuda de amor, para esta vida no me
queda ninguna esperanza,

Tái sinh chưa dứt hương thề,
Làm thân trâu ngựa đền nghì trúc mai.
Nợ tình chưa trả cho ai,
Khối tình mang xuống tuyền đài chưa tan!
Nỗi riêng, riêng những bàn hoàn,
Dầu chong trắng đĩa lệ tràn thấm khăn.
Thúy Vân chợt tỉnh giấc xuân,
Dưới đèn ghé đến ân cần hỏi han:
Cơ trời dâu bể đa đoan,
Một nhà để chị riêng oan một mình.
Cớ chi ngồi nhẫn tàn canh,
Nỗi riêng còn mắc mối tình chi đây?
Rằng: Lòng đương thổn thức đầy,
Tơ duyên còn vướng mối này chưa xong.
Hở môi ra cũng thẹn thùng,
Để lòng thì phụ tấm lòng với ai!
Cậy em, em có chịu lời,
Ngồi lên cho chị lạy rồi sẽ thưa.

Ay si renaciera yo, siempre ligada por nuestra jura.
Me haría de búfalo y caballo para saldar la promesa.
Para esta vida, mi deuda con él queda no pagada
Al reino de las sombras llevaré intacto el cristal de nuestro amor."

Sola, rumía estas negras ideas
El aceite se consumía en la tasita
Y las lágrimas inundían su pañuelilla.
Vân, bruscamente despertada de su sueño juvenil
Acercándose a la lámpara con afecto preguntaba:
"De los ciegos golpes que nos reserva el Cielo
En la familia eres la única que soporta el peso.
¿Por qué te agotas en velar tan tarde en la noche?
¿Esturbado tu corazón desbordado por algún amor desesperado?"
Kiều decía: "Mi corazón desbordado de sollozos retenidos
Se pierde en las redes de un amor que no sabría yo desanudar.
Despegarme los labios para hablar de eso me siento ruborizada
Mas guardarlo en secreto, eso sería una traición.
Tengo una petición dirigida a tí, si tú la aceptaras
Delante de tí me prosternaría antes de hablar.

Giữa đường đứt gánh tương tư,
Keo loan chắp mối tơ thừa mặc em.
Kể từ khi gặp chàng Kim,
Khi ngày quạt ước khi đêm chén thề.
Sự đâu sóng gió bất kỳ,
Hiếu tình khôn lẽ hai bề vẹn hai.
Ngày xuân em hãy còn dài,
Xót tình máu mủ thay lời nước non.
Chị dù thịt nát xương mòn,
Ngậm cười chín suối hãy còn thơm lây.
Chiếc thoa với bức tờ mây,
Duyên này thì giữ vật này của chung.
Dù em nên vợ nên chồng,
Xót người mệnh bạc ắt lòng chẳng quên.
Mất người còn chút của tin,
Phím đàn với mảnh hương nguyền ngày xưa.
Mai sau, dù có bao giờ
Đốt lò hương ấy so tơ phím này.

A mitad de camino está roto el hilo de mi amor
A tí, hermanita, te confío el religar el lazo cortado.
Desde el día en que encontré a Kim
Una vez sobre un abanico hemos inscrito nuestras promesas,
Y un día juntos hemos bebido el vino del juramento.
De repente surgió el huracán y no puedo pagar
Ni mi deuda de amor ni mi deuda filial.
Hay aún lindos días en tu primavera
Hermanita, en mi lugar, harás honor a mi promesa,
Yo te la confio, por los lazos de sangre que nos ligan.
Mis huesos podrán reducirse en polvo, mas en el reino de los muertos
Iré con la sonrisa florecida y con el perfume de tu felicidad.
He aquí el brazalete y el texto de nuestro juramento
Guárdalos estos recuerdos comunes y el hilo de nuestro amor.
Puede ser que ustedes sean reunidos, él y tú
Recordarán a la que hoy resigna la desgracia.
Mi persona no estará más, pero algunos recuerdos quedarán:
Estas teclas de la guitarra, un resto del incienso de juramento
Si llegaran ustedes un día a quemar este inciensero, tocar esta guitarra

Trông ra ngọn cỏ lá cây,
Thấy hiu hiu gió thì hay chị về.
Hồn còn mang nặng lời thề,
Nát thân bồ liễu đền nghì trúc mai.
Dạ đài cách mặt khuất lời,
Rảy xin chén nước cho người thác oan.
Bây giờ trâm gãy gương tan,
Kể làm sao xiết muôn vàn ái ân!
Trăm nghìn gởi lạy tình quân,
Tơ duyên ngắn ngủi có ngần ấy thôi.
Phận sao phận bạc như vôi,
Đã đành nước chảy hoa trôi lỡ làng.
Ôi Kim lang! hỡi Kim lang!
Thôi thôi! thiếp đã phụ chàng từ đây!
Cạn lời, hồn ngất máu say,
Một hơi lặng ngắt đôi tay lạnh đồng.
Xuân huyên chợt tỉnh giấc nồng,
Một nhà tấp nập kẻ trong người ngoài.

Y que vieran temblar al viento las yerbas y las hojas

Entendrían que con ustedes un momento sería
yo revenido.

Mi alma siempre cargará el peso de mi juramento

Mi cuerpo, frágil como la caña, será descompuesto
para honorar mi promesa.

Al reino de las sombras no podrá ni ver sus rostros,
ni oir sus voces

Que vertieran una tasa de agua para el descanso
de un alma desdicha.

Ya se rompieron y el brazalete y el espejo y mi juventud

¿Cómo decir, ¡Ay de mí! la inmensidad de mi amor?

Cien, mil veces a mi querido, le rindo el supremo homenaje

Muy corto es el hilo que nos ha ligado,

Tan frágil es el destino que me ha reservado.

Suben las olas, la flor arrastrada se va a la deriva,

¡Kim, Oh mi amado Kim que te haya traicionado
yo desde este minuto!"

Se desmayó, su soplo se extinguió, sus manos
devinieron glaciales,

Los padres se despertaron, toda la familia se asustaron,

Kẻ thang người thuốc bời bời,
Mới dàu cơn vựng chưa phai giọt hồng.
Hỏi: Sao ra sự lạ lùng?
Kiều càng nức nở nói không ra lời.
Nỗi nàng, Vân mới rỉ tai:
Chiếc thoa này với tờ bồi ở đây!
Này cha làm lỗi duyên mày,
Thôi thì nỗi ấy sau này đã em!
Vì ai rụng cải rơi kim,
Để con bèo nổi mây chìm vì ai?
Lời con dặn lại một hai,
Dẫu mòn bia đá dám sai tấc vàng!
Lạy thôi, nàng mới rén chiềng:
Nhờ cha trả được nghĩa chàng cho xuôi.
Sá chi thân phận tôi đòi,
Dẫu rằng xương trắng quê người quản đâu!

*

Xiết bao kể nỗi thảm sầu!
Khắc canh đã giục nam lâu mấy hồi

La hicieron ingerir medicinas y la crisis pasó,
Y Kiều lloraba siempre
A las preguntas ella duplicaba sus sollozos sin decir palabra.
"Este brazalete y este juramento, aquí están... - explicaba Vân a media voz.
El padre exclamó: "Para mí, tú has destruido tu amor;
Los hilos rotos, tu hermanita los reanudará.
¡Oh, cielo! ¿Por qué la aguja debe separarse del imán,
Los granos se despegan del ambar? ¿Por qué hija mía
Eres condenada a ser una yerba azotada por las olas,
Una nube que el viento dispersa a su merced?
Tú nos has dejado tus últimas recomendaciones
Que se consume la piedra éstas serán para nosotros la regla de oro."
Prosternándose delante de su padre Kiều le rendía homenaje:
"Mil gracias, padre, mi deuda de amor será pagada por usted.
Que me importe el destino de esclava que me ha reservado
Que me importe si mis huesos se blanquearan en tierra lejana."

*

Cómo decirán la desolación de la desdicha Kiều
Durante la noche, a golpes precipitados los tamborillos de guardía
Parecían apresurarse por marcar las vigilas.

Kiệu hoa dâu đã đến ngoài
Quản huyền dâu đã giục người sinh ly.
Đau lòng kẻ ở người đi,
Lệ rơi thấm đá tơ chia rũ tằm.
Trời hôm mây kéo tối rầm,
Dàu dàu ngọn cỏ đầm đầm cành sương.
Rước nàng về đến trú phường,
Bốn bề xuân khóa một nàng ở trong.
Ngập ngừng thẹn lục e hồng,
Nghĩ lòng lại xót xa lòng đòi phen:
Phẩm tiên rơi đến tay hèn,
Hoài công nắng giữ mưa gìn với ai!
Biết thân đến bước lạc loài,
Nhị đào thà bẻ cho người tình chung.
Vì ai ngăn đón gió đông,
Thiệt lòng khi ở đau lòng khi đi.
Trùng phùng dù họa có khi,
Thân này thôi có ra gì mà mong.

El palanquín de nupcias, todo florecido, a la puerta
esperaba
Y las flautas y guitarras apresuraban la despedida.
¡Qué dolor para la que partía y para los que quedaban
Los lazos tejidos que ligaban sus corazones se extiraron,
Tales hilos de un gusano de seda enredados,
Las lágrimas fluían hasta suavizar las piedras.
Por la tarde, negras nubes ensombrecían el cielo.
Las yerbas se desplomaban, las ramas se empapaban de rocio,
La sequita la conducía hasta la posada
y se la encerraba adentro.
El ambiente se emanaban los efluvios de una
lasciva primavera
Qué vergüenza el desesperar a su edad tan joven
Su corazón se desgarraba
al pensar en su desesperanza:
"En manos inmundas la flor divina estaba caida.
Es pena perdida de haber querido guardarme pura.
Cuando nuestra pasión ardía como el sol, subía como
las olas
¡Ah! Si hubiera yo sabido que esta desgracia me habría tocado
Kim, amado mío, para tí el nectar de la flor hubiera
sido ofrecido.
¿Por qué haber barrido el camino a la suave brisa del este
Sufriéramos entonces y ahora, mi dolor es desbordado.
Si por acaso te viera yo de nuevo
¿Qué quedaría de mi persona, para esperar?

Đã sinh ra số long đong,
Còn mang lấy kiếp má hồng được sao?
Trên yên sẵn có con dao,
Giấu cầm nàng đã gói vào chéo khăn.
Phòng khi nước đã đến chân,
Dao này thì liệu với thân sau này.
Đêm thu một khắc một chầy,
Bâng khuâng như tỉnh như say một mình.
Chẳng ngờ gã Mã Giám Sinh,
Vẫn là một đứa phong tình đã quen.
Quá chơi lại gặp hồi đen,
Quen mồi lại kiếm ăn miền nguyệt hoa.
Lầu xanh có mụ Tú bà,
Làng chơi đã trở về già hết duyên.
Tình cờ chẳng hẹn mà nên,
Mạt cưa mướp đắng, đôi bên một phường.
Chung lưng mở một ngôi hàng,
Quanh năm buôn phấn bán hương đã lề.

Soporto yo el negro destino de las mejillas rosadas.

Al ver un cuchillo en la mesa ella lo tomó y lo metió
en su pañuelo:

"Con esto me pondré fin a mis días – pensaba ella-

Si subiera a mis pies las olas de la ignominía
y desgracia."

Vela tras vela la noche avanzaba, sola ella
quedaba soñada,

Sin dudarse que el destino le viniera tocando.

Entre la triste persona de Mã Giám Sinh,

Persona hábil en los amores fáciles, trasnochador
a quien que el chance no dió su sonrisa

Se dedicaba a cazar en la región de las flores y luna.

En connivencia con Tú Bà, una matrona de los lupanares

Una puta vieja, todas las gracias ya son marchitadas.

El azar ha logrando muchas cosas: la vendedora
de serrín

Se asociaba con el estafador de cundiamores amargos.

Juntos abrían una tienda, haciendo el comercio

De carne perfumada, de sonrisas y acaricias,

Dạo tìm khắp chợ thì quê,
Giả danh hầu hạ dạy nghề ăn chơi
Rủi may âu cũng sự trời,
Đoạn đường lại chọn mặt người vô duyên!
Xót nàng chút phận thuyền quyên,
Cành hoa đem bán vào thuyền lái buôn.
Mẹo lừa đã mắc vào khuôn,
Sính nghi rẻ giá nghinh hôn sẵn ngày.
Mừng thầm: Cờ đã đến tay,
Càng nhìn vẻ ngọc càng say khúc vàng.
Đã nên quốc sắc thiên hương,
Một cười này hẳn nghìn vàng chẳng ngoa!
Về đây nước trước bẻ hoa,
Vương tôn quý khách ắt là đua nhau.
Hẳn ba trăm lạng kém đâu,
Cũng đã vừa vốn còn sau thì lời.
Miếng ngon kề đến tận nơi,
Vốn nhà cũng tiếc của trời cũng tham.

Recorriendo ciudad y campo, reclutaban las llamadas
sirvientes
Que adiestraban luego para los juegos de placer.
Chance o desgracia, eso a merced del Cielo
Sobre una mujer abatida, el destino ha echado
su escogida,
Triste destina, para una muchacha pura e inocente,
Flor vendida en su juventud a viles chalanes.
La trampa está bien tramada: esponsales, boda;
El hombre exaltado ya tomó la bandera de honor
en su mano,
Mientras más contemplaba su conquista, más sentía
subir su deseo:
"¿Dónde se puede hallar semejante hermosura,
verdadero perfume de Dios?
Sin mentira, una sola sonrisa suya vale mil
taeles de oro
Cuando esté en nuestro pabellón, para tocarla lo primero
Nobles príncipes, clientes millonarios, de seguro
se disputarán
Este hecho solo valdrá por lo menos tres cientos taeles
Se recupería así el capital, el resto será todo beneficio,
Tal plato escogido está al alcance de mis labios
Comer es gastar sus bienes, pero la tentación
de uno es grande

Đào tiên đã bén tay phàm,
Thì vin cành quít cho cam sự đời!
Dưới trần mấy mặt làng chơi,
Chơi hoa đã dễ mấy người biết hoa.
Nước vỏ lựu máu mào gà,
Mượn màu chiêu tập lại là còn nguyên.
Mập mờ đánh lận con đen,
Bao nhiêu cũng bấy nhiêu tiền, mất chi?
Mụ già hoặc có điều gì,
Liều công mất một buổi quỳ mà thôi.
Vả đây đường sá xa xôi,
Mà ta bất động nữa người sinh nghi.
Tiếc thay một đóa trà mi,
Con ong đã tỏ đường đi lối về!
Một cơn mưa gió nặng nề,
Thương gì đến ngọc tiếc gì đến hương.
Đêm xuân một giấc mơ màng,
Đuốc hoa để đó mặc nàng nằm trơ!

Esta fruta divina he aquí está alcance de mis manos

¡Up tomemos la ramita, bebamos a nuestra sed!

Entre nuestros clientes ¿cuántos son los que,
en cuesta de placer

Acarician las flores y las conocen sus secretos?

Una fusión de cáscara de granada con la sangre de gallo

Algunas mañas y las apariencias serán salvadas,

No verán ni gotas, las tarifas serán mantenidas.

Si la vieja me regañara, estaría yo listo

Por un momento de petinencia de rodillas
y todo arreglado.

Aún más el viaje es largo, abstenerme es despertar
los sospechosos de ella".

¡Ay! La tierna flor conoció el ultraje del abejorro

En sus pliegues más secretos el vil insecto acabó
de libar.

El borrasco se desató en todo su furor

Sin piedad por la perla, sin atención por el perfume

Esta noche de primavera fue una noche de pesadilla...

Dejada sola, la desdicha se extendía bajo las antorchas
aún husmeantes

Giọt riêng tầm tã tuôn mưa,
Phần căm nỗi khách phần dơ nỗi mình:
Tuồng chi là giống hôi tanh,
Thân nghìn vàng để ô danh má hồng!
Thôi còn chi nữa mà mong,
Đời người thôi thế là xong một đời!
Giận duyên tủi phận bời bời,
Cầm dao nàng đã toan bài quyên sinh.
Nghĩ đi nghĩ lại một mình:
Một mình thì chớ hai tình thì sao?
Sau dầu sinh sự thế nào,
Truy nguyên chẳng kẻo lụy vào song thân.
Nỗi mình âu cũng giãn dần,
Kíp chầy thôi cũng một lần mà thôi!
Những là đo đắn ngược xuôi,
Tiếng gà nghe đã gáy sôi mái tường.
Lầu mai vừa rúc còi sương,
Mã Sinh giục giã vội vàng ra đi,

Lloraba a lágrimas copiosas, disgustada
de ella misma,

Sentía un odio al hombre, qué inmundo criatura.

"Este cuerpo precioso como el oro y estas mejillas
rosadas, todos cayeron en el oprobio

¿Qué queda aún para esperar? ser así, es el fin."

Furiosa contra su destino, contra su desgracia

Tomó su cuchillo intentando poner fin a sus días

Sin embargo cambió de parecer:
"Me voy, me pasé con esto

Mas para los que me son queridos, ¿qué irá a pasar?

La justicia recae aún sobre mis padres,

Es necesario hacerme una razón, tarde o temprano
lo inevitable deberá llegar."

Largo tiempo ella sopesaba el por y el contra.

Fuera de las paredes ya despertaron los cantos del gallo

Al puesto de mira la bocina resonó
en la neblina matutina,

Mã Giám Sinh se apresuraba a dar el orden
de partida.

Đoạn trường thay lúc phân kỳ!
Vó câu khấp khểnh bánh xe gập ghềnh.
Bề ngoài mười dặm trường đình,
Vương ông mở tiệc tiễn hành đưa theo.
Ngoài thì chủ khách dập dìu,
Một nhà huyên với một Kiều ở trong.
Nhìn càng lã chã giọt hồng,
Rỉ tai, nàng mới giãi lòng thấp cao:
Hổ sinh ra phận thơ đào,
Công cha nghĩa mẹ, kiếp nào trả xong!
Lỡ làng nước đục bụi trong,
Trăm năm để một tấm lòng từ đây.
Xem gương trong bấy nhiêu ngày,
Thân con chẳng kẻo mắc tay bợm già.
Khi về bỏ vắng trong nhà,
Khi vào dùng dắng khi ra vội vàng.
Khi ăn khi nói lỡ làng,
Khi thầy khi tớ, xem thường xem khinh.

¡Oh tragedia de separación! Sobre la carretera malhecha
Los caballos tropezaron, el carruaje traqueteaba,
Al primer relevo de diez leguas, el padre ofrecía un banquete de despedida
Huespedes e invitados festejaban en la sala exterior
En el interior la madre y la hija se mantenía en compañía
Se miraban, llorando a lágrimas vivas
En un murmullo Kiều confiaba a su madre:
"Tengo vergüenza de ser nacida hembra endeble y frágil
¿Podría yo para jamás pagar mi deuda filial?
A presente, el agua está disturbia y el polvo se hace limpido
No puedo más que legar mi corazón para siempre.
Madre, al juzgar este hombre por sus gestos y hechos de estos días
Tengo miedo a estar entre manos de una mala gente,
Al llegar me dejaba sola, cuando entraba aire embarazado
Cuando salía parecía huir; viles y sin discretos son sus palabras,
Sus domésticos no lo respetan, ni lo teman,

Khác màu kẻ quý người thanh,
Ngẫm ra cho kỹ như hình con buôn.
Thôi con còn nói chi con,
Sống nhờ đất khách thác chôn quê người!
Vương bà nghe bấy nhiêu lời,
Tiếng oan đã muốn vạch trời kêu lên.
Vài tuần chưa cạn chén khuyên,
Mái ngoài, nghỉ đã giục liền ruổi xe.
Xót con lòng nặng chề chề,
Trước yên, ông đã nằn nì thấp cao:
Chút thân yếu liễu thơ đào,
Dớp nhà đến nỗi dấn vào tôi ngươi.
Từ đây góc bể bên trời,
Nắng mưa thui thủi quê người một thân,
Nghìn tầm nhờ bóng tùng quân,
Tuyết sương che chở cho thân cát đằng .

Ningún rasgo de un hombre noble y distinguido hay.

A observarlo bien, tiene las apariencias de un chalán.

Mami, pronto tu hija no será tuya

Una tierra extranjera le servirá de asilo,
luego de tumba."

La madre, a estas palabras, quería gritar injusticia
hasta el cielo,

La joven tuvo el justo tiempo de vaciar la copa
de despedida

Fuera, ya el hombre apresuraba los carruajes a partir.

El padre, decaido al ver sufrir su hija

Pegados a la montura del caballo suplicaba
a Mã Giám Sinh:

"Endeble ramita de sauce, frágil flor de melocotonero

Es mi hija. La desgracia de la familia la hace
una esclava

Perdida será ella en el inmenso océano, bajo los
cielos lejanos

Seas tú el gran pino que la protege con tu sombra,

Contra nieve y rocio, contra las malas yerbas
trepadoras bajo sus pies."

Cạn lời, khách mới thưa rằng:
Buộc chân thôi cũng xích thằng nhiệm trao.
Mai sau dầu đến thế nào,
Kìa gương nhật nguyệt nọ dao quỷ thần!
Đùng đùng gió giục mây vần,
Một xe trong cõi hồng trần như bay.
Trông vời gạt lệ chia tay,
Góc trời thăm thẳm ngày ngày đăm đăm.

*

Nàng thì dặm khách xa xăm,
Bạc phau cầu giá đen rầm ngàn mây.
Vi lô san sát hơi may,
Một trời thu để riêng ai một người.
Dặm khuya ngất tạnh mù khơi,
Thấy trăng mà thẹn những lời non sông!
Rừng thu từng biếc xen hồng,
Nghe chim như nhắc tấm lòng thần hôn!

El hombre respondía: "Somos ahora unidos
Por los lazos sagrados del casamiento, si me perjurara
Que la luna y el sol fueran los testigos,
Sobre mí tronaría la espada de Dios."
Como un tren infiernal empujado por los vientos y nubes
El carruaje desapareció en un torbellino de polvo rojizo
Enjugaban sus lágrimas, largo rato los Vương la seguían de ojos
Día tras día, su vista en este rincón del horizonte quedaba fijada.

*

Lejos, muy lejos, la carretera llevaba a Kiều a través de paisajes extraños
Puentes todos blancos de escarcha, gargantas de nubes grises estorbadas,
Cañas bravas que se apretujaban al soplo del viento,
Sobre ella sola, el cielo de otoño vertía su melancolía.
La noche, bajo un cielo alto, en la bruma espesa
La luna la evocaba ¡Qué vergüenza! su juramento
Que había querido perene como ríos y montes.
El otoño sembraba manchas doradas sobre las selvas verdes
Los pájaros piaban haciéndola pensar en sus padres,

Những là lạ nước lạ non,
Lâm Tri vừa một tháng tròn tới nơi.
Xe châu dừng bánh cửa ngoài,
Rèm trong đã thấy một người bước ra.
Thoắt trông nhờn nhợt màu da,
Ăn gì cao lớn đẫy đà làm sao?
Trước xe lơi lả han chào,
Vâng lời, nàng mới bước vào tận nơi.
Bên thì mấy ả mày ngài,
Bên thì ngồi bốn năm người làng chơi.
Giữa thì hương án hẳn hoi,
Trên treo một tượng trắng đôi lông mày.
Lầu xanh quen lối xưa nay,
Nghề này thì lấy ông này tiên sư.
Hương hoa hôm sớm phụng thờ,
Cô nào xấu vía có thưa mối hàng,

Ríos extraños sucedían a montañas desconocidas

Un mes pasó y todo llegó a Lâm Tri

Delante de un pórtico el carruaje se detuvo

Empujando las cortinas de la puerta avanzó una dama,

Tez pálida, pero ¡qué carne! fruta de qué apetito tiene,

Sin cortesía se empeñaba alrededor de la nueva llegada.

A su invitación Kiều entró en la habitación

De un costado estaban algunas muchachas
con caras pintadas,

Frente a ellas se encontraban unos clientes,

En medio de la sala un altar con flores e incienso,

De la pared estaba colgada la efigie de un genio
de párpadas blancas,

La costumbre era en los pabellones verdes

De instalarse bajo el tutelo de este genio,

De ofrendarle, mañana y tarde, flores e inciensos.

Cuando una pensionista no atraía más la clientela

Cởi xiêm trút áo sỗ sàng,
Trước thần sẽ nguyện mảnh hương lầm dầm.
Đổi hoa lót xuống chiếu nằm,
Bướm ong bay lại ầm ầm tứ vi!
Kiều còn ngơ ngẩn biết gì,
Cứ lời lạy xuống mụ thì khấn ngay:
Cửa hàng buôn bán cho may,
Đêm đêm hàn thực ngày ngày nguyên tiêu.
Muôn nghìn người thấy cũng yêu,
Xôn xao anh yến dập dìu trúc mai!
Tin nhạn vẩn lá thơ bời,
Đưa người cửa trước rước người cửa sau!
Lạ tai nghe chửa biết đâu,
Xem tình ra cũng những màu dở dang.
Lễ xong hương hỏa gia đường,
Tú bà vắt nóc lên giường ngồi ngay.

Quitándose túnica y ropas interiores, quemaba
unos inciensos

Ante el Santo-patrono le dirigía reza tras reza

Cambiaba las flores del altar, las metía debajo
de su estera de cama

Y los galantes de nuevo rodeaban alrededor de ella.

Kiều, inmóvil, al orden se prosternaba

Y la vieja echó a rezar: "Que prosperen nuestros negocios

Que miles de clientes caigan bajo tus gracias

Que se apretujen golondrinas y oropendosas,
en un bullicioso concierto

Sobre los bambués y albaricoques que temblaban a unión,

Que afluyan billetes suaves y cartas de amor,

Apenas salga un cliente por la puerta

De inmediato, en el alcoba tú acogerás a un otro."

Kiều no entendía todo el significado de estas palabras

Se sentía caída en una red de vil empresa.

Tú Bà una vez terminada su ofrenda a los genios
del hogar

Dando brinco se instaló sobre el divancama
y gritó órdenes:

Dạy rằng: con lạy mẹ đây,
Lạy rồi sang lạy cậu mày bên kia .
Nàng rằng: Phải bước lưu ly,
Phận hèn vâng đã cam bề tiểu tinh.
Điều đâu lấy yến làm anh,
Ngây thơ chẳng biết là danh phận gì?
Đủ điều nạp thái vu quy,
Đã khi chung chạ lại khi đứng ngồi.
Giờ ra thay bậc đổi ngôi,
Dám xin gửi lại một lời cho minh.
Mụ nghe nàng nói hay tình,
Bấy giờ mới nổi tam bành mụ lên:
Này này sự đã quả nhiên,
Thôi đà cướp sống chồng min đi rồi!
Bảo rằng đi dạo lấy người,
Đem về rước khách kiếm lời mà ăn.

"Mi hija, prósternate delante de tu madre que soy,

Y luego a tu padre que está ahí, haz tus salutaciones".

Kiều respondía: "Por desgracia me resigno a venderme

Como esposa de segundo rango; no he comprendido

Esta confusión, ¿y a qué rol se me ubica aquí?

Todo estaba en regla: esponsales y boda

Hemos compartido la intimidad de los esposos

Ahora los papeles son cambiados, por favor,
acláremelo."

Tú Bà conoció lo que había pasado y su furor
se desató:

"Así pues mi esposo es llegado a ser tu presa.

Tenía el deber de reclutar a jóvenes y lindas personas

Para el placer de los clientes y el interés
de nuestros negocios.

Tuồng vô nghĩa ở bất nhân,
Buồn mình trước đã tần mần thử chơi.
Màu hồ đã mất đi rồi,
Thôi thôi vốn liếng đi đời nhà ma!
Con kia đã bán cho ta,
Nhập gia, phải cứ phép nhà tao đây!
Lão kia có giở bài bây,
Chẳng văng vào mặt mà mày lại nghe!
Cớ sao chịu trót một bề,
Gái tơ mà đã ngứa nghề sớm sao!
Phải làm cho biết phép tao!
Giật bì tiên rắp sấn vào ra tay.
Nàng rằng: Trời thẳm đất dày!
Thân này đã bỏ những ngày ra đi!
Thôi thì thôi có tiếc gì!
Sẵn dao tay áo tức thì giở ra.

¡Pendejo! Esta flfor se ha servido primero

La mercancía está desflorada ¡adiós interés y capital!

Y tú, a mí has vendido, en esta casa tú debes soportar los rigores

Cuanto este viejo sátira intentaba su porquería

Tú te entregaste en lugar de darle una bofetada,

Te dejaste poseer, niña si joven pero tan lucrativa,

Espera, vas a conocer lo que es mi ley."

La vieja se avanzó brandiendo un látigo de piel

Kiều exclamó: "La tierra me es cruel, el Cielo sin corazón,

Mi vida está sacrificada desde el día que quité mis familiares

Sin pesar le he dicho adiós."

Acto seguido sacó su cuchillo...

Sợ gan nát ngọc liều hoa,
Mụ còn trông mặt nàng đà quá tay.
Thương ôi, tài sắc bậc này,
Một dao oan nghiệp dứt dây phong trần!
Nỗi oan vỡ lở xa gần,
Trong nhà người chật một lần như nêm.
Nàng thì bần bặt giấc tiên,
Mụ thì cầm cập mặt nhìn hồn bay.
Vực nàng vào chốn hiên tây,
Cắt người coi sóc rước thầy thuốc men.
Nào hay chưa hết trần duyên,
Trong mê dường đã đứng bên một nàng.
Rỉ rằng : Nhân quả dở dang,
Đã toan trốn nợ đoạn trường được sao?
Số còn nặng nghiệp má đào,
Người dù muốn quyết trời nào đã cho!
Hãy xin hết kiếp liễu bồ,
Sông Tiền-đường sẽ hẹn hò về sau .

La comadre tuvo miedo, la detuvo pero el gesto
fue realizado

¡Adiós belleza, talento, todo bastaba de un cuchillazo,

Para tajar despiadamente todo lazo con este mundo
de polvo.

La noticia se cundió como el polvorín, y una
muchedumbre irrumpió la casa

Kiều parecía dormir para siempre y la vieja temblaba
de miedo.

La desafortunada fue trasladada a una pieza interior

Se le daba cuidado y la hacía curar un médico.

Kiều no logró irse, los lazos la ataban aún a este mundo

En su coma, una joven mujer apareció y le sursurró
al oído:

"El círculo de causas y efectos no está interrumpido

No puedes aún cancelar tu deuda de sufrimiento

Belleza de mejillas rosadas, llevas aún este pesado destino,

La gente quería cortar el hilo pero el Cielo no
la permitiera.

Lleva hasta el término tu existencia de débil criatura

Y más tarde, al río Tiền Đường, te daré una cita."

Thuốc thang suốt một ngày thâu,
Giấc mê nghe đã dàu dàu vừa tan.
Tú bà chực sẵn bên màn,
Lựa lời khuyên giải mơn man gỡ dần:
Một người dễ có mấy thân,
Hoa xuân đương nhụy ngày xuân còn dài.
Cũng là lỡ một lầm hai,
Đá vàng sao nỡ ép nài mưa mây.
Lỡ chân trót đã vào đây,
Khoá buồng xuân để đợi ngày đào non.
Người còn thì của hãy còn,
Tìm nơi xứng đáng là con cái nhà.
Làm chi tội báo oan gia,
Thiệt mình mà hại đến ta hay gì?
Kề tai mấy nỗi nằn nì,
Nàng nghe dường cũng thị phi rạch ròi.
Vả trong thần mộng mấy lời,
Túc nhân âu cũng có trời ở trong.

Una jornada de asistencia pasó y Kiều salía
paulatinamente de su estupor

A la cabeza de la cama Tú Bà vigilaba y buscaba
tranquilizarla:

"Vivimos solamente una vida; tú te apareces a una flor

En su primavera, los lindos días te están prometidos.

Entre nosotras el mal entendido ha llegado a ser un error.

No tendré el corazón de forzarte a amorcitos frívoles
al conocer que tú eres una digna muchacha.

Has extraviado aquí, enciérrate ahora bajo llave

Guarda la frescura de tu primavera en espera
de la felicidad.

Mientras vivas, la esperanza será siempre permitida

Te buscarás algugien de buena familia digna de tí.

¿Por qué provocas el destino, atraes la muerte?

Te pierdas para siempre y eso me arruinará."

Insinuantes, sursurradas al oído de Kiều con insistencia

Estas palabras parecían tener sentido y razón.

Aún más, el sueño que había tenido
y lo que se le dijo en sueño:

"Que no se podrá contra la voluntad del Cielo,
y escaparse de su karma."

Kiếp này nợ trả chưa xong,
Làm chi thêm một nợ chồng kiếp sau!
Lặng nghe ngẫm nghĩ gót đầu,
Thưa rằng: Ai có muốn đâu thế này,
Được như lời thế là may,
Hẳn rằng mai có như rày cho chăng!
Sợ khi ong bướm đãi đằng,
Đến điều sống đục sao bằng thác trong!
Mụ rằng: Con hãy thong dong,
Phải điều lòng lại dối lòng mà chơi!
Mai sau ở chẳng như lời,
Trên đầu có bóng mặt trời rạng soi .
Thấy lời quyết đoán hẳn hoi,
Đành lòng, nàng cũng sẽ nguôi nguôi dần.
Trước lầu Ngưng-bích khoá xuân,
Vẻ non xa tấm trăng gần ở chung.
Bốn bề bát ngát xa trông,
Cát vàng cồn nọ bụi hồng dặm kia.
Bẽ bàng mây sớm đèn khuya,
Nửa tình nửa cảnh như chia tấm lòng.

No es bueno dejar no pagada una deuda de esta existencia
Ella devendrá sobrecargada en una vida futura
Escuchaba a la vieja en silencio, atentiva
y finalmente decía:
"No he buscado la desgracia y podré yo esperar
Que sólo sus palabras devengan una realidad.
¿Pero mañana guardará las promesas de hoy día?
Tengo miedo que pronto insectos y mariposas
fastidiaran la flor
Mejor pues morir pura que vivir en el fango."
"Ten paciencia mi hija – decía la comadre –
Te he conocido mujer de corazón y mi corazón
no sabrá engañarte.
Si para siempre faltara yo a mis palabras
El sol que brilla sobre nuestras cabezas lo sería el testigo."
Estas palabras categóricas aseguraron a Kiều;
Se la encerraba en el pabellón Lindo Azul,
sola con su belleza juvenil.
A la lontananza se perfilaban siluetas de las montañas
Así como la luna tan cercana, las dos le hacían compañía.
Alrededor, a perder la vista, se extendía la arena
dorada de las dunas
Y torbellinos de polvo rosado de los caminos se levantaban.
Las nubes purpuradas por la aurora, la lámpara
vacilante en la noche
La llenaban de confusión.
El paisaje que contemplaba y las inquietudes
que cavilaban partían su corazón

Tưởng người dưới nguyệt chén đồng,
Tin sương luống những rày trông mai chờ.
Bên trời góc bể bơ vơ,
Tấm son gột rửa bao giờ cho phai.
Xót người tựa cửa hôm mai,
Quạt nồng ấp lạnh, những ai đó giờ?
Sân Lai cách mấy nắng mưa,
Có khi gốc tử đã vừa người ôm.
Buồn trông cửa bể chiều hôm,
Thuyền ai thấp thoáng cánh buồm xa xa.
Buồn trông ngọn nước mới sa,
Hoa trôi man mác biết là về đâu?
Buồn trông nội cỏ dàu dàu.
Chân mây mặt đất một màu xanh xanh,
Buồn trông gió cuốn mặt duềnh,
Ầm ầm tiếng sóng kêu quanh ghế ngồi.

*

Chung quanh những nước non người,
Đau lòng lưu lạc nên vài bốn câu.

"Dónde está el que bajo la luna compartía la copa de amor
Día tras día, en vano espera mis noticias.
En esta ribera perdida, bajo estos cielos remotos
El amor, bermejo en mi corazón, no se marchitará tan temprano.
¡Qué pena al pensar en los padres que, mañana y tarde,
En el umbral escrutaban el horizonte sin alarde de esperanza!
¿Quién a presente los abanica en verano, los abriga en invierno?
En el patio de la casa natal ¿Cuántas veces ya
Ha levantado el sol, y caído la lluvia?
El tronco de catalpa debe en el presente ser envejecido?
Con tristeza contemplaba la desembocadura en el atardecer,
A la lontananza, una vela aparece y desaparece
Llevando no se sabía cual es el viajero.
Con tristeza miraba el río que encauzaba sus nuevas aguas
¿A dónde podrán atracar estas flores a la deriva?
Tristemente miraba la llanura donde la yerba está marchitada
El cielo y la tierra se mezclan en un verde indistinto.
Tristemente miraba el viento entra fuertemente en la bahía
El clamor de las olas retumba alrededor de su silla.

*

Estos ríos, estos montes, todos le son extraños.
Recitaba ella algunos versos expresando su dolor de desterrada,

Ngậm ngùi rủ bức rèm châu,
Cách tường nghe có tiếng đâu họa vần.
Một chàng vừa trạc thanh xuân,
Hình dung chải chuốt áo khăn dịu dàng.
Nghĩ rằng cũng mạch thư hương,
Hỏi ra mới biết rằng chàng Sở Khanh.
Bóng nga thấp thoáng dưới mành,
Trông nàng, chàng cũng ra tình đeo đai:
Than ôi! sắc nước hương trời,
Tiếc cho đâu bỗng lạc loài đến đây?
Giá đành trong nguyệt trên mây,
Hoa sao hoa khéo đọa đầy bấy hoa?
Tức gan riêng giận trời già,
Lòng này ai tỏ cho ta, hỡi lòng?
Thuyền quyên ví biết anh hùng,
Ra tay tháo cũi sổ lồng như chơi!
Song thu đã khép cánh ngoài,
Tai còn đồng vọng mấy lời sắt đanh.

Y melancólica, bajaba las cortinas. Por allá de la cerca
Se oía una voz responder, declamando sobre
la misma rima.
Un hombre apareció, en la flor de edad,
Elegante, bien peinado y visto con buen gusto.
Es certero – pensaba ella – un letrado de buena familia,
Sabía por informaciones: era el señor Sở Khanh.
A través de las cortinas había visto la silueta de Kiều
Aparientemente él manifestaba por ella un tierno afecto:
"¿Cómo –exclamaba él – esta belleza única,
este perfume de Dios
Ha podido extraviarse y perderse en estos lugares?
Es precisamente más allá de las nubes, en un palacio
lunar, ella debe estar.
¡Qué triste decaida para una tan bella flor!
La cólera rugía en mí, contra este viejo cielo muy pérfido
¿Quién podría comprender lo que mi corazón siente?
¡Ah! si la bella supiera que un héroe está aquí
Listo por romper la jaula, liberar al pájaro
Para él eso sería un simple juego."
Ventanas ya cerradas Kiều oyó aún resonar estas
palabras altaneras

Nghĩ người thôi lại nghĩ mình,
Cầm lòng chua xót lạt tình bơ vơ.
Những là lần lữa nắng mưa,
Kiếp phong trần biết bao giờ là thôi?
Đánh liều nhắn một hai lời,
Nhờ tay tế độ vớt người trầm luân.
Mảnh tiên kể hết xa gần,
Nỗi nhà báo đáp nỗi thân lạc loài.
Tan sương vừa rạng ngày mai,
Tiện hồng nàng mới nhắn lời gởi sang.
Trời tây lãng đãng bóng vàng,
Phục thư đã thấy tin chàng đến nơi.
Mở xem một bức tiên mai,
Rành rành tích việt có hai chữ đề.
Lấy trong ý tứ mà suy:
Ngày hai mươi mốt tuất thì, phải chăng?
Chim hôm thoi thót về rừng,
Đóa trà mi đã ngậm gương nửa vành.

Pensaba en el hombre y en su propia suerte

Impresionada por esta compasión se sentía menos solitaria

Como un sin fin los días de lluvia sucedían los días de sol.

"¿Cuándo pues finalizaré estos días de viento y de polvo?

Seamos corajes, hija, escríbamos al hombre algunos carácteres

Que tienda una mano de socorro a una desafortunada ahogada."

En su carta la joven le confió toda su historia

Sus obligaciones filiales y sus desgracias.

A penas disipóse la neblina matutina ya la carta partió

Y tan pronto se dorara el cielo de colores del sol poniente

Llegaría la respuesta: sobre un lindo papel de flores

Dos bonitos ideogramas, Tích Việt fueron inscritos,

Para quien sabía leer la alusión estaba clara:

Cita al veintiuno, a la hora Tuất.

En el atardecer los pájaros solitarios ganaban las selvas

Por encima de las camelias emergió la luna

Tường đông lay động bóng cành,
Rẽ song đã thấy Sở Khanh lẻn vào.
Sượng sùng đánh dạn ra chào,
Lạy thôi nàng mới rỉ trao ân cần,
Rằng: Tôi bèo bọt chút thân,
Lạc đàn mang lấy nợ nần yến anh.
Dám nhờ cốt nhục tử sinh,
Còn nhiều kết cỏ ngậm vành về sau!
Lặng nghe lẩm nhẩm gật đầu:
Ta đây nào phải ai đâu mà rằng!
Nàng đà biết đến ta chăng,
Bể trầm luân, lấp cho bằng mới thôi .
Nàng rằng: Muôn sự ơn người,
Thế nào xin quyết một bài cho xong .
Rằng: Ta có ngựa truy phong.
Có tên dưới trướng vốn dòng kiện nhi.
Thừa cơ lẻn bước ra đi,
Ba mươi sáu chước, chước gì là hơn.

Del lado de la cerca se veía mover la sombra
de los follajes

Deslizándose a través de la puerta Sở Khanh
ligeramente entró.

Confusa Kiều decidió por fin a recibirlo

Salutaciones dando le confiaba en media voz:

"Soy como una espuma perdida en la furia de los oleajes

Un pájaro extraviado que encierra la red del pajarero,

Me salvara la vida, puedo implorárselo

Anudaré bajo sus pies los lazos de mi agradecimiento.

Sở Khanh escuchaba sin decir palabra, luego
se encogió de hombros murmurando:

"Entiende, no soy como los otros,

Me has tenido confianza, yo no me consideré librado

Antes de rellenar este océano de desafortunidad."

Decía ella: "Todo, cuento con su bondad

Tome una decisión, le suplico, para liquidar este asunto."

"Tengo un corcel rápido como el viento y un lacayo robusto

La ocasión es linda, tomemos la fuga

Es la mejor entre las 36 tretas que se han acumulado
hasta hoy día.

Dù khi gió kép mưa đơn,
Có ta đây cũng chẳng cơn cớ gì!
Nghe lời, nàng đã sinh nghi,
Song đà quá đỗi quản gì được thân.
Cũng liều nhắm mắt đưa chân,
Mà xem con tạo xoay vần đến đâu!
Cùng nhau lẻn bước xuống lầu,
Song song ngựa trước ngựa sau một đoàn.
Đêm thu khắc lậu canh tàn,
Gió cây trút lá trăng ngàn ngậm gương.
Lối mòn cỏ nhợt màu sương,
Lòng quê đi một bước đường một đau.
Tiếng gà xao xác gáy mau,
Tiếng người đâu đã mái sau dậy dàng.
Nàng càng thổn thức gan vàng,
Sở Khanh đã rẽ dây cương lối nào!
Một mình khôn biết làm sao,
Dặm rừng bước thấp bước cao hãi hùng.

Puede ser que llueva o haga ventones
Estaría yo a tu lado, nada podría tormentarte.”
Estas palabras despertaron en la joven sospechas
Pero hasta tal situación, no podía más pensar en los peligros eventuales.
Debía seguir su camino, ojos cerrados,
No ver hasta donde el Cielo podría llevar a uno.
Furtivamente bajaron junto la escalera
Subieron a las cabalgaduras encaballando la joven tras el hombre.
Las velas pasaban, la elapsidra se vacía, gota tras gota
La noche de otoño fluía, el viento deshojaba los árboles,
La luna, a través de los ramiajes, como un espejo brillaba
Un pálido rocio cubría la yerba sobre las pistas desiertas.
Su corazón lleno de nostalgia se apretaba a cada trotar.
Ya los gallos, en notas precipitadas cantaron
Detrás de ellos las voces se hicieron oir.
El corazón de Kiều batía como por romperse,
Sở Khanh había vuelto la rienda, sabe Dios hacia qué dirección.
He aquí estaba sola, presa de un indeserito temor
En el espeso bosque ¿qué hacer, avanzar o revolver sobre sus pasos?

Hóa nhi thật có nỡ lòng,
Làm chi giày tía vò hồng lắm nau!
Một đoàn đổ đến trước sau,
Vuốt đâu xuống đất cánh đâu lên trời.
Tú bà tốc thẳng đến nơi,
Hăm hăm áp điệu một hơi lại nhà.
Hung hăng chẳng hỏi chẳng tra,
Đang tay vùi liễu dập hoa tơi bời.
Thịt da ai cũng là người,
Lòng nào hồng rụng thắm rời chẳng đau.
Hết lời thú phục khẩn cầu,
Uốn lưng thịt đổ giập đầu máu sa.
Rằng: Tôi chút phận đàn bà,
Nước non lìa cửa lìa nhà đến đây.
Bây giờ sống thác ở tay,
Thân này đã đến thế này thì thôi!
Nhưng tôi có sá chi tôi,
Phận tôi đành vậy vốn người để đâu?

¡Oh Creador! ¿Por qué tanta crueldad, por qué obstinarse

A pisotear una flor, manchar sus coloridos bermejos y rosados?

Toda una banda numerosa se precipitó sobre la muchacha

Que no tenía ni alas para volarse, ni garras para enterrarse.

Tú Bà estaba ahí: se echó sobre Kiều y de un solo aliento la arrastraba a casa,

Y sin una palabra en su furiosa locura

Azotó cruelmente la pobre flor, piloneó su cuerpo esbelto como el sauce

¿Qué sufrimiento para un ser de sangre y hueso

Qué dolor al ver martirizada una rosa si bermeja?

La pobre joven se sofocaba por hacer confesiones y pedir gracias

De su espalda doblegada se destacaban colgajos de carne.

De su cabeza bajada contra el suelo brotaba la sangre

"Soy solamente una pobre muchacha- suplicó-

Separada de su familia, que se extravió y llegó a estos lugares

Usted dispone de mi vida; no espero nada para mí misma

Mi persona no cuento más, acepto mi suerte, pero qué decir de su plata?

Thân lươn bao quản lấm đầu,
Chút lòng trinh bạch từ sau xin chừa .
Được lời mụ mới tùy cơ,
Bắt người bảo lĩnh làm tờ cung chiêu.
Bày vai có ả Mã Kiều,
Xót nàng ra mới đánh liều chịu đoan.
Mụ càng kể nhặt kể khoan,
Gạn gùng đến mực nồng nàn mới tha.
Vực nàng vào nghỉ trong nhà,
Mã Kiều lại ngỏ ý ra dặn lời:
Thôi đà mắc lận thì thôi!
Đi đâu chẳng biết con người Sở Khanh?
Bạc tình nổi tiếng lầu xanh,
Một tay chôn biết mấy cành phù dung.
Đà dao lập sẵn chước dùng,
Lạ gì một cốt một đồng xưa nay!
Có ba mươi lạng trao tay,
Không dưng chỉ có chuyện này trò kia!

Una anguila que vive en el lodo no tiene miedo
de manchar más su cabeza,

¡De pureza y virtud, le prometo, estoy curada!"

La vieja exigía un fiador, y una promesa escrita,

Una muchacha del pabellón, Mã Kiều,
le sentía compasión

Se arriesgaba a servírsele de caución.

La vieja se mostraba ora rígida ora rabiosa

No acordó su perdón más que ya vació el flujo
de sus injurias.

Se la trasportó a Kiều al interior y ahí descansaba,

Mã Kiều se la acercó prestándole consejos:

" Lo hecho está hecho: usted está engañada

¿Quién no lo conoce aquí este personaje de Sở Khanh?

En estos pabellones azules tiene fama de estafador

¿Cuántas tiernas ramas ha sepultado ya?

Ella, la bruja y él, el medium, ambos han montado
la trampa

Como el esgrimista finja de retrodecerse para puntear
mejor su florete.

El hombre ha cobrado treinta taeles, es el fondo
de la historia

Rồi ra trở mặt tức thì,
Bớt lời, liệu chớ sân si thiệt đời!
Nàng rằng: Thề thốt nặng lời,
Có đâu mà lại ra người hiểm sâu!
Còn đương suy trước nghĩ sau,
Mặt mo đã thấy ở đâu dẫn vào.
Sở Khanh lên tiếng rêu rao,
Rằng: Nghe mới có con nào ở đây,
Phao cho quyến gió rủ mây,
Hãy xem có biết mặt này là ai?
Nàng rằng: Thôi thế thì thôi,
Rằng không thì cũng vâng lời rằng không!
Sở Khanh quát mắng đùng đùng,
Bước vào vừa rắp thị hùng ra tay.
Nàng rằng: Trời nhé có hay!
Quyến anh rủ yến sự này tại ai?
Đem người dẩy xuống giếng thơi,
Nói rồi, rồi lại ăn lời được ngay!
Còn tiên tích việt ở tay,
Rõ ràng mặt ấy mặt này chứ ai?

El secreto de esta puesta en escena: espera
su mediavuelta.

Cuídate de tu lengua, no arriesgues tu vida."

Kiều decía: "Sin embargo ha pronunciado serios
juramentos

¿Cómo pudiera yo creer tal hombre un chalán?"

Quedaba pensativa, cuando se mostraba liso como
un sendero

El cínico rostro del pillo, Sở Khanh, se echó a discurrir:

"Se me dice que una muchacha de este lugar sembrar
el rumor

Que yo le he seducido y raptado.

Ahora que se atreva a venir a mirarme cara a cara."

Replicó ella: "Si es así pasemos la toalla,

Porque lo ha negado, pues convenzo que no
ha pasado nada."

Së Khanh se atronó y avanzó listo por brutalizarla

Ella exclamó: "¡Oh Cielo! es el testigo.

¿Quién ha empujado las gentes al fondo del pozo?

¿Quién ha pronunciado graves palabras para tragarlas
enseguida?

Tengo en mi mano aún la carta con palabras Tích Việt

Sí, pongámonos cara a cara, no hay nada para
equivocarse."

Lời ngay đông mặt trong ngoài,
Kẻ chê bất nghĩa người cười vô lương!
Phụ tình án đã rõ ràng,
Dơ tuồng, nghỉ mới kiếm đường tháo lui.
Buồng riêng, riêng những sụt sùi,
Nghĩ thân mà lại ngậm ngùi cho thân.
Tiếc thay trong giá trắng ngần,
Đến phong trần cũng phong trần như ai!
Tẻ vui cũng một kiếp người,
Hồng nhan phải giống ở đời mãi ru!
Kiếp xưa đã vụng đường tu,
Kiếp này chẳng kẻo đền bù mới xuôi!
Dẫu sao bình đã vỡ rồi,
Lấy thân mà trả nợ đời cho xong!

*

Vừa tuần nguyệt sáng gương trong,
Tú bà ghé lại thong dong dặn dò:
Nghề chơi cũng lắm công phu,
Làng chơi ta phải biết cho đủ điều.

Estas palabras derechas y francas conmovían la asistencia
Unos reían la falacia del hombre, los otros, su cinismo.
El veredicto fue unánime: picado de oprobio
el chalán se huyó.

Ahora sola en su cuarto pensando en su destino
Kiều lloraba a lágrimas copiosas y se lamentaba
por su persona,

¡Ay! como la nieve fresca qué pura es,
Mas cuando el viento subía con negros torbellinos
Debía como cualquiera enrallar en el viento y el polvo.
Tristeza o alegría, la vida humana es así tramada,
Las bellezas de mejillas rosadas no duran eternamente.
"Durante la vida anterior he cometido deméritos
Pues no puedo ahora escaparme de mi deuda.
Por cual que sea, el vaso es roto
Debo saldar esta deuda contracta con la vida."

*

Una tarde, entonces la luna brillaba como
un espejo límpido

Tú Bà la visitaba y suavemente le daba lección:
"El comercio de placeres, es toda un arte
Gentes de profesión, debemos conocer los secretos."

Nàng rằng: Mưa gió dập dìu,
Liều thân thì cũng phải liều thế thôi!
Mụ rằng: Ai cũng như ai,
Người ta ai mất tiền hoài đến đây?
Ở trong còn lắm điều hay,
Nỗi đêm khép mở nỗi ngày riêng chung.
Này con thuộc lấy làm lòng,
Vành ngoài bẩy chữ vành trong tám nghề.
Chơi cho liễu chán hoa chê,
Cho lăn lóc đá cho mê mẩn đời.
Khi khóe hạnh khi nét ngài,
Khi ngâm ngợi nguyệt khi cười cợt hoa.
Đều là nghề nghiệp trong nhà,
Đủ ngần ấy nết mới là người soi.
Gót đầu vâng dạy mấy lời,
Dường chau nét nguyệt dường phai vẻ hồng.
Những nghe nói đã thẹn thùng,
Nước đời lắm nỗi lạ lùng khắc khe!

"Batida por el viento, templada
por la lluvia – decía Kiều –
Tengo que pagar por mi persona, eso es todo."
"Las gentes se semejan todas – replicó la vieja –
Desean algo para su dinero gastado.
Hay mil y una recetas profesionales
La noche, saber entregarse, saber resistir,
El día, alternar reservas e intimidad.
Mi hija, esfuérzate por saberlas de memoria
Los siete métodos de seducir, las ocho maneras de amar.
De hablar de placer, la flor debe caer cansada,
el sauce ser agotado,
La piedra rodarse y el hombre perder sentido y razón.
Sonrisa en la comisura de los labios, juego de pestañas,
Declamar bajo la luna, bromear cerca de las flores,
Tal es nuestra profesión; una verdadera artista serás
Cuando poseas todas las iniciativas de estas finezas."
Kiều escuchaba resignadamente estas enseñanzas
Su rostro de jade y de tez rosada se palidecía
Al entender estas propuestas la vergüenza le subía
hasta la frente.
"¡Qué extraña pruebas de la vida nos ha reservado!

Xót mình cửa các buồng khuê,
Vỡ lòng học lấy những nghề nghiệp hay!
Khéo là mặt dạn mày dày,
Kiếp người đã đến thế này thì thôi!
Thương thay thân phận lạc loài,
Dẫu sao cũng ở tay người biết sao?
Lầu xanh mới rủ trướng đào,
Càng treo giá ngọc càng cao phẩm người.
Biết bao bướm lả ong lơi,
Cuộc say đầy tháng trận cười suốt đêm.
Dập dìu lá gió cành chim,
Sớm đưa Tống Ngọc tối tìm Trường-khanh.
Khi tỉnh rượu lúc tàn canh,
Giật mình, mình lại thương mình xót xa.
Khi sao phong gấm rủ là,
Giờ sao tan tác như hoa giữa đường.
Mặt sao dày gió dạn sương,
Thân sao bướm chán ong chường bấy thân?

Elevada en serio barrio, en nobles apartamientos
¡Me encuentro aquí, qué lastima, para aprender tal raro oficio!
Mi cara debe ser marchitada y no sentir más ingnominía
¡Ay de mí! Uno no podrá decaerse más bajo,
Un pájaro extraviado todo depende de manos ajenas."
Alrededor del Pabellón Azul se tendía las cortinas rosadas
Y se la exhibía con el más elevado precio
La perla fue más codiciada
Mariposas lascivas, avispas ávidas afluían
Las orgías duraban meses, las risas marcaban las noches.
La rama acogía a todos los pájaros de pasaje
La hoja se ofrecía a las acaricias de todos los vientos
Por la mañana recibía a un galante, por la tarde aceptaba a otro,
Pasada la embriaguez de los banquetes cuando las noches terminaban
Todo su ser sobresaltó lastimándose de ella misma.
¿Por qué ha crecido en la seda y en el brocado
Y a presente, es arrastrada como una flor caida en plena carretera?
¡Pobre cara, curtida por el viento, agrietada por el rocio
Pobre cuerpo, librado a saciedad de las mariposas y abejorro!

Mặc người mưa Sở mây Tần,
Những mình nào biết có xuân là gì.
Đòi phen gió tựa hoa kề,
Nửa rèm tuyết ngậm bốn bề trăng thâu.
Cảnh nào cảnh chẳng đeo sầu,
Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ?
Đòi phen nét vẽ câu thơ,
Cung cầm trong nguyệt nước cờ dưới hoa.
Vui là vui gượng kẻo là,
Ai tri âm đó mặn mà với ai?
Thờ ơ gió trúc mưa mai,
Ngẩn ngơ trăm mối dùi mài một thân.
Ôm lòng đòi đoạn xa gần,
Chẳng vò mà rối chẳng dần mà đau!
Nhớ ơn chín chữ cao sâu,
Một ngày một ngả bóng dâu tà tà.
Dặm nghìn nước thẳm non xa,
Nghĩ đâu thân phận con ra thế này!

Los clientes pasaban, hundidos en la voluptuosidad
de las acaricias
Mas ella, ¿qué podía sentir estos deleitos primaverales?
Cuántas veces enfrentándose al viento,
apoyada contra las flores
Contemplaba la nieve que cubría la mitad de sus cortinas
La luna que inundaba los alrededores con su luz tardía
¿Qué paisaje que no lleva en sí su melancolía?
Para un corazón triste, ningún paisaje recepta de alegría.
Se le sugería de pintar, de escribir poemas,
De tocar la guitarra a la luz de la luna,
De hacer una partida de ajedrez a la sombra de las flores,
Todo eso fue solamente alegría a petición.
¿Dónde está el corazón que podría responder a su corazón?
El viento cantaba entre los bambués
La lluvia mojaba los albaricoques en flores
Indiferente ante este paisaje ella cavilaba mil ideas,
consumida por la ansiedad
Cercanos o lejanos los recuerdos le desgarraban
las entrañas
Que estaban embrolladas como si se las habían enroscado,
Que estaban doloridas como si se las habían acosado
de golpes.
Pensaba en sus parientes, en sus bienhechos sin número,
Allá, el sol declinaba y alargaba la sombra de las moreras,
Altas montañas y profundos ríos los separaban.
¿Podrían ellos adivinar este destino reservado a su hija?

Sân hoè đôi chút thơ ngây,
Trân cam ai kẻ đỡ thay việc mình?
Nhớ lời nguyện ước ba sinh,
Xa xôi ai có biết tình chăng ai?
Khi về hỏi liễu Chương-đài,
Cành xuân đã bẻ cho người chuyên tay!
Tình sâu mong trả nghĩa dày,
Hoa kia đã chắp cành này cho chưa?
Mối tình đòi đoạn vò tơ,
Giấc hương quan luống lần mơ canh dài.
Song sa vò võ phương trời,
Nay hoàng hôn đã lại mai hôn hoàng.
Lần lần thỏ bạc ác vàng,
Xót người trong hội đoạn trường đòi cơn.
Đã cho lấy chữ hồng nhan.
Làm cho cho hại cho tàn cho cân!
Đã đày vào kiếp phong trần,
Sao cho sỉ nhục một lần mới thôi!

*

En el patio familiar, sus hermano y hermana eran
aún muy jóvenes
¿Quién podía sustituir a ella para cuidar a los padres?
Ella se recordía del juramento que la ligaba para
siempre con su amor
“Allá lejos, ¿sabes Kim la angustia de mi corazón?
Cuando tu regreso habías de preguntar por el sauce antiguo
¡Alguien había escamondado la rama para pasarla
de mano a mano!
Para pagarte de tu amor, ¿ha tomado Vân mi puesto?
¿Se ha inyertado la flor en una rama
que no le es destinada?”
Todo se embutecía en su corazón como sepullo
de seda arrugado
Soñaba sin cesar, durante la noche entera,
con su tierra natal.
De su ventana cubierta de seda, sola,
bajo un cielo extranjero
Miraba los crepúsculos sucederse a los crepúsculos.
Y el cielo, día tras día, dorarse de los rayos del sol
O tomar el color argentinado de las tardes de luna.
¡Cielo! ¿Por qué la ha acosado con tantas desgracias?
Le ha dado nacer con las lindas mejillas rosadas
Y un mal destino sobre ella para compensar estos dones.
Condenada a arrastrarse en el viento y sobre el polvo
No podía ella escapar de las garras del sino
Y toda la vergüenza debía tragar.

*

Khách du bỗng có một người,
Kỳ Tâm họ Thúc cũng nòi thư hương.
Vốn người huyện Tích châu Thường,
Theo nghiêm đường mở ngôi hàng Lâm-tri.
Hoa khôi mộ tiếng Kiều nhi,
Thiếp hồng tìm đến hương khuê gởi vào.
Trướng tô giáp mặt hoa đào,
Vẻ nào chẳng mặn nét nào chẳng ưa?
Hải đường mơn mởn cành tơ,
Ngày xuân càng gió càng mưa càng nồng!
Nguyệt hoa hoa nguyệt não nùng,
Đêm xuân ai dễ cầm lòng được chăng!
Lạ gì thanh khí lẽ hằng,
Một dây một buộc ai giằng cho ra?
Sớm đào tối mận lân la,
Trước còn trăng gió sau ra đá vàng.
Dịp đâu may mắn lạ dường,
Lại vừa gặp khoảng xuân đường lại quê.

Se presenta un cliente: Thúc Kỳ Tam,
nativo de Tích Thương
De origen de letrado, pero con su padre hace
el comercio en Lâm Tri
La fama de la linda Kiều lo había atraido
Se anunciaba por una carta rosada y entró en el pabellón.
La cortina levantada, se encontró cara a cara
con la flor de su ensueño
Beldad del pérfil, gracia de andidura
Todo en ella le hundía en el encanto.
La flor de camelia radicaba en toda su juventud
Cuanto más la acariciaban las lloviznas y soplidos
de la primavera
Más tremenda devendría su belleza.
El rayo de la luna envolvía la flor
Y la flor embriagada se bañaba en la luz del astro
de la noche.
Dulzura en las noches de primavera ¿quién
podría resistirla?
Se han creado para acordarse como cosa natural
Los lazos se tejieron para no poder más desanudar.
Del melocotonero al albaricoque la feliz mariposa
revoloteaba libando
El amor al inicio veleidoso como el viento, tenue como
un rayo de luna
Se grababa paulatinamente en sus corazones como
sobre el oro y la piedra.
El chance les tocaba: el padre de Thúc partió por
el país natal

Sinh càng một tỉnh mười mê,
Ngày xuân lắm lúc đi về với xuân.
Khi gió gác khi trăng sân,
Bầu tiên chuốc rượu câu thần nối thơ.
Khi hương sớm khi trà trưa,
Bàn vây điểm nước đường tơ họa đàn.
Miệt mài trong cuộc truy hoan,
Càng quen thuộc nết càng dan díu tình.
Lạ cho cái sóng khuynh thành,
Làm cho đổ quán xiêu đình như chơi.
Thúc sinh quen nết bốc rời,
Trăm nghìn đổ một trận cười như không!
Mụ càng tô lục chuốt hồng,
Máu tham hễ thấy hơi đồng thì mê.
Dưới trăng quyên đã gọi hè,
Đầu tường lửa lựu lập loè đâm bông.
Buồng the phải buổi thong dong,
Thang lan rủ bức trướng hồng tẩm hoa.

El joven con su loco amor perdía la razón,
Tantas veces iba y venía por los deleites primaverales.
De su balcón acogían los dos el vaho de la brisa
O contemplaban junto el patio inundado de luz de luna,
Beber una tasa de aguardiente, componer un poema
a ejemplo de los inmortales
Husmear el perfume del incienso, saborear el aroma del té,
Practicar un partido de ajedrez, tocar en duo la guitarra
Toda una carrera loca para recoger las frutas del placer.
Cuanto mejor se reconocían tanto más unidos
se estrechaban en su amor.
¡Qué potencia de la belleza! la sonrisa de una mujer
Tantas veces hubiera volcado capitales y baluartes.
El joven Thúc, acostumbrado a gastar como un rey
Para una sola sonrisa vertía su dinero sin contar.
La vieja se esforzaba por sazonar su mercancía
Tenía en su sangre la locura al olor de la plata.
A la luz de la luna ya resonaba el llamado estival
de la polla de agua
Las flores de granadas llameaban por encima
de las paredes.
Era buen día, detrás de sus cortinas de seda fina
Kiều, en un baño de orquidea, empapaba su cuerpo,
flor de primavera,

Rõ màu trong ngọc trắng ngà,
Dày dày sẵn đúc một tòa thiên nhiên.
Sinh càng tỏ nét càng khen,
Ngụ tình tay thảo một thiên luật Đường.
Nàng rằng: Vâng biết lòng chàng,
Lời lời châu ngọc hàng hàng gấm thêu.
Hay hèn lẽ cũng nối điêu,
Nỗi quê nghĩ một hai điều ngang ngang.
Lòng còn gởi áng mây Hàng,
Họa vần, xin hãy chịu chàng hôm nay .
Rằng: Sao nói lạ lùng thay!
Cành kia chẳng phải cỗi này mà ra?
Nàng càng ủ dột thu ba,
Đoạn trường lúc ấy nghĩ mà buồn tênh:
Thiếp như hoa đã lìa cành,
Chàng như con bướm lượn vành mà chơi.
Chúa xuân đành đã có nơi,
Ngắn ngày thôi chớ dài lời làm chi!

Pureza de jade, blancura de márfil

Modelado impecable, obra maestra de los Dioses.

Maravillado el joven Thúc improvisó un poema,

Kiều decía: "Comprendo sus sentimientos y admiro

Sus palabras de perla, lindas como el brocado.

No tengo talento, pero hubiera de responderle.

¡Ay! Mi corazón lleno de la nostalgia por la tierra natal

Enteramente se dirige más allá de las nubes
que cubren los montes,

Este poema que debo, pues, déjeme por otro día."

Thúc exclamó: "¡Qué extrañas palabras sean!

¿No eres una rama nacida de este tronco familiar?"

Los ojos de Kiều limpidos como los lagos en otoño
se ensombrecían

Su mal destino le vino en la mentc pues
en su total crudeza;

"No soy – decía ella- más que una flor arrancada
de su ramita

A mis costados usted pavanea para su placer.

El Dios de la primavera le ha asignado una esposa

El tiempo nos es medido ¿por qué lo gasta
en largos discursos?"

Sinh rằng: Từ thuở tương tri,
Tấm riêng, riêng những nặng vì nước non.
Trăm năm tính cuộc vuông tròn,
Phải dò cho đến ngọn nguồn lạch sông .
Nàng rằng: Muôn đội ơn lòng,
Chút e bên thú bên tòng dễ đâu.
Bình-khang nấn ná bấy lâu,
Yêu hoa yêu được một màu điểm trang.
Rồi ra lạt phấn phai hương,
Lòng kia giữ được thường thường mãi chăng?
Vả trong thềm quế cung trăng,
Chủ trương đành đã chị Hằng ở trong.
Bấy lâu khăng khít dải đồng,
Thêm người, người cũng chia lòng riêng tây.
Vẻ chi chut phận bèo mây,
Làm cho bể ải khi đầy khi vơi.
Trăm điều ngang ngửa vì tôi,
Thân sau ai chịu tội trời ấy cho?

Thúc replicó: "Desde que nos conociéramos
hasta hoy día

Mi pasión para tí es inmensa como los ríos y los montes

Pienso en sellar nuestra unión para cien años

Y quiero remontar a las manantiales, explorar
todos los meandros."

Kiều decía: "Gracias por su corazón, pero tengo miedo,

Unirnos por los lazos del casamiento sería cosa dificultosa,

Desde hace poco se entretenía usted en estos
pabellones azules

Donde se ama la flor solamente cuanto ésta guarda
sus colores,

Una vez marchitado el pétalo, evaporado el perfume
¿guardará su corazón la constancia?

En el palacio lunar, Hằng Nga reinaba

Con ella usted era unido por los lazos matrimoniales,

Para una segunda esposa, su corazón será repartido.

Yo soy una yerba flotante, una nube vagabunda

¿Por qué provoco remolinos en su felicidad?

¿Quién en mi puesto sufrirá los castigos del Cielo?

Như chàng có vững tay co,
Mười phần cũng đắp điếm cho một vài.
Thế trong dù lớn hơn ngoài,
Trước hàm sư tử gởi người đằng la.
Cúi đầu luồn xuống mái nhà,
Giấm chua lại tội bằng ba lửa nồng.
Ở trên còn có nhà thông,
Lượng trên trông xuống biết lòng có thương?
Sá chi liễu ngõ hoa tường,
Lầu xanh lại bỏ ra phường lầu xanh!
Lại càng dơ dáng dại hình,
Đành thân phận thiếp ngại danh giá chàng.
Thương sao cho vẹn thì thương,
Tính sao cho trọn mọi đường thì vâng .
Sinh rằng: Hay nói dè chừng,
Lòng đây lòng đấy chưa từng hay sao?
Đường xa chớ ngại Ngô Lào,
Trăm điều hãy cứ trông vào một ta.

Si tuviera las manos firmes, gozaría yo de alguna protección,
Mas si por desgracia su esposa le llevara
Sería yo botada en el hocico de una leona en furia.
Bajo su techo, cabizbaja viviré, me será más cruel
La celosa caústica de una mujer que las ascuas en donde estoy.
Y su padre, autoridad supremo, ¿resignará él
A tener piedad a una pobre desafortunada?
O no verá más que una yerba empujada al margen de los caminos,
Una flor perdida extravida en una pared cualquier.
Escaparse de los pabellones azules para ser contreñida y volver de nuevo al pabellón azul
Es cubrirse de vergüenza. Eso yo podré resignarme
Pero temo mucho por su honor.
¿Me ama?, esfuércese, pues, por salvaguardar nuestro amor,
No deje nada de sorpresa, estoy lista para obedecerle."
Thúc exclamó: "¿Por qué tan de reserva y tan de prudencia?
¿No conoce tu corazón los mínimos secretos de mi amor?
No dudes nada del gran viaje, todo cuenta conmigo,

Đã gần chi có điều xam,
Đá vàng đã quyết phong ba cũng liều!
Cùng nhau căn vặn đến điều,
Chỉ non thề bể nặng gieo đến lời.
Nỉ non đêm ngắn tình dài,
Ngoài hiên thỏ đã non đoài ngậm gương.
Mượn điều trúc viện thừa lương,
Rước về hãy tạm dấu nàng một nơi.
Chiến hòa, sắp sẵn hai bài,
Cậy tay thầy thợ mượn người dò la.
Bắn tin đến mặt Tú bà,
Thua cơ, mụ cũng cầu hòa dám sao!
Rõ ràng của dẫn tay trao,
Hoàn lương một thiếp thân vào cửa công.
Công tư hai lẽ đều xong,
Gót tiên phút đã thoát vòng trần ai.
Một nhà sum họp trúc mai,
Càng sâu nghĩa bể càng dài tình sông.

A nuestros corazones tan cercanos ningún camino
será largo.

Firme soy, como el oro y la piedra, desafiando las
tempestades."

Juntos, se relataban y redecían mil confidencias

Tomando como testigo montañas y océanos.

Para los amantes las noches son demasiadas breves

La luna, al oeste, había desaparecido detrás
de los montes.

Bajo veráneo llevaba a Kiều y la escondió
en un lugar seguro

Y preparaba a enfrentarse a la guerra y la paz

Enviando a un hombre hábil ir sondeando el
campo enemigo.

Tú Bà, en mala posición, se vió obligada a aceptar
la propuesta.

El rescate fue pagado, y puesta la linda
en manos limpias

El acta fue firmado y le rendía a Kiều una vida honesta.

Tanto ante la ley, como en lo privado, todo fue arreglado

Kiều fue liberada, tal una angel que quitó este
mundo polvoriento.

El bambú hacia reunión con el albaricoque

El amor con los lazos multiples como influyentes de los ríos

Se hacía cada día más profundo como el océano.

Hương càng đượm lửa càng nồng,
Càng sôi vẻ ngọc càng lồng màu sen.
Nửa năm hơi tiếng vừa quen,
Sân ngô cành biếc đã chen lá vàng.
Giậu thu vừa nảy giò sương,
Gối yên đã thấy xuân đường đến nơi.
Phong lôi nổi trận bời bời,
Nặng lòng e ấp tính bài phân chia.
Quyết ngay biện bạch một bề,
Dạy cho má phấn lại về lầu xanh!
Thấy lời nghiêm huấn rành rành,
Đánh liều, sinh mới lấy tình nài kêu.
Rằng: Con biết tội đã nhiều,
Dẫu rằng sấm sét búa rìu cũng cam.
Trót vì tay đã nhúng chàm,
Dại rồi còn biết khôn làm sao đây!
Cùng nhau vả tiếng một ngày,
Ôm cầm ai nỡ dứt dây cho đành.

Mientras más subía el perfume, más ardía la llama

Más se brillaba el jade y mejor embalzamaba
la flor de loto.

Seis meses pasaban y los dos se hacían uno por el otro

Los arces verdes del patio ya despuntaron algunas
hojas doradas.

En la cerca ya brotaron algunos retoños de crisantemos.

El viejo padre regresó y su cólera estalló como un huracán

Inquieto por la paz familiar decidió separar
a los amantes,

Ordenó que haga volver al pabellón azul esta
mujer pintada.

El padre era categórico; el joven hacía llamado
a su bondad:

" Mi falta es grande, merezco el trueno del castigo

Pobre de mí, me he templado las manos en el añil

Es demasiado tarde para volver a la razón.

Hemos vivido juntos, no de un solo día

No tengo el corazón de romper una guitarra sostenida
en mis manos.

Lượng trên quyết chẳng thương tình.
Bạc đen thôi có tiếc mình làm chi!
Thấy lời sắt đá tri tri,
Sốt gan, ông mới cáo quỳ cửa công.
Đất bằng nổi sóng đùng đùng,
Phủ đường sai lá phiếu hồng thôi tra.
Cùng nhau theo gót sai nha,
Song song vào trước sân hoa lạy quỳ.
Trông lên mặt sắt đen sì,
Lập nghiêm trước đã ra uy nặng lời:
Gã kia dại nết chơi bời,
Mà con người thế là người đong đưa!
Tuồng chi hoa thải hương thừa,
Mượn màu son phấn đánh lừa con đen.
Suy trong tình trạng nguyên đơn,
Bề nào thì cũng chưa yên bề nào.
Phép công chiếu án luận vào,
Có hai đường ấy, muốn sao mặc mình:

Si no nos acordara, padre, la indulgencia

Por cual sea la vida no lloro la mía."

Estas palabras firmes hacían perder la paciencia del viejo

Ante las autoridades iba a hacer pleito.

Sobre las aguas del calmo océano de nuevo estalló
la tempestad,

Del gobernador vino una comparecencia,

Todos seguían al agente y se prosternaban sobre
el Suelo mandarinal

Levantándose la cabeza veían el rostro de hierro del juez

Quien imbuido de su autoridad les pronunciaba
un rígido discurso:

"Joven hombre, has presentado corrupto y novicio

Y esta muchacha, no duda alguna, es de mala vida,

Vil especie, flor dejada, perfume libado

Engañas a los nocivos por un maquillaje diabólico

Al juzgar el plelito del padre

Tu situación es bastante irregular

Aplico la ley que te da a escoger:

Một là cứ phép gia hình,
Một là lại cứ lầu xanh phó về!
Nàng rằng: Đã quyết một bề,
Nhện này vương lấy tơ kia mấy lần!
Đục trong thân cũng là thân,
Yếu thơ vâng chịu trước sân lôi đình .
Dạy rằng: Cứ phép gia hình!
Ba cây chập lại một cành mẫu đơn.
Phận đành chi dám kêu oan,
Đào hoen quẹn má liễu tan tác mày.
Một sân lầm cát đã đầy,
Gương lờ nước thủy mai gầy vóc sương.
Nghĩ tình chàng Thúc mà thương,
Nẻo xa trông thấy lòng càng xót xa.
Khóc rằng: Oan khốc vì ta,
Có nghe lời trước chẳng đà lụy sau.
Cạn lòng chẳng biết nghĩ sâu,
Để ai trăng tủi hoa sầu vì ai?

Aceptar la pena prevista o la vuelta al pabellón azul.

Kiều decía: "Mi escogida está hecha,

Una arraña no sabía tejer y retejer su talaraña,

Pura o impura, mi vida la acepto como tal cual

Endeble niña, debería yo correr los truenos de la ley."

El mandarín dió la orden: que se ejecute el juicio

Sobre la débil flor se le azotó una nutrida paliza.

Resignada, ella no se atrevía a gritar la injusticia,

Sus mejillas rosadas se inundaban de lágrimas, sus cejas

Se crispaban como hilos de sauce bajo el tifón.

El patio estaba cubierta de polvo

El espejo empañado y el albaricoque deteriorado,

¡Qué lástima para este pobre Thúc!

A lo lejos la miraba el corazón desgarrado

Se lamentaba: "Soy la causa de toda esta desgracia

Si la escuchara yo, esta ignominía sería evitada.

Ardido por la pasión no he sabido prevenir,

¿A quién la culpa si esta flor sufriera como martir?"

Phủ đường nghe thoảng vào tai,
Động lòng lại gạn đến lời riêng tây.
Sụt sùi, chàng mới thưa ngay,
Đầu đuôi kể lại sự ngày cầu thân:
Nàng đà tính hết xa gần,
Từ xưa nàng đã biết thân có rày!
Tại tôi hứng lấy một tay,
Để nàng cho đến nỗi này vì tôi!
Nghe lời nói cũng thương lời,
Dẹp uy mới dạy cho bài giải vi.
Rằng: Như hẳn có thế thì,
Trăng hoa song cũng thị phi biết điều!
Sinh rằng : Chút phận bọt bèo,
Theo đòi vả cũng ít nhiều bút nghiên .
Cười rằng: Đã thế thì nên,
Mộc già, hãy thử một thiên trình nghề .
Nàng vâng cất bút tay đề,
Tiên hoa trình trước án phê xem tường.

Emocionando el gobernador le acosaba de preguntas,

Sollozando Thúc relataba su historia,

"Ella lo ha todo previsto conociendo lo que debe ocurrir

Toda la falta recae en mí, soy solo el culpable."

El mandarín fue tocado por la compasión

Pasando por alto los rigores de la ley,
les buscaba una salida,

Diciendo: "Si es así, esta joven persona

De mala vida no es menos razonable."

Thúc le respondía: "Humilde es su condición

Mas ha aprendido a manejar pluma y pincel."

"Muy bien – exclamaba el gobernador sonriéndose –

Que haga un poema sobre el yugo
que le roe los hombros."

Kiều tomó el pincel, inscribió algunos versos

Sobre el papel florecido y lo puso sobre el escritorio
del mandatario.

Khen rằng: Giá đáng Thịnh Đường,
Tài này sắc ấy nghìn vàng chưa cân!
Thực là tài tử giai nhân,
Châu Trần còn có Châu Trần nào hơn!
Thôi đừng rước dữ cưu hờn,
Làm chi lỡ nhịp cho đàn ngang cung.
Đã đưa đến trước cửa công,
Ngoài thì là lý song trong là tình.
Dâu con trong đạo gia đình,
Thôi thì dẹp nỗi bất bình là xong!
Kíp truyền sắm sửa lễ công,
Kiệu hoa cất gió đuốc hồng điểm sao.
Bày hàng cổ xúy xôn xao,
Song song đưa tới trướng đào sánh đôi.
Thương vì hạnh trọng vì tài,
Thúc ông thôi cũng dẹp lời phong ba.
Huệ lan sực nức một nhà,
Từng cay đắng lại mặn mà hơn xưa.

Éste no escatimaba elogios: "Es del mejor período de Tang
Tal belleza y tal talento valen su peso de oro.
Un hombre distinguido encuentra a una linda mujer
No se hallará una unión mejor aparejada.
Hombre, cesen de incubar discordía y rencor
¿Por qué fallar la medida, romper un tal bonito concierto?
Ante la ley, se debe juzgar según el derecho
Solamente por la forma, en cuento al fondo,
según el corazón.
Vivir en paz con sus hijos, tal es la ley familiar
Honorable viejo, que calme su cólera, eso sería mejor."
Ordenó inmediatamente preparar la ceremonía oficial
El palanquín nupcial corría ligero como el viento
Las antorchas se encendían como las estrellas durante
la noche.
Amando a Kiều por sus cualidades y estimándola
por su talento
El padre dejaba de lanzar palabras tempestuosas.
La casa estaba repleta del perfume de lilas y azucenas
De haber conocido la amargura de la desdicha,
gozaban mejor de la dulzura del amor.

Mảng vui rượu sớm cờ trưa,
Đào đà phai thắm sen vừa nẩy xanh.
Trướng hồ vắng vẻ đêm thanh,
E tình nàng mới bày tình riêng chung:
Phận bồ từ vẹn chữ tòng,
Đổi thay nhạn yến đã hòng đầy niên.
Tin nhà ngày một vắng tin,
Mặn tình cát lũy lạt tình tao khang.
Nghĩ ra thật cũng nên dường,
Tăm hơi ai dễ giữ giàng cho ta?
Trộm nghe kẻ lớn trong nhà,
Ở vào khuôn phép nói ra mối giường.
E thay những dạ phi thường,
Dễ dò rốn bể khôn lường dáy sông!
Mà ta suốt một năm ròng,
Thế nào cũng chẳng giấu xong được nào.
Bấy chầy chưa tỏ tiêu hao,
Hoặc là trong có làm sao chăng là?

Una copita de vino por la mañana, un partido
de ajedrez por la tarde

El tiempo pasaba...

Las flores de melocotoneros se desteñieron

Los lotos despuntaron ya sus hojas verdes.

Cara a cara, en el silencio de una noche serena

Kiều le revelaba a su marido sus aprehensiones:

"He confiado en sus manos mi destino de yerba frágil

Un año pasó ya, la gallina salvaje ha seguido
la golondrina,

Las noticias de su casa cada día más demoran a llegar.

Totalmente absorbado por el amor de la esposa
de segundo rango

Ha olvidado sus deberes con la esposa legítima.

Reflexione en eso, la situación merece examinar

¿Cómo evitar indiscreciones y maledicencias?

He oido decir que la maestra del hogar

Rígida en los principios, no se dejó las reglas,

Nada de temor más que estas almas poco comunes.

Ríos y océanos, nada es fácil de sondear.

Hemos vivido juntos un año, el encubrimiento no es posible

Y desde este día, ella no le dió a saber sus noticias,

Este silencio no me dice nada que valga.

Xin chàng kíp liệu lại nhà,
Trước người đẹp ý sau ta biết tình.
Đêm ngày giữ mực giấu quanh,
Rày lần mai lữa như hình chưa thông!
Nghe lời khuyên nhủ thong dong,
Đành lòng sinh mới quyết lòng hồi trang.
Rạng ra gởi đến xuân đường,
Thúc ông cũng vội giục chàng ninh gia.
Tiễn đưa một chén quan hà,
Xuân đình thoắt đã đổi ra cao đình.
Sông Tần một dải xanh xanh,
Loi thoi bờ liễu mấy cành Dương-quan.
Cầm tay dài ngắn thở than,
Chia phôi ngừng chén hợp tan nghẹn lời.
Nàng rằng: Non nước xa khơi,
Sao cho trong ấm thì ngoài mới êm.
Dễ lòa yếm thắm trôn kim,
Làm chi bưng mắt bắt chim khó lòng!

Regrese inmediatamente a su casa, hágame el favor

La hará feliz y nos estaremos al día.

Estos encubrimientos fáciles no debieran durar
indefinidamente

¿Por qué hesistar, tergiversar?, eso no pasará."

Escuchando estos sabios consejos Thúc se determinó
a partir

El padre al saber esta decisión lo apresuró a salir.

Se bebía por la despedida: del pabellón de su unión

Se pasaba al de la separación,

El río a perder la vista desarrollaba su cinta azul

Más allá de las murallas los sauces inclinaban
sus ramitas éticas,

Manos en manos en medio de sollozos y lágrimas

Titubeaban a vaciar sus copitas,

Los adios se anudaban en sus gargantas

Kiều decía: "Los montes y ríos van a separarnos

Que la paz reine allá y, aquí la quietud venga,

Un corsé bermejo puede pasar sin ser visto,
pero a quien lo busque

Se revelará rápidamente el ojo de la aguja.

No es fácil coger a los pájaros con los ojos vendados,

Đôi ta chút nghĩa đèo bòng,
Đến nhà trước liệu nói sòng cho minh.
Dù khi sóng gió bất tình,
Lớn ra uy lớn tôi đành phận tôi.
Hơn điều giấu ngược giấu xuôi,
Lại mang những việc tầy trời đến sau.
Thương nhau xin nhớ lời nhau,
Năm chầy cũng chẳng đi đâu mà chầy.
Chén đưa nhớ bữa hôm nay,
Chén mừng xin đợi ngày này năm sau!
Người lên ngựa kẻ chia bào,
Rừng phong thu đã nhuốm màu quan san.
Dặm hồng bụi cuốn chinh an,
Trông người đã khuất mấy ngàn dâu xanh.
Người về chiếc bóng năm canh,
Kẻ đi muôn dặm một mình xa xôi.
Vầng trăng ai sẻ làm đôi,
Nửa in gối chiếc nửa soi dặm trường!

*

Estamos unidos por los lazos aún frágiles
A su llegada a casa ponga las cosas en claro
Si por acaso la tempestad estallara
Que guarde su rango ella, y me resignaré a mi puesto.
Esto vale más que jugar a las escondidas
Y arriesgar por el venidero las fatalidades sin nombres.
En nombre de nuestro amor guardo mis palabras
Un año es largo, pero se pasará rápido,
Hoy vaciamos la copita de despedida
Por el mismo día, el año próximo le espero
Beber jubilosamente su regreso."
Él subía en montura, ella le dió un faldón de su túnica,
El otoño teñió el bosque de arces un color de despedida,
Un polvo rosado envolvía la silueta del jinete
Que pronto desapareció detrás de verdes morerales.
Ella, volía a casa, sola con su sombra a lo largo de las noches,
Él, solitario, hacía su recorrido en grandes caminos,
Esta luna menguante ¿Qué cruel mano la ha partido en dos?
Aquí dejaba su pálida luz sobre la almohada de una mujer sin compañía
Allá cernía sobre la carretera desierta la sombra del viajero.

*

Kể chi những nỗi dọc đường,
Buồng trong này nỗi chủ trương ở nhà:
Vốn dòng họ Hoạn danh gia,
Con quan Lại bộ tên là Hoạn thư.
Duyên Đằng thuận nẻo gió đưa,
Cùng chàng kết tóc xe tơ những ngày.
Ở ăn thì nết cũng hay,
Nói điều ràng buộc thì tay cũng già.
Từ nghe vườn mới thêm hoa,
Miệng người đã lắm tin nhà thì không.
Lửa tâm càng dập càng nồng,
Trách người đen bạc ra lòng trăng hoa:
Ví bằng thú thật cùng ta,
Cũng dung kẻ dưới mới là lượng trên.
Dại chi chẳng giữ lấy nền,
Tốt chi mà rước tiếng ghen vào mình?
Lại còn bưng bít dấu quanh,
Làm chi những thói trẻ ranh nực cười!

Dejamos al lado las peripecias del viaje

Hablamos de la persona que reinaba el hogar

De la familia ilustre, hija de ministro,
lleva su nombre Hoạn Thư

El feliz viento del connubio desde hace tiempo
la había unido al joven Thúc

Por su conducta era digna de elogio

Pero tenía las manos duras cuando quería maltratar.

Sabía que había brotado una nueva flor
en su jardín conyugal

Lo hablara cualquiera pero de su esposo
ninguna palabra,

Cuánto más la estrangulaba más la celosía
le quemaba el corazón

Más le quería castigar de esta infidelidad.

"Si ellos me confesaran solamente la verdad

A esta mujer inferior, acordaría mi clemencia,

Guardando mi rango no buscaría ningún chantaje

Que pudiera atraerme la fama de una mujer celosa.

Mas prefieren engañar, disimular, estas niñerías,

Tính rằng cách mặt khuất lời,
Giấu ta, ta cũng liệu bài giấu cho!
Lo gì việc ấy mà lo,
Kiến trong miệng chén có bò đi đâu?
Làm cho nhìn chẳng được nhau.
Làm cho đầy đoạ cất đầu chẳng lên!
Làm cho trông thấy nhãn tiền,
Cho người thăm ván bán thuyền biết tay .
Nỗi lòng kín chẳng ai hay,
Ngoài tai để mặc gió bay mái ngoài.
Tuần sau bỗng thấy hai người,
Mách tin ý cũng liệu bài tâng công.
Tiểu thư nổi giận đùng đùng:
Gớm tay thêu dệt ra lòng trêu ngươi!
Chồng tao nào phải như ai,
Điều này hẳn miệng những người thị phi!
Vội vàng xuống lệnh ra uy,
Đứa thì vả miệng đứa thì bẻ răng.

Contando con mi ausencia y el alejamiento.

Maña con maña y diente por diente se paga

¿Por qué me pongo desaforada?

La hormiga está en la tasa ¿Dónde podrá huir?

Haré de tal forma que no se atreven a mirarse cara a cara

Que sea abatida la mujer no pueda alzarse la cabeza.

Haré de tal forma que lo vea de sus propios ojos,

Que el que apenas vió una tabla nueva liquidó su barcaza

Sepa con qué madera me quemaré."

Nada transpiraba de lo que se tramaba en su corazón,

A los rumores se hacía la sorda.

Dos hombres venían a unos días siguientes

Informaban la noticia con la esperanza de una recompensa,

La dama Hoạn Thư se estalló en cólera:

"¡Viles gentes que inventan las cosas para ennegrecer a la gente!

Mi esposo no es como los otros

Es sin duda son éstas meras calumnias."

Después del dicho usó la fuerza de su autoridad

Haciendo bofetear a uno y sacar un diente al otro.

Trong ngoài kín mít như bưng,
Nào ai còn dám nói năng một lời!
Buồng đào khuya sớm thảnh thơi,
Ra vào một mực nói cười như không.
Đêm ngày lòng những dặn lòng,
Sinh đà về đến lầu hồng xuống yên.
Lời tan hợp nỗi hàn huyên,
Chữ tình càng mặn chữ duyên càng nồng.
Tẩy trần vui chén thong dong,
Nỗi lòng ai ở trong lòng mà ra.
Chàng về xem ý tứ nhà,
Sự mình cũng rắp lân la giãi bày.
Một phen cười nói tỉnh say,
Tóc tơ bất động mảy may sự tình.
Nghĩ đà bưng kín miệng bình,
Nào ai có khảo mà mình lại xưng?
Những là e ấp dùng dằng,
Rút dây sợ nữa động rừng lại thôi.

Nadie se atreviera a soplar entonces una palabra.

Mañana y tarde en su cámara, alivia,

Iba y venía, hablaba y sonreía de manera más natural del mundo.

Pero día y noche la cólera ardía en su corazón.

He aquí llegó Thúc, bajando de su montura

Alegría de reencuentro, palabras emocionadas,

Amor y ternura se manifestaban con ardor

Se bebía a la salud del viajero empapado de polvo de camino,

Pero ¿quién podría sondear el trasfondo del corazón de la mujer?

Thúc a su regreso exploraba el terreno

Y preparaba prudentemente para exponer el asunto.

Sonriente, palabrera, ora fue lúcida ora embriagada bajo el efecto del vino

Hoạn Thư no hizo la menor ilusión.

Thúc se decía: "El jarro está bien tapado

¿Por qué haré la confesión cuando no me pregunte ella?"

Indeciso, hesistado tergiversaba

Tenía miedo de hacer estremecer la selva si tira sobre una liana.

Có khi vui chuyện mua cười,
Tiểu thư lại giở những lời đâu đâu.
Rằng: Trong ngọc đá vàng thau,
Mười phần ta đã tin nhau cả mười.
Khen cho những miệng dông dài,
Bướm ong lại đặt những lời nọ kia!
Thiếp dù vụng chẳng hay suy,
Đã dơ bụng nghĩ lại bia miệng cười!
Thấy lời thủng thỉnh như chơi,
Thuận lời chàng cũng nói xuôi đỡ đòn.
Những là cười phấn cợt son,
Đèn khuya chung bóng trăng tròn sánh vai.
Thú quê thuần vược bén mùi,
Giếng vàng đã rụng một vài lá ngô.
Chạnh niềm nhớ cảnh giang hồ,
Một màu quan tái mấy mùa gió trăng.
Tình riêng chưa dám rỉ răng,
Tiểu thư trước đã liệu chừng nhủ qua:

A veces en el reflujo de la conversación, bromeando
Ella lanzaba como por azar algunas palabras:
"Hemos aprendido a distinguir el jade de la piedra
El oro del latón, entre nosotros la confianza es entera
"Qué bárbara" las lenguas demasiadas sueltas
Le describen juguetón tal el abejorro o la mariposa
Si yo no tuviera mi juicio y reflexión
Me disturbaría el corazón por vanas sospechas
Y llegaría a ser la risa de todo el mundo."
Este relato fue hablado con un tono tranquilo y ligero
Thúc seguía este sentido esquivándose el choque.
Los tiempos pasaban y sus siluetas se entralazaban durante la noche entera
Hombro al hombro contemplaban el claro de luna.
Thúc empezaba a gustar esta rústica vida campestre
Ya que algunas hojas de catalpas, cayeron en los pozos, de color de oro
El recuerdo de los ríos y lagos lejanos lo tocaba
Más allá de las murallas
¿Cuántas veces había enfrentado el viento
Y contemplando el astro del atardecer?
De este secreto deseo no se atrevía pronunciar ninguna palabra
Mas su esposa iba adelante de sus deseos diciendo:

Cách năm mây bạc xa xa,
Lâm-tri cũng phải tính mà thần hôn .
Được lời như mở tấc son,
Vó câu thẳng ruổi nước non quê người.
Long lanh dáy nước in trời,
Thành xây khói biếc non phơi bóng vàng.
Roi câu vừa gióng dặm trường,
Xe hương nàng cũng thuận đường qui ninh
Thưa nhà huyên hết mọi tình,
Nỗi chàng ở bạc nỗi mình chịu đen.
Nghĩ rằng: Ngứa ghẻ hờn ghen,
Xấu chàng mà có ai khen chi mình!
Vậy nên ngảnh mặt làm thinh,
Mưu cao vốn đã rắp ranh những ngày.
Lâm-Tri đường bộ tháng chầy,
Mà đường hải đạo sang ngay thì gần.
Dọn thuyền lựa mặt gia nhân,
Hãy đem dây xích buộc chân nàng về.

"Ya un año que allende las montañas, su padre le espera
Piense en volver a Lâm Tri cumplir sus obligaciones filiales."
A estas palabras que quitaron todo el peso de su ansiedad
Subió al lomo del caballo y como una flecha atravesó los límites extranjeros.
En el rizado espejo de agua reflejada la imagen de un cielo azul
Las ciudades despedían columnas de humo verde-gris
Los montes extendían sus grandes alfombras doradas
Apenas al zurriago del cabellero hubiera crujido
Ya sabe su calosa la joven esposa volvió a casa de sus padres
A su madre confiaba sus sinsabores y sufrimientos
"He pensado – decía estallándose de celosía –
No es nada honorable que rascarse de la sarna
Eso hundiera a mi esposo en el lodo
Y no me atrajera la estimación de nadie.
He decidido pues a hacerme de ignorante y guardar el silencio
Mas día tras día cavilo mi venganza:
El camino por Lâm Tri requiere un mes
Pero por vía del mar el trayecto es mucho más corto.
Armar de una barcaza, enviar las gentes seguras
A raptarla y traerla aquí, amarada, eso es un simple juego.

Làm cho cho mệt cho mê,
Làm cho đau đớn ê chề cho coi!
Trước cho bõ ghét những người,
Sau cho để một trò cười về sau!
Phu nhân khen chước rất mầu,
Chiều con mới dạy mặc dầu ra tay.
Sửa sang buồm gió lèo mây
Khuyển Ưng, lại chọn một bầy côn quang.
Dặn dò hết các mọi đường,
Thuận phong một lá vượt sang biển Tề.

*

Nàng từ chiếc bóng song the,
Đường kia nỗi nọ như chia mối sầu.
Bóng dâu đã xế ngang đầu,
Biết đâu ấm lạnh biết đâu ngọt bùi.
Tóc thề đã chấm ngang vai,
Nào lời non nước nào lời sắt son?
Sắn bìm chút phận cỏn con,
Khuôn duyên biết có vuông tròn cho chăng?

Se la derrenga hasta que perdiera la razón
Que viera lo que es el sufrimiento.
Saciaré primeramente mi rencor y para el futuro
Legaremos una farsa para la diversión de las gentes."
La noble madre dió elogio al estratagema
Complaciente dejaba actuar libre a su hija.
Volas y cordones fueron preparados y listos para afrentarse a vientos y mareas
Khuyển y Ưng se encargaban de reclutar una banda de lumpenes
Se les dieron completas y precisas instrucciones.
A fuerza de viento el barco ligero como una hoja
Muy pronto arribó al puerto del país Te.

*

Detrás de las cortinas de seda Kiều esperaba, solitaria,
Su corazón dividido entre mil tristezas y ansiedades.
La sombra de las moreras allá debía alcanzar a la altura de la cabeza
¿Sufrieran los padres el calor, soportaran ellos el frío?
Los cabellos cortados para el juramento han recrecido hasta los hombros
¿Qué serán devenidas las palabras que quisiéramos
Firmes como el acero y duraderas como ríos y montes?
Soy sólo una frágil trepadora sobre una parra
No sé si se acordara para siempre este sostenimiento o no.

Thân sao nhiều nỗi bất bằng?
Liều như cung Quảng ả Hằng nghĩ nao!
Đêm thu gió lọt song đào,
Nửa vành trăng khuyết ba sao giữa trời.
Nén hương đến trước Phật đài,
Nỗi lòng khấn chửa cạn lời vân vân...
Dưới hoa dậy lũ ác nhân,
Ầm ầm khốc quỷ kinh thần mọc ra!
Đầy sân gươm tuốt sáng lòa,
Thất kinh nàng chửa biết là làm sao.
Thuốc mê đâu đã tưới vào,
Mơ màng như giấc chiêm bao biết gì!
Vực ngay lên ngựa tức thì,
Phòng đào viện sách bốn bề lửa dong.
Sẵn thây vô chủ bên sông,
Đem vào để đó lộn sòng ai hay?
Tôi đòi phách lạc hồn bay,
Pha càn bụi cỏ gốc cây ẩn mình.

¿Qué he hecho para atraerme tantas desgracias?

¡Ay! Más vale vivir sola como la dama Hằng
en su palacio

Durante la noche una brisa otoñal se infiltraba
entre las cortinas

Un menguante de luna y tres estrellas en pleno
cielo brillaban.

Delante del altar del Buda, Kiều incendió unos inciensos

No ternimó de vaciar su corazón lleno de tristeza
en una larga oración

De la sombra de las flores de repente surgió
una banda feroz

Jadeando, gritando, vociferando como demonios

Brandieron puñales y espadas caldas.

Kiều asustada no sabía aún qué ocurrió

Sobre ella alguien vertió un narcótico

Haciéndola caer de inmediato en un sueño profundo.

Se la cargó rápidamente a lomo de un caballo

Y su apartamento fue pronto presa de las llamas,

El cadáver de una desconocida que yacía en
el borde del río

Se lo botó en el fuego para el canje de la raptada.

Atónitas las sirvientes se refugiaban detrás
de los matorrales

Thúc ông nhà cũng gần quanh,
Chợt trông ngọn lửa thất kinh rụng rời.
Tớ thầy chạy thẳng đến nơi,
Tơi bời tưới lửa tìm người lao xao.
Gió cao ngọn lửa càng cao,
Tôi đòi tìm đủ nàng nào thấy đâu!
Hớt hơ hớt hải nhìn nhau,
Giếng sâu bụi rậm trước sau tìm quàng.
Chạy vào chốn cũ phòng hương,
Trong tro thấy một đống xương cháy tàn.
Ngay tình ai biết mưu gian,
Hẳn nàng thôi lại có bàn rằng ai!
Thúc ông sùi sụt ngắn dài,
Nghĩ con vắng vẻ thương người nết na.
Di hài nhặt sắp về nhà,
Nào là khâm liệm nào là tang trai.
Lễ thường đã đủ một hai,
Lục trình chàng cũng đến nơi bấy giờ.

El viejo padre que habitaba muy cercano

Al ver las llamas acudió con sus gentes

Echaron agua sobre el fuego, buscaron las víctimas

Fue un tumulto indescriptible

Un viento violento avivó las llamaradas

Encontraron a las sirvientes, pero de Kiều
ninguna huella.

Se miraba, jadeando, asustados

Registraron a ciegas, los pozos y matorrales

Corrieron al antiguo cuarto perfumado

Descubrieron entre las cenizas huesos carbonizados

De buena fe no podían adivinar la artimaña

¡Es precisamente ella, eso no puede ser algún otro!

El viejo padre se echó a sollozar

Llorando esta nuera de calidad, lamentando
a su hijo ausente

Se recogía los huesos y las sepultaba según los ritos

A pocos días por la carretera terrestre Thúc llegó

Bước vào chốn cũ lầu thơ,
Tro than một đống nắng mưa bốn tường.
Sang nhà cha tới trung đường,
Linh sàng bài vị thờ nàng ở trên.
Hỡi ôi! nói hết sự duyên,
Tơ tình đứt ruột lửa phiền cháy gan!
Gieo mình vật vã khóc than:
Con người thế ấy thác oan thế này!
Chắc rằng mai trúc lại vầy,
Ai hay vĩnh quyết là ngày đưa nhau!
Thương càng nghĩ, nghĩ càng đau,
Dễ ai rấp thảm quạt sầu cho khuây .
Gần miền nghe có một thầy,
Phi phù trí quỷ cao tay thông huyền.
Trên tam đảo dưới cửu tuyền,
Tìm đâu thì cũng biết tin rõ ràng.
Sắm sạch lễ vật rước sang,
Xin tìm cho thấy mặt nàng hỏi han.

Al acercarse a su antigua sala de lectura
No enccontró más que un montón de cenizas
Entre cuatro faldones de paredes azotados por el sol y la lluvia
Fue a su padre y percibió en la pieza mediana
Un altar fúnebre con una tableta de culto
¡Ay cielo! Cómo decir la desesperanza del amante,
Su amor perdido le desgarraba las entrañas
Y el dolor le quemaba el corazón,
Se arrastraba por el suelo, llorando, lamentándose
"¡Qué injusta muerte para una tal mujer!
Estuvimos seguros que se reunirían de nuevo el bambú y el albaricoque
¿Quién hubiera pensado que la despedida habría sido para siempre?"
La añoranza avivaba el recuerdo y ésto agudizaba el sufrimiento
¿Cómo apagar su tristeza, estrangular su dolor?
Aprendió que en la región había un adivino
Cuya arte y ciencia podían penetrar todos los misterios
De los tres picos del Paraiso así como de las nueve cañadas del Infierno
Podía explorarles y sacar de éstos las noticias.
Thúc le invitaba y le pedía buscar el alma de Kiều.

Đạo nhân phục trước tĩnh đàn,
Xuất thần dây phút chưa tàn nén hương.
Trở về minh bạch nói tường:
Mặt nàng chẳng thấy việc nàng đã tra.
Người này nặng nghiệp oan gia,
Còn nhiều nợ lắm sao đà thác cho!
Mệnh cung đang mắc nạn to,
Một năm nữa mới thăm dò được tin.
Hai bên giáp mặt chiền chiền,
Muốn nhìn mà chẳng dám nhìn, lạ thay!
Nghe lời nói lạ dường này,
Sự nàng đã thế lời thầy dám tin!
Chẳng qua đồng cốt quàng xiên,
Người đâu mà lại thấy trên cõi trần?
Tiếc hoa những ngậm ngùi xuân,
Thân này dễ lại mấy lần gặp tiên!

*

Nước trôi hoa rụng đã yên,
Hay đâu địa ngục ở miền nhân gian!

Delante del altar, el maestro adivino se prosternaba
Caía en extasis y apenas se consumó el incienso
Revino en sí y declaró sin embargo:
" No la he visto, pero he conocido su caso,
Un duro karma pesa sobre esta persona
Que tiene tantas deudas por pagar ¿Cómo podría ella morir?
Está ahora sometida a una gran misería
No menos de un año pasaría que podría usted tener sus noticias.
Entonces, cara a cara estarán, pero cosa extraña
Querían mirarse y no se lo atreverían."
¡Bah! Divagaciones de medium, ¿Cómo creerlas?
Jamás en este mundo se la verá a la muerta.
LLorando la flor, Thúc lloraba la primera pérdida
El hada había desaparecido: no la encontrará de nuevo.

*

El flujo había arrancado la flor, todo parecía calmarse
¿Quién podía pensar que el infierno se encontrara en este mundo?

Khuyển Ưng đã đắt mưu gian,
Vực nàng đưa xuống để an dưới thuyền.
Buồm cao lèo thẳng cánh suyền,
Đè chừng huyện Tích băng miền vượt sang.
Giã đò, lên trước sảnh đường,
Khuyển Ưng hai đứa nộp nàng dâng công.
Vực nàng tạm xuống môn phòng,
Hãy còn thiêm thiếp giấc nồng chưa phai.
Hoàng lương chợt tỉnh hồn mai,
Cửa nhà đâu mất lâu đài nào đây?
Bàng hoàng dở tỉnh dở say,
Sảnh đường mảng tiếng đòi ngay lên hầu.
Ả hoàn trên dưới giục mau,
Hãi hùng nàng mới theo sau một người.
Ngước trông tòa rộng dãy dài,
Thiên quan trủng tể có bài treo trên.
Ban ngày sáp thắp hai bên,
Giữa giường thất bảo ngồi trên một bà.

Khuyển, Ưng habían logrado su negro complot

Transportando a la bella a su embarcación

Que a toda vela volaba sobre las aguas hacia Vô Tích

Tan pronto embarcaran se presentarían en el palacio

Entregaría el botín y cobrarían la recompensa.

Kiều siempre adormecida, transportada
a una dependencia

Se despertó bruscamente de una pesadilla

¿Por qué estaban desaparecidos sus
apartamentos?, ¿Por qué este palacio?

Aún no recuperó sus espíritus

Que de la sala de honor una voz la llamó con urgencia,

Dos sirvientes vinieron apresurándola
y ella las seguía, temorosa,

Ante sus ojos se instalaban un gran edificio
con largos corredores,

Sobre el frontispicio eran inscritos los carácteres:
el Primer de los mandarines,

En pleno día, las ceras se encendían en dos filas

Una dama tronaba sobre una cama incrustrada
de nácar y de oro,

Gan gùng ngọn hỏi ngành tra,
Sự mình, nàng phải cứ mà gởi thưa.
Bất tình nổi trận mây mưa,
Mắng rằng: Những giống bơ thờ quen thân.
Con này chẳng phải thiện nhân,
Chẳng phường trốn chúa thì quân lộn chồng.
Ra tuồng mèo mả gà đồng,
Ra tuồng lúng túng chẳng xong bề nào.
Đã đem mình bán cửa tao,
Lại còn khủng khỉnh làm cao thế này!
Nào là gia pháp, nọ bay!
Hãy cho ba chục biết tay một lần!
ả hoàn trên dưới dạ rân,
Dẫu rằng trăm miệng khôn phân lẽ nào!
Trúc côn ra sức đập vào,
Thịt nào chẳng nát gan nào chẳng kinh!
Xót thay đào lý một cành,
Một phen mưa gió tan tành một phen!

Quería conocer las cosas hasta las raíces,
remontar hasta los manantiales

La joven ingenua y sincera le relataba toda su historia,

La dama de súbito se puso furiosa:

"¡Vil aventurera, con seguridad no es una honesta
muchacha!"

Sirviente infiel, esposa adultera

Gata perdida, gallina extraviada en un cementerio,

Me parecía tener el aire de una fuera de la ley.

En mi casa tú eres vendida como esclava

Y sigues haciéndote de orgullosa. Vengan acá y dénle

Treinta golpes de látigo para aprenderle a vivir."

Un coro de los sirvientes le hizo eco,

Si tuviera ella cien bocas tampoco asegurarlas
una palabra.

Con un tronco de bambú se la molió a golpes

¿Qué carne no fuera martirizada, qué hígado
no fuera reculado?

Pobre ramita de melocotonero desgarrada por el huracán

Hoa nô truyền dạy đổi tên,
Buồng the dạy ép vào phiên thị tì.
Ra vào theo lũ thanh y,
Dãi dầu tóc rối da chì quản bao!
Quản gia có một mụ nào,
Thấy người thấy nết ra vào mà thương,
Khi chè chén khi thuốc thang,
Đem lời phương tiện mở đường hiếu sinh.
Dạy rằng: May rủi đa đành,
Liễu bồ mình giữ lấy mình cho hay.
Cũng là oan nghiệp chi đây,
Sa cơ mới đến thế này, chẳng dưng.
ở đây tai vách mạch rừng.
Thấy ai người cũ cũng đừng nhìn chi.
Kẻo khi sấm sét bất kỳ,
Con ong cái kiến kêu gì được oan!
Nàng càng giọt ngọc như chan,
Nỗi lòng luống những bàn hoàn niềm tây:
Phong trần kiếp chịu đã đầy
Lầm than lại có thứ này bằng hai!

Se le dió orden de cambiar el nombre

Flor-Esclava se la llamba, y aquí era sirviente

Viviendo entre las domésticas en librea azul,

Los cabellos mal peinados, la tez color de plomo.

Una vieja administradora la tomo compasión

Le dió ora el té, ora la medicina

La consolaba buscando hacerla tomar
el corriente de la vida:

"Mi hija, no se puede siempre evitar la desgracia

Esfuérzate por preservar tu cuerpo endeble como el sauce,

Acaso haya pagado las faltas de una vida anteriora.

Para estar aquí debes tener alguna predestinación.

Aquí las paredes tienen orejas, cada viga te sigue de ojos

Cuando encuentras a una persona conocida fínjate
de no conocerla.

Porque a todo momento el trueno puede fustigarte

Y como una vil hormiga y avispa no podrías gritar
a la injusticia."

Kiều se estalló en lágrimas y sombríos sentimientos
la roían

"Mi destino me ha arrastrado en el viento y el polvo

Me encuentro aquí acosada por una maldad peor

Phận sao bạc chẳng vừa thôi?
Khăng khăng buộc mãi lấy người hồng nhan.
Đã đành túc trái tiền oan,
Cũng liều ngọc nát hoa tàn mà chi!
Những là nương náu qua thì,
Tiểu thư phải buổi mới về ninh gia
Mẹ con trò chuyện lân la,
Phu nhân mới gọi nàng ra dạy lời:
Tiểu thư dưới trướng thiếu người,
Cho về bên ấy theo đòi lầu trang .
Lĩnh lời nàng mới theo sang,
Biết đâu địa ngục thiên đường là đâu!
Sớm khuya khăn mặt lược đầu,
Phận con hầu giữ con hầu dám sai!
Phải đêm êm ả chiều trời,
Trúc tơ hỏi đến nghề chơi mọi ngày.
Lĩnh lời nàng mới lựa dây,
Nỉ non thánh thót dễ say lòng người!

Destino más negro que la noche, ¿por qué te esfuerzas

Por tomar en tus rodes una mujer de mejillas rosadas?

Pesadas fueron las cargas de las existencias anteriores

El jade quebrantado, la flor marchitada, todo debe aceptar."

El tiempo pasaba y ella quedaba en espera...

Llegó un día Hoạn Thư haciendo visita a su madre,

La dama y su hija conversaban de una cosa a otra

Hicieron llamar a Kiều : "Señora tiene necesidad de personal

Tú irás allá para servirle como camarera."

La desdichada seguía a Hoạn Thư sin saber mucho

Si el infierno o el paraíso lo esperara.

Mañana y tarde brindía toallas, arreglaba peines

Como sirviente sometida, sometida a su deber.

Por una noche serena, la dueña le pedía por sus dones musicales

Dócil, la joven acordaba su guitarra sursurrando sus confidencias,

Las notas cristalinas virtieron sus deleites,

Tiểu thư xem cũng thương tài,
Khuôn uy dường cũng bớt vài bốn phân.
Cửa người đày đọa chút thân,
Sớm năn nỉ bóng đêm ân hận lòng.
Lâm Tri chút nghĩa đèo bòng,
Nước bèo để chữ tương phùng kiếp sau!
Bốn phương mây trắng một màu,
Trông vời cố quốc biết đâu là nhà?

*

Lần lần tháng trọn ngày qua,
Nỗi gần nào biết đường xa thế này.
Lâm-Tri từ thuở uyên bay,
Phòng không thương kẻ tháng ngày chiếc thân.
Mày ai trăng mới in ngần,
Phấn thừa hương cũ bội phần xót xa!
Sen tàn cúc lại nở hoa,
Sầu dài ngày ngắn đông đà sang xuân.
Tìm đâu cho thấy cố nhân?
Lấy câu vận mệnh khuây dần nhớ thương.

La dueña parecía tocada por tal talento,
Su rostro severo se mostraba suavizado.
Así Kiều vivía ensombrecida
Durante el día confiando sus penas con su sombra
En la noche hundida en la tristeza que inundaba su corazón.
Sin duda deberá esperar una futura existencia
Para religar los hilos del amorcito que en Lâm Tri había tejido.
De los cuatro vientos, las nubes blancas cubrían el horizonte
Sus ojos se usaban al escrutar su tierra natal
Sin poder ver el techo familiar.

*

Con despacio los días y los meses fluían,
Thúc, a lo lejos no podía dudar de tal maldad.
En Lâm Tri la tórtola se había volado
En su recámara vacía el amante erraba solitario.
El fino menguante le evocaba las cejas de su amada
Un perfume restante emanaba aún y lo disturbía el corazón.
El loto se marchitó y luego los crisantemos se cubrían de flores
Los días parecían breves, pero se alargaba su tristeza
El invierno pasó, la primavera llegaba
¿Dónde encontrar ahora la compañía de su corazón?
¡Fatalidad! – se decía eso ensayando a engañar su dolor –

Chạnh niềm nhớ cảnh gia hương,
Nhớ quê, chàng lại tìm đường thăm quê.
Tiểu thư đón cửa giã giề,
Hàn huyên vừa cạn mọi bề gần xa.
Nhà hương cao cuốn bức là,
Phòng trong truyền gọi nàng ra lạy mừng.
Bước ra một bước một dừng,
Trông xa nàng đã tỏ chừng nẻo xa:
Phải rằng nắng quáng đèn lòa,
Rõ ràng ngồi đó chẳng là Thúc sinh?
Bây giờ tình mới tỏ tình,
Thôi thôi đã mắc vào vành chẳng sai!
Chước đâu có chước lạ đời,
Người đâu mà lại có người tinh ma!
Rõ ràng thật lứa đôi ta,
Làm ra con ở chúa nhà đôi nơi!
Bề ngoài thơn thớt nói cười,
Mà trong nham hiểm giết người không dao.

La nostalgia del techo familiar lo tomaba

El recuerdo del país lo hizo lanzarse en camino de regreso

Su esposa lo recibía con mil atenciones.

Apenas habían terminado sus efusiones del regreso

Hoạn Thư ordenó a Kiều venir saludar al amo

Ella se avanzaba, vacilante, paso a paso,
desde lejos conoció todo

"¿Es el sol que me aciegó o la lámpara
que me deslumbró?,

¿Y no es él, Thúc, ahí está sentado?

En la trampa rotundamente estamos caídos

¡Qué maña magistral, qué diabólica mujer!

Estamos aquí, cara a cara, pero a cada cual

Ella ha asignado su rango, uno es amo y otra, esclava.

En apariencia la ama no hacía más que sonrisas
y buenas palabras

Mas en su adentro incubaba su treta maliciosa

Y nos asesina sin necesitar puñar.

Bây giờ đất thấp trời cao,
Ăn làm sao nói làm sao bây giờ?
Càng trông mặt càng ngẩn ngơ,
Ruột tằm đòi đoạn như tơ rối bời.
Sợ uy dám chẳng vâng lời,
Cúi đầu nép xuống sân mai một chiều.
Sinh đà phách lạc hồn xiêu:
Thương ôi! chẳng phải nàng Kiều ở đây?
Nhân làm sao đến thế này?
Thôi thôi ta đã mắc tay ai rồi!
Sợ quen, dám hở ra lời,
Khôn ngăn giọt ngọc sụt sùi nhỏ sa.
Tiểu thư trông mặt hỏi tra:
Mới về có việc chi mà động dong?
Sinh rằng: Hiếu phục vừa xong,
Suy lòng trắc dĩ đau lòng chung thiên!
Khen rằng: Hiếu tử đã nên!
Tẩy trần mượn chén giải phiền đêm thu

Ahora estamos distantes uno de otro como el cielo
de la tierra

¿Qué decir y qué hacer ahora?"

Cuánto más miraba a Thúc tanto más confusa se sentía

Sus entrañas se enmarañaban, el temor la cogía,

Bajó la cabeza y se instalaba en un rincón.

Thúc perdió el ánimo y sus espíritus

"Qué desgracia – se decía – he aquí está la bella Kiều

¿Cómo pudiera estar ella aquí en tal estado?

Hemos caído en la red echada por cuál mano astuta."

No se atrevía a reconocerla, a descellar
los dientes para un palabra

Y las lágrimas inundaban su cara.

Su esposa le acosaba de preguntas:

"Apenas regresado ¿por qué tan de tristeza?"

Thúc respondía: "Un gran duelo me afligió

El recuerdo de mamá no me quita aún."

"¡Qué gran piedad! – decía ella- pero vayamos
a disipar su pena

La noche es linda, brindemos su regreso."

Vợ chồng chén tạc chén thù,
Bắt nàng đứng chực trì hồ hai nơi,
Bắt khoan bắt nhặt đến lời,
Bắt quỳ tận mặt bắt mời tận tay.
Sinh càng như dại như ngây,
Giọt dài giọt ngắn chén đầy chén vơi.
Ngảnh đi chợt nói chợt cười,
Cáo say chàng đã giạm bài lảng ra.
Tiểu thư vội thét: Con Hoa!
Khuyên chàng chẳng cạn thì ta có đòn!
Sinh càng nát ruột tan hồn,
Chén mời phải ngậm bồ hòn ráo ngay!
Tiểu thư cười nói tỉnh say,
Chưa xong cuộc rượu lại bày trò chơi.
Rằng: Hoa nô đủ mọi tài,
Bản đàn thử dạo một bài chàng nghe!
Nàng đà tán hoán tê mê,
Vâng lời ra trước bình the vặn đàn:

Los dos esposos vacían copita tras copita

Kiều fue sometida a servir a beber

Hoạn Thư multiplicaba sus exigencias

La obligaba a arrodillarse frente a Thúc

A poner la copa en sus prorpias manos.

Thúc aturdido, mezclaba sus lágrimas en el vino

Se volvía a hablar y reir sin motivo

Luego pretextando de embriagado pedía retirarse.

La joven esposa exclamó: "Flor-Esclava

Si no lográs ofrecerle a beber tendrás la paliza."

Las entrañas desgarradas, la muerte en el alma

Thúc vacía de un tiro la copa de amargura.

Sonriente, parlera, tanto borracha tanto lúcida

Hoạn Thư apenas terminada la libación emprendió otra partida:

"Nuestra Flor-Esclava es llena de talento

Va a tocar para usted una pieza de guitarra."

Kiều aturdida, anonada, obedecía

Se sentaba ante el biombo y acordaba su instrumento,

Bốn dây như khóc như than,
Khiến người trên tiệc cũng tan nát lòng!
Cũng trong một tiếng tơ đồng,
Người ngoài cười nụ người trong khóc thầm!
Giọt châu lã chã khôn cầm,
Cúi đầu chàng những gạt thầm giọt Tương.
Tiểu thư lại thét lấy nàng:
Cuộc vui, gảy khúc đoạn trường ấy chi!
Sao chẳng biết ý tứ gì?
Cho chàng buồn bã tội thì tại ngươi!
Sinh càng thân thiết bồi hồi,
Vội vàng gượng nói gượng cười cho qua.
Giọt rồng canh đã điểm ba,
Tiểu thư nhìn mặt dường đà cam tâm.
Lòng riêng tấp tểnh mừng thầm:
Vui này đã bõ đau ngầm xưa nay!
Sinh thì gan héo ruột đầy,
Nỗi lòng, càng nghĩ càng cay đắng lòng.

Las cuerdas empezaban a llorar, a gemir
El hombre que festejaba sentía el corazón asolado
Los mismos acuerdos vibrados de las cuerdas de seda
A unos arrastraban amargas lágrimas y a la otra triunfante, la sonrisa.
Thúc no podía retener las lágrimas
Bajando la cabeza y las ajugaba discretamente.
"¿Por qué – gritó la ama – disturbas nuestra alegría
Jugando tal punzantes piezas. Ten cuidado,
Si tu amo se hundiera en la melancolía
El castigo caería en tu persona."
La angustia y la confusión redoblaban en él
Thúc se esforzaba por reir, hablar y hacer pasar el huracán.
La clipsidra marcó ya la tercera velada
Al ver a Kiều en tal estado Hoạn Thư parecía satisfecha
Su corazón hinchaba de una alegría imposiblemente contenida
¡Qué compensación para todo lo que había soportado en silencio!
Thúc se sentía sofocado, mientras más pensaba en su desgracia
Más la amargura le quemaba el corazón.

Người vào chung gối loan phòng,
Nàng ra tựa bóng đèn dong canh dài.
Bây giờ mới rõ tăm hơi,
Máu ghen đâu có lạ đời nhà ghen!
Chước đâu rẽ thúy chia uyên,
Ai ra đường nấy ai nhìn được ai!
Bây giờ một vực một trời,
Hết điều khinh trọng hết lời thị phi!
Nhẹ như bấc nặng như chì.
Gỡ cho ra nợ còn gì là duyên?
Lỡ làng chút phận thuyền quyên,
Bể sâu sóng cả có tuyền được vay?
Một mình âm ỷ đêm chầy,
Đĩa dầu vơi nước mắt đầy năm canh.
Sớm khuya hầu hạ đài doanh,
Tiểu thư chạm mặt đè tình hỏi tra.
Lựa lời nàng mới thưa qua:
Phải khi mình lại xót xa nỗi mình .

Los dos esposos ganaron su cuarto conyugal
Kiều, acodada bajo la lámpara pasaba la noche:
"Ahora las cosas están claras
¡Qué celosía! ¡Qué mujer poco común!
Ella nos ha separado como las débiles zurzulitas
Haciéndonos cada uno estar a su rango sin atrever a reconocernos.
Ahora un abismo nos ha separado
Han terminado los propósitos ligeros, las palabras graves
Las ligas me encadenaba, tenuas como la seda, pesadas como el plomo
Incluso si logro deshacerlas ¿Qué quedará de nuestro amor?
Endeble mujer perdida en el azar incierto
¿Saldré sana e ilesa de este océano en furia?"
Cavilaba su desgracia, sola, durante la noche
El aceite de la lámpara se agotaba
Sus ojos se enlodaban de lágrimas, a lo largo de cinco veladas
Hacía su servicio en el palacio día y noche
Hoạn Thư un día la abordaba acosándole de preguntas.
Sopesando sus palabras Kiều respondía brevemente:
"Me llega, señora, a apiadar mi destino."

Tiểu thư lại hỏi Thúc sinh:
Cậy chàng tra lấy thực tình cho nao!
Sinh đà rát ruột như bào,
Nói ra chẳng tiện trông vào chẳng đang!
Những e lại lụy đến nàng,
Đánh liều mới sẽ lựa đường hỏi tra,
Cúi đầu quỳ trước sân hoa,
Thân cung nàng mới thảo qua một tờ.
Diện tiền trình với tiểu thư,
Thoắt xem dường có ngẩn ngơ chút tình.
Liền tay trao lại Thúc sinh,
Rằng: Tài nên trọng mà tình nên thương!
Ví chăng có số giàu sang,
Giá này dẫu đúc nhà vàng cũng nên!
Bể trần chìm nổi thuyền quyên.
Hữu tài thương nỗi vô duyên lạ đời!
Sinh rằng: Thật có như lời,
Hồng nhan bạc mệnh một người nào vay!

La dama se dirigía a su esposo: "Pregúntale

Esfuércese de poner las cosas en toda clara."

Si se cepillara las entrañas de Thúc él se sintiera menos dolorido

Que ahora preguntar a Kiều, a mirarla de frente.

Mas por el temor que le llegara aún otra desgracia

Se arriesgaba a ponerle algunas preguntas.

Bajando la cabeza Kiều se arrodillaba sobre el suelo

Presentaba a sus amos una beve memoria.

El papel fue sometido a mano de Hoạn Thư

Quien lo recorría de su vista y parecía ser emocionada

Alargó el papel a Thúc diciendo:

"Su talento merece aprecio, su desgracia merece piedad

Si ella fuera nacida bajo una mejor estrella

Podría vivir en un palacio de jade y de oro.

He aquí azotada en este océano de polvo

¡Qué infortunada con tantos dones!"

Thúc respondía: "Es verdad su palabra

Las mujeres de mejillas rosadas, con destino cruel

Nghìn xưa âu cũng thế này,
Từ bi âu liệu bớt tay mới vừa .
Tiểu thư rằng: ý trong tờ,
Rắp đem mệnh bạc xin nhờ cửa không.
Thôi thì thôi cũng chiều lòng,
Cũng cho khỏi lụy trong vòng bước ra.
Sẵn Quan Âm các vườn ta,
Có cây trăm thước có hoa bốn mùa.
Có cổ thụ có sơn hồ,
Cho nàng ra đó giữ chùa chép kinh .
Tưng tưng trời mới bình minh,
Hương hoa ngũ cúng sắm sanh lễ thường.
Đưa nàng đến trước Phật đường,
Tam quy ngũ giới cho nàng xuất gia.
Áo xanh đổi lấy cà sa,
Pháp danh lại đổi tên ra Trạc Tuyền.
Sớm khuya tính đủ dầu đèn,
Xuân Thu, cắt sẵn hai tên hương trà.

Desde hace milenios habían sufrido así.

Por misericordía, tengas la mano más ligera."

Hoạn Thư decía: "Su petición decía que quería

Poner su frágil cuerpo bajo la protección de Buda.

Fíjese, quiero también complacerla

Liberarla de este ciclo de maldad

Nuestro jardín abrigaba un templo dedicado a Kuan In

Y hay el Árbol de cien pies de altura

Y hay florecimiento de Loto de cuatro estaciones

En medio de los árboles seculares, de las charcas a aguas

Ella recitará sus rezas y guardará el templo."

Apenas despuntaba el alba

Inciensos, flores, ofrendas rituales todos estaban listos

Se conducía a Kiều ante el altar de Buda

Allí hizo voto de seguir las Tres Reglas, los cinco Abstinencias

La librea azul fue cambiada por la capa de religiosa

En adelante sería la monja budista Trạc Tuyền

Mañana y tarde entretenía la flor sobre el altar

Dos sirvientes hacían el servicio del incienso y del té

Nàng từ lánh gót vườn hoa,
Dường gần rừng tía dường xa bụi hồng.
Nhân duyên đâu lại còn mong?
Khỏi điều thẹn phấn tủi hồng thì thôi.
Phật tiền thảm lấp sầu vùi,
Ngày pho thủ tự đêm nồi tâm hương.
Cho hay giọt nước cành dương,
Lửa lòng tưới tắt mọi đường trần duyên.
Nâu sồng từ trở màu thiền,
Sân thu trăng đã vài phen đứng đầu.
Quan phòng then nhặt lưới mau,
Nói lời trước mặt rơi châu vắng người.
Gác kinh viện sách đôi nơi,
Trong gang tấc lại gấp mười quan san.
Những là ngậm thở nuốt than,
Tiểu thư phải buổi vấn an về nhà.
Thừa cơ, sinh mới lẻn ra,
Xăm xăm đến mé vườn hoa với nàng.

En su refugio, en el fondo de este jardín florecido
Como estara lejos del mundo de polvo
Y cuán cercana la sombra de la purpurada selva
Del amor terrestre no le quedaba ninguna alegría
Solamente no más avergonzarse de su beldad.
Al pie de Buda enterrando su dolor
El día recopiaba los textos sagrados y la noche
Su fervor subía con el incienso que encendía.
Bastaba con algunas gotas de agua caídas del ramiaje de sauce
Para extinguir el fuego de las pasiones y limpiar todo polvo sucio.
Varias veces la luna había pasado en la boveda celeste
Desde que se pusiera la capa parda de monja
Las llaves eran fuertes, las vigilas estaban severas
Alrededor de ella se tegía una red a mallas apretadas
En presencia de las gentes hablaba, pero sola, lloraba.
A unos pasos de su oratorio estaba la sala de lectura de Thúc
Pero este palmo los separaba, más que ríos y montes.
Él, contenía con pena lágrimas y suspiros
Una mañana su esposa fue visitando a sus padres
Aprovechando su ausencia Thúc derecho en el jardín corría hacia Kiều.

Sụt sùi giở nỗi đoạn trường,
Giọt châu tầm tã đượm tràng áo xanh:
Đã cam chịu bạc với tình,
Chúa xuân để tội một mình cho hoa!
Thấp cơ thua trí đàn bà,
Trông vào đau ruột nói ra ngại lời.
Vì ta cho lụy đến người,
Cát lầm ngọc trắng thiệt đời xuân xanh.
Quản chi lên thác xuống ghềnh,
Cũng toan sống thác với tình cho xong.
Tông đường chút chửa cam lòng,
Cắn răng bẻ một chữ đồng làm hai.
Thẹn mình đã nát vàng phai,
Trăm thân dễ chuộc một lời được sao?
Nàng rằng: Chiếc bách sóng đào,
Nổi chìm cũng mặc lúc nào rủi may!
Chút thân quằn quại vũng lầy,
Sống thừa còn tưởng đến rày nữa sao?

Ahogando sus sollozos le relataba su desesperanza
Las lágrimas empapaban su túnica verde:
"Te he traicionado, mi amor, el Dios de la primavera
Ha arrojado todo el peso de la maldad sobre la flor sola.
Hombre débil vencido por la malacia de una mujer
En silencio, el corazón desgarrado asisto a tu martirio.
Por mi falta la maldad ha echado sobre tu cabeza
En la arena el jade ha caido y allí hundía
En tu primavera y tu vida es sacrificada.
En desafío de precipicios y abismos estoy decidido
A vivir o morir por mi amor, sin embargo
Las obligaciones filiales no me lo permiten.
Rechinando los dientes he debido romper nuestra unión
Como el oro se empaña y la piedra se consuma.
¡Qué vergüenza de haber dejado borrarse mi juramento!
Viviera yo cien existencias no podría yo reponer
de una palabra falta."
Ella decía: "Siendo un frágil casco sobre un mar agitado
Hundo o floto a merced del azar.
Pobre ser que se debatía en el fango de una ciénaga
No pensé jamás sobrevivir hasta hoy día.

Cũng liều một giọt mưa rào,
Mà cho thiên hạ trông vào cũng hay!
Xót vì cầm đã bén dây,
Chẳng trăm năm cũng một ngày duyên ta.
Liệu bài mở cửa cho ra,
Ấy là tình nặng ấy là ân sâu!
Sinh rằng: Riêng tưởng bấy lâu,
Lòng người nham hiểm biết đâu mà lường.
Nữa khi giông tố phũ phàng,
Thiệt riêng đấy cũng lại càng cực đây.
Liệu mà xa chạy cao bay,
Ái ân ta có ngần này mà thôi!
Bây giờ kẻ ngược người xuôi,
Biết bao giờ lại nối lời nước non?
Dẫu rằng sông cạn đá mòn,
Con tằm đến thác cũng còn vương tơ!
Cùng nhau kể lể sau xưa,
Nói rồi lại nói lời chưa hết lời.

La gota de lluvia queda ahí donde ha caido

Que se ofrezca en este espectáculo del mundo.

Lastimo que hubiéramos acordado nuestras guitarras

¿No hubiera habido un momento que el amor nos habría unido?

En nombre de este amor, esfuércese de hacerme salir de aquí

Mi gratitud le será siempre guardada."

Thúc respondía: "La he pensado siempre,

Porque perfido es corazón, insondables los proyectos de ella,

El huracán podría a todo momento estallar

Azotándote más y me rompiera el corazón.

Huye, nuestro amor tiene solamente ese momento,

Seguiremos cada uno nuestro camino distinto.

¡Ay! ¿Podríamos religar un día los lazos que habían unido nuestros corazones?

Los ríos pueden secarse, las rocas, quebrantarse

Muerto el gusano de seda queda ligado con su hilo que ha producido."

Los dos evocaban largamente los días pasados

Diciéndose mil cosas, vaciando sus angustias.

Mặt trông tay chẳng nỡ rời,
Hoa tì đã động tiếng người nẻo xa.
Nhận ngừng nuốt tủi đứng ra,
Tiểu thư dâu đã rẽ hoa bước vào.
Cười cười nói nói ngọt ngào,
Hỏi: Chàng mới ở chốn nào lại chơi?
Dối quanh, Sinh mới liệu lời:
Tìm hoa quá bước xem người viết kinh.
Khen rằng: Bút pháp đã tinh,
So vào với thiếp Lan-đình, nào thua!
Tiếc thay lưu lạc giang hồ,
Nghìn vàng thật cũng nên mua lấy tài!
Thiền trà cạn nước hồng mai,
Thong dong nối gót thư trai cùng về.
Nàng càng e lệ ủ ê,
Rỉ tai hỏi lại hoa tì trước sau.
Hoa rằng: Bà đến đã lâu,
Nhón chân đứng nép độ đâu nửa giờ.

No se quitaban de ojos y quedaban manos en manos.

De súbito una sirviente dió alarma

Thúc reprimiendo el sufrimiento quería escabullirse.

Hoạn Thư estaba presente, emergiéndose entre las flores,

Reía, hablaba, amena y melifluosa:

"Querido, ¿Qué casualidad te ha conducido hasta aquí?"

Thúc respondía por una mentira embarazosa:

"Al recoger las flores los pasos me empujaron a este lugar,

Me detuve para verla copiar los textos."

Ella exclamó: "¡Qué escritura tan bonita

No cede a la verdadera Lan Đình.

¡Qué lastima! Tal persona lleva una vida aventurera

Un tal talento vale mil taeles de oro."

Bebieron una tasa de té de aroma de albaricoque

Y los dos esposos con pasos despaciosos ganaban su villa.

Kiều no podía más, acaparada de vergüenza

Preguntaba a la sirviente y ésta le confiaba:

"La señora estaba ahí llegada sin ruido y escondida
a eso de una media hora

Rành rành kẽ tóc chân tơ,
Mấy lời nghe hết đã dư tỏ tường.
Bao nhiêu đoạn khổ tình thương,
Nỗi ông vật vã nỗi nàng thở than.
Ngăn tôi đứng lại một bên,
Chán tai rồi mới bước lên trên lầu
Nghe thôi kinh hãi xiết đâu:
Đàn bà thế ấy thấy âu một người!
Ấy mới gan ấy mới tài!
Nghĩ càng thêm nỗi sởn gai rụng rời!
Người đâu sâu sắc nước đời,
Mà chàng Thúc phải ra người bó tay!
Thực tang, bắt được dường này,
Máu ghen ai cũng chau mày nghiến răng.
Thế mà im chẳng đãi đằng,
Chào mời vui vẻ nói năng dịu dàng!
Giận dầu ra dạ thế thường,
Cười này mới thực khôn lường hiểm sâu!

Los escuchó todo, ni una palabra se le escapó

De sus desgracias, de su amor,

De las lamentaciones del señor, de sus quejas.

Me ordenó a no moverme ni un mínimo gesto

Una vez saciadas sus orejas, empezó a subir a este piso."

El relato le dió a Kiều un gran temor:

"Una mujer de esta calaña se encontrará ésta la única.

¡Qué malicia, qué fuerza de carácter!

Tengo escalofrío sólo al pensar en esto

Con una tal esposa, no es extraño

Al ver que el pobre Thúc se mantiene manos ligadas.

Ella nos ha sorprendido en flagrante delito

Hablar de celosía ¡Qué mujer que no hubiera rechinado los dientes?

Mas ha pasado por alto, hablado suavemente, saludado con gracia,

Ponerse brava es vulgario pero ¿Cómo se puede sondar

A quienquiera que sabe encubrir su cólera por una sonrisa?

Thân ta, ta phải lo âu,
Miệng hùm nọc rắn ở đâu chốn này!
Ví chăng chắp cánh cao bay,
Rào cây lâu cũng có ngày bẻ hoa!
Phận bèo bao quản nước sa,
Lênh đênh đâu nữa cũng là lênh đênh.
Chỉn e quê khách một mình,
Tay không chưa dễ tìm vành ấm no!
Nghĩ đi nghĩ lại quanh co,
Phật tiền sẵn có mọi đồ kim ngân.
Bên mình giắt để hộ thân,
Lần nghe canh đã một phần trống ba.
Cất mình qua ngọn tường hoa,
Lần đường theo bóng trăng tà về tây.
Mịt mù dặm cát đồi cây,
Tiếng gà điếm nguyệt dấu giày cầu sương.
Canh khuya thân gái dặm trường,
Phần e đường sá phần thương dãi dầu !

Tengo que velar por mi propia suerte

Estoy ahora en el hocico del tigre, bajo el dardo
de la serpiente

Es precisamente el tiempo de tomar la fuga,

Se trepa ahora el árbol, arrastrará la flor un día.

Qué importa una lentejilla de agua de ser abatida
por los oleajes

Aquí o allá, a la deriva siempre estará.

Una única cosa me amedrenta: sola en país extranjero

Las manos vacías ¿Cómo buscar refugio y sustento?"

Su pensamiento se enmarañaba en mil rodeos,

Al ver los objetos de adorno de oro y de plata sobre el altar

Los embolsó para preservar algún momento.

En algún sitio durante la noche

Un tambor sonó la tercera velada

Kiều saltaba la pared, se dirigía hacia la dirección
·de la luna declinante

Seguía a tientas un camino que hacia el oeste llevaba.

Matorrales, colinas arenosas perdidas en la neblina

Los gallos cantaban a la luna bajo el techo de las garitas

Las huellas de los pasos sobre los puentes
que cubría el rocio,

Mujer, sola, andaba durante la noche en este
terreno extranjero

Ella temía a la gran carretera, a la lluvia y al viento

Trời đông vừa rạng ngàn dâu,
Bơ vơ nào đã biết đâu là nhà !
Chùa đâu trông thấy nẻo xa,
Rành rành Chiêu ẩn am ba chữ bài.
Xăm xăm gõ mái cửa ngoài,
Trụ trì nghe tiếng rước mời vào trong.
Thấy màu ăn mặc nâu sồng,
Giác Duyên sư trưởng lành lòng liền thương.
Gạn gùng ngành ngọn cho tường,
Lạ lùng nàng hãy tìm đường nói quanh :
Tiểu thiền quê ở Bắc-kinh,
Quy sư quy Phật tu hành bấy lâu.
Bản sư rồi cũng đến sau,
Dạy đưa pháp bảo sang hầu sư huynh,
Rày vâng diện hiến rành rành,
Chuông vàng khánh bạc bên mình giở ra,
Xem qua sư mới dạy qua :
Phải ni Hằng Thủy là ta hậu tình.

La aurora ya resplandecía sobre las moreras

Que siempre vagabunda erraba sin saber a dónde
conducían sus pasos.

Una pagoda se veía a lo lejos

Sobre su pórtico se leía los carácteres:
Buena Acogida Refugio

De frente se acercó y tocó la puerta

Una monja la abrió y la invitó entrar

Como la extranjera llevaba la capa de las religiosas

La superior Giác Duyên la acogía con afección,

Le preguntaba, y Kiều inventó toda una historia:

"Humilde novicia, nativa de Pekín

Desde hace unos tiempos estaba bajo órdenes de Buda

Mi superior vendrá aquí luego

Me encargó de aportarle estos tesoros de culto."

Le presentó una campanilla de oro y un gong de plata.

La superior Giác decía: "¿Es de Hằng Thủy,
mi mejor amiga?

Chỉn e đường sá một mình,
Ở đây chờ đợi sư huynh ít ngày .
Gởi thân được chốn am mây,
Muối dưa đắp đổi tháng ngày thong dong.
Kệ kinh câu cũ thuộc lòng,
Hương đèn việc trước trai phòng quen tay.
Sớm khuya lá bối phướn mây,
Ngọn đèn khêu nguyệt tiếng chầy nện sương
Thấy nàng thông tuệ khác thường,
Sư càng nể mặt nàng càng vững chân.
Cửa thiền vừa cữ cuối xuân,
Bóng hoa đầy đất vẻ ngân ngang trời.
Gió quang mây tạnh thảnh thơi,
Có người đàn việt lên chơi cửa già.
Giở đồ chuông khánh xem qua,
Khen rằng: Khéo giống của nhà Hoạn nương !
Giác Duyên thực ý lo lường,
Đêm thanh mới hỏi lại nàng trước sau.

Tengo miedo de verte sola sobre la gran carretera
Quédate aquí algunos días para esperarla."
Kiều halló así refugio, fluían los días tranquilos
Sal y legumbre constituían el menú cotidiano
Oraciones, salmodias, ayunos, abstinencias
Cirios, inciensos, todo la era ya familiar,
Sabía los textos sagrados inscritos sobre las hojas
Conocía el uso de los estandartes rituales,
Encendía la lamparilla cuando la luna aparecía
Sonaba la campana a la caida del rocio.
Se le veía muy inteligente y culta
La superior le tenía gran estimación,
Y ella se sentía más asegurada.
La primavera iba a su fin
Las flores cubrían el suelo
Y la vía láctea brillaba en el cielo.
Por un día sereno y despejado
Una adepta visitaba al monasterio
Su mirada fijaba en la campanilla y el gong de oro y plata
Decía: "Parecen a los de la dama Hoạn."
Giác Duyên, sorpresiva en su buena fe, se inquietaba
En la noche, preguntaba largamente a Kiều.

Nghĩ rằng khôn nỗi giấu màu
Sự mình, nàng mới gót đầy bày ngay :
Bây giờ sự đã dường này,
Phận hèn dù rủi dù may tại người .
Giác Duyên nghe nói rụng rời,
Nửa thương nửa sợ bồi hồi chẳng xong.
Rỉ tai mới kể sự lòng:
Ở đây cửa Phật là không hẹp gì.
E chăng những sự bất kỳ,
Để nàng cho đến thế thì cũng thương !
Lánh xa trước liệu tìm đường,
Ngồi chờ nước đến nên dường còn quê,
Có nhà họ Bạc bên kia.
Am mây quen lối đi về dầu hương
Nhắn sang dặn hết mọi đường,
Dọn nhà hãy tạm cho nàng trú chân.
Những mừng được chốn an thân,
Vội vàng nào kịp tính gần tính xa.
Nào ngờ cùng tổ bợm già,
Bạc bà học với Tú bà đồng môn !

La joven se sabía descubierta y le relataba sus aventuras

Y decía al final: "Ahora, está al día de las cosas,

Que dicha o desgracia

En sus manos pongo mi suerte."

Giác Duyên al conocer estas historias estaba atónita

Quedaba cavilada entre la piedad y el temor

Sursurraba al oído de la joven monja:

"La casa de Buda está abierta de par en par

Sin embargo tengo miedo de que una maldad te llegará pronto

Me considero mal si te dejara recaer en esa desaventura.

Huye lejos de aquí, no esperes

Que la crecida llegue hasta tus pies eso será insensata."

No lejos vivían los Bac, buenos devotos

Que solían aportar al monasterio aceite e inciensos

La superior les hizo mil recomendaciones

Y ellos ofrecían albergar a la desgraciada.

Ansiosa por hallar un refugio

Kiều no pudo, en su apresuración sopesar el por y el contra.

No se dudó que cayera en un nido de víboras,

La dama Bac, formada de la misma escuela que Tú Bà,

Thấy nàng mặn phấn tươi son.
Mừng thầm được mối bán buôn có lời.
Hư không đặt để nên lời,
Nàng đà nhớn nhác rụng rời lắm phen.
Mụ càng xui giục cho nên,
Lấy lời hung hiểm ép duyên Châu Trần.
Rằng : Nàng muôn dặm một thân,
Lại mang lấy tiếng dữ gần lành xa.
Khéo oan gia của phá gia,
Còn ai dám chứa vào nhà nữa đây
Kíp toan kiếm chốn xe dây,
Không dưng chưa dễ mà bay đường trời!
Nơi gần thì chẳng tiện nơi,
Nơi xa thì chẳng có người nào xa.
Này chàng Bạc Hạnh cháu nhà,
Cũng trong thân thích ruột rà chẳng ai.
Cửa hàng buôn bán châu Thai,
Thật thà có một đơn sai chẳng hề.

Apreciaba altamente las gracias de su pensionera

Se restregaba las manos por haber hecho
un buen negocio

E inventaba mil historias para amedrentar a la bella.

La acosaba pérfida, amenazadora y la apresuraba
al casamiento

"Tú eres sola, mi hija, lejos de tus familiares

En estos lugares se te tejió demasiadas malas
reputaciones

Tú eres de esa gente maldita que atrae la misería

¿Quién tendrá el coraje de albergarte largo tiempo?

Apresúrate a casarte si no en caso de desgracia

Incluso con las alas no serás escapada.

Como partidaros, cercanos o lejanos,
no los veo ninguno,

Tengo un sobrino, Bạc Hạnh, un pariente y no un extraño,

En el distrito de Thái tiene una tienda

Honesto como una balanza y hombre de poca palabra.

Thế nào nàng cũng phải nghe,
Thành thân rồi sẽ liệu về châu Thai.
Bấy giờ ai lại biết ai,
Dầu lòng bể rộng sông dài thênh thênh.
Nàng dù quyết chẳng thuận tình,
Trái lời nẻo trước lụy mình đến sau .
Nàng càng mặt ủ mày chau,
Càng nghe mụ nói càng đau như dần.
Nghĩ mình túng đất sẩy chân,
Thế cùng, nàng mới xa gần thở than:
Thiếp như con én lạc đàn,
Phải cung rày đã sợ làn cây cong!
Cùng đường dù tính chữ tòng,
Biết người biết mặt biết lòng làm sao?
Nữa khi muôn một thế nào,
Bán hùm buôn sói chắc vào lưng đâu?
Dù ai lòng có sở cầu,
Tâm minh xin quyết với nhau một lời.
Chứng minh có đất có trời,
Bấy giờ vượt bể ra khơi quản gì?

Escúchame y no hagas de otra manera,
Después de la boda irás al distrito de Thái
¿Quién entonces podrá reconocerte allá? Libre serás
Como en el pleno océano o sobre un gran río.
Si me desobedeces la desgracia te vendrá."
Kiều escuchaba las cejas frunciaban, sobría,
Cada palabra de la vieja como un latigazo le hirió la carne
Se encontraba acoralada en un severo apuro
Embarazosa exclamó: "Siendo una golondrina perdida y herida
Tengo miedo a toda rama que me haga recordar al arco mortífero,
Al cabo de todos los rescursos, aceptaría yo casarme con alguien
Mas es necesario conocerlo y su rostro y su corazón.
A hacer el comercio de los tigres y osos sobre qué puedo contar
Si me llegara un día a ser acaparada por la maldad?
Que el hombre que me escogerá como esposa
De un corazón sincero, conmigo, haga un juramento.
Que tome como testigo el Cielo y la Tierra
Pues no me importará enfrentarse al vasto océano."

Được lời mụ mới ra đi,
Mách tin họ Bạc tức thì sắm sanh.
Một nhà dọn dẹp linh đình,
Quét sân đặt trác rửa bình thắp nhang.
Bạc sinh quỳ xuống vội vàng,
Quá lời nguyện hết Thành hoàng Thổ công.
Trước sân lòng đã giãi lòng,
Trong màn làm lễ tơ hồng kết duyên.
Thành thân mới rước xuống thuyền,
Thuận buồm một lá xuôi miền châu Thai.
Thuyền vừa đỗ bến thảnh thơi,
Bạc sinh lên trước tìm nơi mọi ngày.
Cũng nhà hành viện xưa nay,
Cũng phường bán thịt cũng tay buôn người.
Xem người định giá vừa rồi,
Mối hàng một đã ra mười thì buông.
Mượn người thuê kiệu rước nàng,
Bạc đem mặt bạc kiếm đường cho xa!

Este consentimiento tomado la vieja advertía su familia
Que inmediatamente hizo los preparativos para la boda
La casa conocía el fausto de los días de fiesta
Patio limpiado, altar adornado, incienso quemado.
El joven Bac se puso apresuradamente de rodillas
Invocaba hasta los dioses de la Comuna y los genios de la Tierra.
En el patio jurando la sinceridad de su corazón,
Luego se retiraban detrás de los tules cumpliendo los deberes de esposos,
La boda terminada, se embarcaba toda la sequita
Y a todo viento la vela corría hacia el distrio de Thái.
Apenas la embarcación atracó del puerto
El joven Bac se largaba hacia el barrio conocido
Eran los mismos lupanares, con estas mismas gentes
Que traficaban la carne humana, hacía el comercio de mujeres
Se les mostraba la bella, regateaba el precio,
Al obtener diez veces su capital gastado el vendedor dejaba su mercancía
Se alquilaba un palanquín para la joven
La entregó, cogió el dinero y el sinistro estafador tomó la fuga.

Kiệu hoa đặt trước thềm hoa,
Bên trong thấy một mụ ra vội vàng,
Đưa nàng vào lạy gia đường,
Cũng thần mày trắng cũng phường lầu xanh!
Thoắt trông nàng đã biết tình,
Chim lồng khôn lẽ cất mình bay cao.
Chém cha cái số hoa đào,
Gỡ ra rồi lại buộc vào như chơi!
Nghĩ đời mà ngán cho đời,
Tài tình chi lắm cho trời đất ghen!
Tiếc thay nước đã đánh phèn,
Mà cho bùn lại vẩn lên mấy lần!
Hồng quân với khách hồng quần,
Đã xoay đến thế còn vần chưa tha.
Lỡ từ lạc bước, bước ra,
Cái thân liệu những từ nhà liệu đi.
Đầu xanh đã tội tình gì?
Má hồng đến quá nửa thì chưa thôi.

El palanquín se detuvo delante de un pórtico florecido

Una dama salió apresuradamente de la casa

Conducía a Kiều ante el altar de la familia

¡Era el mismo genio de cejas blancas, el mismo pabellón azul!

De una mirada la joven conoció todo lo tramado

Exclamó: "Maldito sea mi destino

Cuyos hilos enmarañados, como por placer, se ligan y se estrechan.

Al pensar en mi vida, qué inmensa desesperanza

¡Ay de mí! ¿Por qué acumular demasiados dones para hacer celosos los dioses?

En el agua disturbia ya purificada por el alumbre

¡Pena perdida! de nuevo el lodo subía.

Creador, ¿Por qué azotar tanto contra una débil mujer?

La has hundido con olas tras olas, en hondadanas tras abismos.

Extraviada desde los primeros pasos

He debido quitar mi partidario, dejar la casa paterna.

¿Qué crímen he cometido, en mis años verdes?

El tiempo de las mejillas rosadas ya pasó más de la mitad

Biết thân chạy chẳng khỏi trời,
Cũng liều mặt phấn cho rồi ngày xanh.

*

Lần thâu gió mát trăng thanh,
Bỗng đâu có khách biên đình sang chơi.
Râu hùm hàm én mày ngài,
Vai năm tấc rộng thân mười thước cao.
Đường đường một đấng anh hào,
Côn quyền hơn sức lược thao gồm tài.
Đội trời đạp đất ở đời,
Họ Từ tên Hải vốn người Việt Đông
Giang hồ quen thú vẫy vùng,
Gươm đàn nửa gánh non sông một chèo.
Qua chơi nghe tiếng nàng Kiều,
Tấm lòng nhi nữ cũng xiêu anh hùng.
Thiếp danh đưa đến lầu hồng,
Hai bên cùng liếc hai lòng cùng ưa.

Y siempre llevo el peso del castigo.

Sé que no se escapa de la venganza del Cielo

Pues sacrifiquemos este rostro pintado, y adios

A los lindos días primaverales de mi vida."

*

Viento fresco, luna clara, el tiempo corría lentamente

De repente vino un hombre de las fronteras lejanas

Barba de tigre, mandíbula como pico de golondrina

Cejas espesas como los gusanos de seda

Hombros amplios, estatura de diez pies

Batía como un verdadero héroe

Sin rival en espada, un estratega emérito

Pisaba el suelo con pasos de orgullo

Contaba arriba de su cabeza el único cielo estrellado.

Hombre de Việt Đông, Từ Hải se llamaba,

Libre, bogaba, la espada y la guitarra sobre los hombros

Sus remos lo conducían por allá de los montes y ríos

De pasaje conoció la fama de la belleza de Kiều

Una cara de mujer solía subyugar el alma de los héroes

Hizo pasar su carta al paballón azul

A la primera vista los dos corazones se sintieron ligados

Từ rằng: Tâm phúc tương cờ,
Phải người trăng gió vật vờ hay sao?
Bấy lâu nghe tiếng má đào,
Mắt xanh chẳng để ai vào có không?
Một đời được mấy anh hùng,
Bõ chi cá chậu chim lồng mà chơi!
Nàng rằng: Người dạy quá lời,
Thân này còn dám xem ai làm thường!
Chút riêng chọn đá thử vàng,
Biết đâu mà gởi can trường vào đâu?
Còn như vào trước ra sau,
Ai cho kén chọn vàng thau tại mình!
Từ rằng: Lời nói hữu tình,
Khiến người lại nhớ câu Bình Nguyên Quân.
Lại đây xem lại cho gần,
Phỏng tin được một vài phần hay không?
Thưa rằng: Lượng cả bao dong,
Tấn Dương được thấy mây rồng có phen.
Rộng thương cỏ nội hoa hèn,
Chút thân bèo bọt dám phiền mai sau!

Từ Hải decía: "Somos nacidos uno por otro
No por breves encuentros bajo la luna o el viento.
Desde hace tiempo conocí la fama de su belleza
Y ¿Es verdad que estos ojos verdes no han agradado a nadie?
La entiendo. Los héroes son escasos
¿Vale la pena de frecuentar a los hombres de lo común?
¿Estos peces de acuarium, pájaros enjaulados?"
Kiều respondía: "Me he acordado demasiada bondad
Tal soy yo, ¿Cómo podría yo menospreciar a alguien?
En mis adentros, busco a probar el oro
¿Mas dónde encontrar el que podría confiar mi alma?
Entre los que el azar ha conducido aquí
Oro o latón, eso no me permite escoger."
El héroe exclamaba: "¡Qué lindas palabras!
Es usted la que me hace recordar a Bình Nguyên Quân.
Venga acá, fíjeme de cerca y diga
En qué medida merezco o no su confianza."
Kiều respondía: "Su gran corazón me acepta
De seguro tendré el chance de ver el dragón unirse con las nubes.
Tome, por piedad, esta humilde flor campestre
La frágil yerba, la espuma flotante que soy,
Que implorará para siempre su protección."

Nghe lời, vừa ý gật đầu,
Cười rằng: Tri kỷ trước sau mấy người?
Khen cho con mắt tinh đời,
Anh hùng đoán giữa trần ai mới già!
Một lời đã biết đến ta,
Muôn chung nghìn tứ cũng là có nhau!
Hai bên ý hợp tâm đầu,
Khi thân chẳng lọ là cầu mới thân!
Ngỏ lời nói với băng nhân,
Tiền trăm lại cứ nguyên ngân phát hoàn.
Buồng riêng sửa chốn thanh nhàn,
Đặt giường thất bảo vây màn bát tiên.
Trai anh hùng gái thuyền quyên,
Phỉ nguyền sánh phượng đẹp duyên cưỡi rồng.

*

Nửa năm hương lửa đương nồng,
Trượng phu thoắt đã động lòng bốn phương.
Trông vời trời bể mênh mang,
Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng giong.

Từ Hải meneaba la cabaza riéndose a carcajadas:

"¿Cuántos amigos en esta vida la comprenden?

Admiro su claravidencia, ¡qué perpicaz mirada!

Discernir un héroe perdido en el caos del mundo.

Por esta palabra que me ha aforado,
con usted me quedaría

Incluso tuviera en mis manos mil caros y diez mil cajas."

Sus corazones y sus espíritus estaban en perfecta unión,

Se destinaban a amarse no se necesitaban petición.

Se pedía una mediadora, reembolsó el dinero

En un cuarto tranquilo se instalaba el nido conyugal

Cámara suntuosa, tules brodados, todo estaba a su altura,

El hombre, un héroe, la mujer nobre y bella

Se unían contentos en su más lindo amor.

*

Seis meses pasaron, el fuego de su pasión ardía siempre

El corazón del héroe, de repente, se impresionó
por el llamado de los grandes espacios.

Sus ojos, hacia el cielo y el mar inmensos mediaban

Y ceñía su espada, subía en la montura para tomar
el gran viaje.

Nàng rằng: Phận gái chữ tòng,
Chàng đi thiếp cũng một lòng xin đi .
Từ rằng: Tâm phúc tương tri,
Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình?
Bao giờ mười vạn tinh binh,
Tiếng chiêng dậy đất bóng tinh rợp đường.
Làm cho rõ mặt phi thường,
Bấy giờ ta sẽ rước nàng nghi gia.
Bằng nay bốn bể không nhà,
Theo càng thêm bận biết là đi đâu?
Đành lòng chờ đó ít lâu,
Chầy chăng là một năm sau, vội gì?
Quyết lời dứt áo ra đi,
Gió đưa bằng tiện đã lìa dặm khơi.
Nàng từ chiếc bóng song mai,
Đêm thâu đằng đẵng nhặt cài then mây.
Sân rêu chẳng vẽ dấu giày,
Cỏ cao hơn thước liễu gầy vài phân.

Ella decía: "La mujer debe seguir a su esposo
Parte, señor, con usted partiré."
Từ Hải respondía: "Somos ligados por todas las fibras de nuestros corazones
¿Por qué no sabes liberarte de estas sujeciones
Propias a lo común de las mujeres?
Espérame, con cien mil hombres volveré,
Los tambores harán estremecer la tierra
Los estandartes cubrirán las carreteras de sus sombras
Se me verá lo que soy yo
De gran bombo y platillo revendré pues buscarte.
A presente, en medio de los inmensos océanos no tengo aún un fijado alojamiento
A seguirme me obstaculizarás mi acción.
No sé yo aún a dónde el camino me llevará,
Ten paciencia. A lo más tarde, dentro de un año estaré yo de regreso."
Después del dicho partió, arrastrando su túnica de las manos que la arragaban,
Llevado por los vientos, el águila tomó los grandes espacios.
Quedaba ella sola con su sombra
A su ventana florecieron los albaricoques
Bajo llave cerrada la casa estaba hundida en las nubes
En el patio sobre el musgo no imprimían más huellas de las botas
La yerba cundía y el sauce adelgadizaba un poco.

Đoái trông muôn dặm tử phần,
Hồn quê theo ngọn mây Tần xa xa.
Xót thay huyên cỗi xuân già,
Tấm lòng thương nhớ biết là có nguôi?
Chốc đà mười mấy năm trời,
Còn ra khi đã da mồi tóc sương.
Tiếc thay chút nghĩa cũ càng,
Dẫu lìa ngó ý còn vương tơ lòng.
Duyên em dù nối chỉ hồng,
May ra khi đã tay bồng tay mang.
Tấc lòng cố quốc tha hương,
Đường kia nỗi nọ ngổn ngang bời bời.
Cánh hồng bay bổng tuyệt vời,
Đã mòn con mắt phương trời đăm đăm.
Đêm ngày luống những âm thầm,
Lửa binh đâu đã ầm ầm một phương.
Ngất trời sát khí mơ màng,
Đầy sông kinh ngạc chật đường giáp binh.
Người quen thuộc kẻ chung quanh,
Nhủ nàng hãy tạm lánh mình một nơi.

Pensaba ella en su país natal, en sus catalpas
A las nubes a la lontananza se llevaba su nostalgia.
"Pobres padres, deben doblegarse bajo el peso de las edades
¿Ha aliviado algo su dolor el tiempo?
Hace diez años y pico ya, ese día de separación
Si viven aún sus cabellos deben ser canosos, sus pieles, arrugadas.
Qué amarga añoranza al pensar en mi primer amor
El cañuto del loto está quebrantado mas sus tejidos tenuos unen siempre sus corazones.
Si mi hermanita hubiera religado los hilos rosados del casamiento con él
Habría mecido lindos niños rollizos en sus brazos."
Al evocar el país natal sobre esta tierra extranjera
Su espíritu se perdía en una inextricable red.
El águila de alas potentes a lo lejos tomó el vuelo
Kiều quedaba usada la mirada en escrutar el horizonte,
Noche y día cavilaba, solita, sus pensamientos...
De repente el fuego de la guerra tocó, rugiendo, estremeciendo toda una región
El cielo estaba henchido de un olor de mortandad.
Los soldados invadieron todas las carreteras y los ríos
Armaduras de cocodrilos, cabezas de tiburones.
Sus amigos le aconsejaron de ponerse al refugio

Nàng rằng: Trước đã hẹn lời,
Dẫu trong nguy hiểm dám rời ước xưa!
Còn đang dùng dắng ngẩn ngơ,
Mái ngoài đã thấy bóng cờ tiếng la.
Giáp binh kéo đến quanh nhà,
Đồng thanh cùng gởi: Nào là phu nhân?
Hai bên mười vị tướng quân,
Đặt gươm cởi giáp trước sân khấu đầu.
Cung nga thể nữ nối sau,
Rằng: Vâng lệnh chỉ rước chầu vu quy .
Sẵn sàng phượng liễn loan nghi,
Hoa quan chấp chới hà y rỡ ràng.
Dựng cờ nổi trống lên đường,
Trúc tơ nổi trước kiệu vàng kéo sau.
Hỏa bài tiền lộ ruổi mau,
Nam đình nghe động trống chầu đại doanh.
Kéo cờ lũy phát súng thành,
Từ công ra ngựa thân nghênh cửa ngoài.

Mas Kiều les decía: "Le he prometido de esperarlo
A mi palabra no puedo faltar incluso en caso de peligro."
Perpleja, quedaba, cuando a la puerta
Las trompetas sonaron, los estandartes fueron brandidos
Los soldados acorazados rodeaban la casa
Y de coro preguntaron: "¿Señora?"
Alineados en dos filas, depositando espadas y corazas
Diez oficiales en el patio cara contra el suelo se prosternaban,
Damas de honor y doncellas los seguían y todos decían:
"Al orden de nuestro Soberano, hemos llegado
Para conducirla hacia su augusto esposo."
Un carruaje con cortinas bordadas estaba esperando
Los estandartes bordados de fenix y de grullas ondulaban en el viento
Sombreros y túnicas de flores bermejas se resplandecían con su brillo
Banderas al viento, tambores batientes la sequita avanzaba
Claxones y tamborillos precedían y el palanquín dorado seguía.
A la avanzada galopaba un heraldo llevando las insignias
El gran tambor se echó a resonar en el cuartel general,
Sobre los baluartes las banderas se izaron y el cañón tronó
El señor Từ en persona salió a caballo a acoger a Kiều.

Rỡ mình là vẻ cân đai,
Hãy còn hàm én mày ngài như xưa.
Cười rằng: Cá nước duyên ưa!
Nhớ lời nói những bao giờ hay không?
Anh hùng mới biết anh hùng,
Rày xem phỏng đã cam lòng ấy chưa?
Nàng rằng: Chút phận ngây thơ,
Cũng may dây cát được nhờ bóng cây!
Đến bây giờ mới thấy đây,
Mà lòng đã chắc những ngày một hai!
Cùng nhau trông mặt cả cười,
Dan tay về chốn trướng mai tự tình.
Tiệc bày thưởng tướng khao binh,
Thì thùng trống trận rập rình nhạc quân.
Vinh hoa bõ lúc phong trần,
Chữ tình ngày lại thêm xuân một ngày.
Trong quân có lúc vui vầy,
Thong dong mới kể sự ngày hàn vi:

Turban y cintura de etiqueta mejestuosamente se vestía

Héroe de mandibula de pico de golondrina, cejas como gusano de seda siempre como antes era.

Todo sonriente decía: "El pez ha reencontrado las olas

¿Recuérdate de tus palabras de otro día?

Solamente una gran alma sabe discernir una gran alma

Mírame, ¿hoy se ha consolado tu espera?

Ella decía: "Endeble niña, frágil liana tengo la felicidad

De encontrar un gran árbol y refugiarme bajo su frondosa sombra,

Este espectáculo hoy solamente está presentado a mi vista

Mas en mis adentros desde los primeros días lo estaba yo convencida."

Se miraban sonriéndose y mano en mano

Se retiraban al fondo de la tienda de campaña, embriagados de ternura y amor.

Un festín real recompensaba a oficiales y soldados

Los tambores retumbaban, la música llenaba la noche

Gloria y felicidad, qué compensación para los días crueles

Que el destino la arrastraba en el viento y el polvo.

Su amor como en la primavera, cada día ganaba más frescura.

Kiều compartía también la vida de los campos.

Un día de receso ella le contaba al héroe todo su pasado

Khi Vô Tích khi Lâm Tri,
Nơi thì lừa đảo nơi thì xót thương.
Tấm thân rày đã nhẹ nhàng,
Chút còn ân oán đôi đường chưa xong
Từ công nghe nói thủy chung,
Bất bình nổi trận đùng đùng sấm vang.
Nghiêm quân tuyển tướng sẵn sàng,
Dưới cờ một lệnh vội vàng ruổi sao.
Ba quân chỉ ngọn cờ đào,
Đạo ra Vô tích đạo vào Lâm Tri.
Mấy người phụ bạc xưa kia,
Chiếu danh tầm nã bắt về hỏi tra.
Lại sai lệnh tiễn truyền qua,
Giữ giàng họ Thúc một nhà cho yên.
Mụ quản gia vãi Giác Duyên,
Cũng sai lệnh tiễn đem tin rước mời.
Thệ sư kể hết mọi lời,
Lòng lòng cũng giận người người chấp uy.

En Vô Tích, en Lâm Tri, traicionada, engañada
cómo habían pasado los días amargos.

Libre de toda carga su vida es ahora alivia

Mas gratitud y venganza quedan las cuentas por arreglar.

A su relato como en un día de ciclón el trueno retumbó

La ira del señor Từ se desató,

Agrupaba sus tropas, designaba los oficiales

Bajo la bandera, sin tardanza, emitió la orden:

"Que partan las columnas, con estandartes
rojos resplegados

Una rumbo a Vô Tích y la otra hacia Lâm Tri

Busquen y traigan al campo

Todos los que la habían engañado, traicionado, parjurado.

Que un heraldo vaya a velar por la familia de Thúc

E invite a la administradora y la superior Giác Duyên."

Una proclamación al ejército exponía el asunto

Los corazones se estremecieron de indignación

Y todos ejecutaron rápidamente las órdenes.

Đạo trời báo phục chỉn ghê,
Khéo thay một mẻ tóm về đầy nơi.
Quân trung gươm lớn giáo dài,
Vệ trong thị lập cơ ngoài song phi.
Sẵn sàng tề chỉnh uy nghi,
Bác đồng chật đất tinh kỳ rợp sân.
Trướng hùm mở giữa trung quân,
Từ công sánh với phu nhân cùng ngồi.
Tiên nghiêm, trống chửa dứt hồi,
Điểm danh trước dẫn chực ngoài cửa viên.
Từ rằng: Ân oán hai bên,
Mặc nàng xử quyết báo đền cho minh
Nàng rằng: Muôn cậy uy linh,
Hãy xin báo đáp ân tình cho phu.
Báo ân rồi sẽ trả thù:
Từ rằng: Việc ấy để cho mặc nàng .
Cho gươm mời đến Thúc lang,
Mặt như chàm đổ mình dường dẽ run.

Gratitud y venganza, terribles son las leyes del Cielo

De una hábil redada ,se arrastraba toda una banda.

Espadas caladas, lanzas brandidas, guardia de honor

Dos filas hacían la cerca, en un majestuoso asistente

Cañones de bronce cubrían el suelo

Banderas sombrían con su color el patio.

Todo está listo

En medio del campo bajo la tienda de honor

Que estaba adornada, en brocado, un tigre amenazador

Se instalaban codo a codo el señor Tõ y su esposa.

A penas un redoble de tambor, señal de abertura

Se haría pasar la lista ante la tienda de campaña.

Từ decía: "Bienhechos y ofensas, recompensas y castigos

Tú tienes el pleno derecho para juzgar con conciencia y claridad."

Ella respondía: "Apoyándome sobre su potencia y autoridad

Pagaré mi deudas de gratitud, luego me vengaré."

"Haces como quieras – replicó Từ –"

Un oficial, espada calada fue buscando al joven Thúc,

Que, pálido de temor, temblaba como una agachadiza.

Nàng rằng: Nghĩa nặng nghìn non,
Lâm Tri người cũ, chàng còn nhớ không?
Sâm Thương chẳng vẹn chữ tòng,
Tại ai, há dám phụ lòng cố nhân?
Gấm trăm cuốn bạc nghìn cân,
Tạ lòng dễ xứng báo ân gọi là.
Vợ chàng quỷ quái tinh ma,
Phen này kẻ cắp bà già gặp nhau!
Kiến bò miệng chén chưa lâu,
Mưu sâu cũng trả nghĩa sâu cho vừa!
Thúc sinh trông mặt bấy giờ,
Mồ hôi chàng đã như mưa ướt dầm.
Lòng riêng mừng sợ khôn cầm,
Sợ thay mà lại mừng thầm cho ai.
Mụ già, sư trưởng thứ hai.
Thoát đưa đến trước vội mời lên trên.
Dắt tay, mở mặt cho nhìn:
Hoa nô kia với Trạc Tuyền cũng tôi!

Kiều le decía: "Pesada como los montes es mi gratitud

¿Recuerde aún a su amiga de Lâm Tri?

La estrella de la tarde no podía encontrar
a la de la mañana

A la otra recae la falta. En cuanto frente a usted
no soy ingrata

Estos cien rulos de brocado, estos mil taeles de plata

Acéptalos, como testimonio de mi agradecimiento.

Su diabólica esposa, esta vez encontrará a quien hablar

La ladrona va a enfrentarse a la vieja que ha despojado.

La hormiga repta en la tasa no irá lejos.

Su malicia era profunda, le pagaré igual."

Sobre la cara de Thúc el sudor chorreaba

No podía el joven contener ni su alegría, ni sus temores,

Tenía miedo, por su esposa, la alegría es para la otra.

Luego vinieron la vieja gobernadora
y la superior Giác Duyên

Kiều se apresuraba a invitarles al puesto de honor

Las tomaba la mano y se desvelaba ante ellas.

"La Flor-Esclava, la monja Trạc Tuyền soy yo,

Nhớ khi lỡ bước sẩy vời,
Non vàng chưa dễ đền bồi tấm thương.
Nghìn vàng gọi chút lễ thường,
Mà lòng Phiếu mẫu mấy vàng cho cân!
Hai người trông mặt tần ngần,
Nửa phần khiếp sợ nửa phần mừng vui.
Nàng rằng: Xin hãy rốn ngồi,
Xem cho rõ mặt biết tôi báo thù!
Kíp truyền chư tướng hiến phù,
Lại đem các tích phạm tù hậu tra.
Dưới cờ, gươm tuốt nắp ra,
Chính danh thủ phạm tên là Hoạn thư.
Thoắt trông, nàng đã chào thưa:
Tiểu thư cũng có bây giờ đến đây!
Đàn bà dễ có mấy tay,
Đời xưa mấy mặt đời này mấy gan!
Dễ dàng là thói hồng nhan,
Càng cay nghiệt lắm càng oan trái nhiều!

Me extraviaba entonces, me hundía en el fondo
de un precipicio,

Ustedes me acogieron, todo el oro del mundo
no podría pagar su bondad.

He aquí mil taeles, regalo mínimo, porque ningún oro

Podría hacerse el peso de la bondad de una madre Phieu."

Las dos ancianas la miraban jubilosas y temerosas.

Kiều les agregaba: "Queden, para ver cómo yo me vengo."

El orden fue dada al oficial de traer a los prisioneros

El proceso se abrió, espadas caladas, banderas
ondeaban en el viento

Se introducía la principal acusada, Hoạn Thư.

Kiều la acogía preguntándole inmediatamente:
"¡He aquí está, señora!

Las mujeres de su valor no son numerosas

De antaño como de hoy día, no se encuentran
en abundancia

Una mujer de mejillas rosadas debería mostrarse
algo bondadosa

Mientras más cruel es, más pesado será su karma."

Hoạn thư hồn lạc phách xiêu,
Khấu đầu dưới trướng lựa điều kêu ca,
Rằng: Tôi chút dạ đàn bà,
Ghen tuông thì cũng người ta thường tình.
Nghĩ cho khi các viết kinh,
Với khi khỏi cửa dứt tình chẳng theo.
Lòng riêng, riêng những kính yêu,
Chồng chung chưa dễ ai chiều cho ai!
Trót lòng gây việc chông gai,
Còn nhờ lượng bể thương bài nào chăng!
Khen cho: Thật đã nên rằng,
Khôn ngoan đến mực nói năng phải lời.
Tha ra thì cũng may đời,
Làm ra thì cũng ra người nhỏ nhen.
Đã lòng tri quá thì nên,
Truyền quân lệnh xuống trướng tiền tha ngay .
Tạ lòng, lạy trước sân mây,
Cửa viên lại dắt một dây dẫn vào,

Hoạn Thư asustada se prosternaba, la cara contra el suelo:

"Yo soy solamente una débil mujer, como lo común de las mujeres

Era yo celosa, pero recuerde usted que no era yo cruel

Cuando en la pagoda dejé a usted recopiera los textos sagrados,

Y no la perseguí cuando usted huía.

En el fondo de mi corazón la respeté, la estimé

Pero compartir el amor de un esposo ¿qué mujer lo soportará?

Había yo sembrado las espinas bajo sus pies

Puedo sólo someterme a su clemencia."

Decía Kiều : "Usted es de una rara inteligencia

Ha hallado las palabras verdaderamente justas.

Le doy el chance. si me vengara sería yo mesquina."

Ordenó inmediatamente de liberarla

Hoạn Thư la agradeció y de nuevo se prosternaba,

Se hacía entrar toda una fila de prisioneros

Nàng rằng : Lồng lộng trời cao!
Hại nhân, nhân hại sự nào tại ta!
Trước là Bạc Hạnh, Bạc bà,
Bên là Ưng, Khuyển, bên là Sở Khanh,
Tú bà với Mã Giám Sinh,
Các tên tội ấy đáng tình còn sao?
Lệnh quân truyền xuống nội đao,
Thề sao thì lại cứ sao gia hình.
Máu rơi thịt nát tan tành,
Ai ai trông thấy hồn kinh phách rời.
Cho hay muôn sự tại trời,
Phụ người chẳng bõ khi người phụ ta!
Mấy người bạc ác tinh ma,
Mình làm mình chịu kêu mà ai thương!
Ba quân đông mặt pháp trường,
Thanh thiên bạch nhật rõ ràng cho coi.
Việc nàng báo phục vừa rồi,
Giác Duyên vội đã gởi lời từ quy.

Kiều exclamó: "¡Oh Cielo alto! No he querido esto,

Han hecho lo malo, el mal les será rendido."

Dama Bạc, su sobrino Bạc Hạnh venían en primer lugar

Luego, Ưng, Khuyển, Sở Khanh, al fin Tú Bà
y Mã Giám Sinh

¿Cómo acordar piedad a todas estas criaturas?

A cada uno el verdugo infligió la pena

Que había previsto en sus propios juramentos.

La sangre derramaba, las carnes volaron en harapones

La asistencia estaba pálida de temor

La voluntad del Cielo, es verdad, dirige todas las cosas

Hacer el mal es atraer la venganza.

Habían sido crueles: cosechan lo que han sembrado,

¿Por qué apiadar? Todo el ejército estaba presente,

Al pleno día, bajo el cielo claro, la justicia fue rendida

Recompensar y castigar, apenas Kiều terminara

Que Giác Duyên se apresuraría a despedirse de ella.

Nàng rằng: Thiên tải nhất thì,
Cố nhân đã dễ mấy khi bàn hoàn.
Rồi đây bèo hợp mây tan,
Biết đâu hạc nội mây ngàn là đâu!
Sư rằng: Cũng chẳng mấy lâu,
Trong năm năm lại gặp nhau đó mà.
Nhớ ngày hành cước phương xa,
Gặp sư Tam Hợp vốn là tiên tri.
Bảo cho hội ngộ chi kỳ,
Năm nay là một, nữa thì năm năm.
Mới hay tiền định chẳng lầm,
Đã tin điều trước ắt nhầm việc sau.
Còn nhiều ân ái với nhau,
Cơ duyên nào đã hết đâu vội gì?
Nàng rằng: Tiền định tiên tri,
Lời sư đã dạy ắt thì chẳng sai.
Tạ lòng, lạy trước sân mây,
Họa bao giờ có gặp người
Vì tôi cậy hỏi một lời chung thân .

Kiều decía: "En mil años la ocasión no se repitará jamás

Amiga, no podré reencontrarla tan pronto,

Las lentejas de agua y las nubes se unen y se dispersan

Dónde reencontrará a la grulla que revolotea sobre
la llanura, las nubes que cubren los montes?

La religiosa respondía: "Eso no será largo

Cinco años pasarán y nosotros nos reveremos.

Mis pasos me habían llevado a una región lejana

Allí encontré a la adivina Tam Hợp

Que me aseguró que dos veces la viera yo.

Su primera predicción ha sido correcta, la segunda lo será

Los lazos de afección nos ligan aún

Así dicta nuestro destino, no decimos aún adios."

Kiều decía: "Lo que es predicho deberá ser verdadero

Si por casualidad la reviera usted, por mi cuenta

Pregúntale lo que me advendrá en lo futuro."

Giác duyên vâng dặn ân cần,
Tạ từ thoắt đã dời chân cõi ngoài
Nàng từ ân oán rạch ròi,
Bể oan dường đã vơi vơi cạnh lòng.
Tạ ân lạy trước Từ công:
Chút thân bồ liễu nào mong có rày!
Trộm nhờ sấm sét ra tay,
Tấc riêng như cất gánh đầy đổ đi!
Chạm xương chép dạ xiết chi,
Dễ đem gan cóc đề nghì trời mây!
Từ rằng: Quốc sĩ xưa nay,
Chọn người tri kỷ một ngày được chăng?
Anh hùng tiếng đã gọi rằng,
Giữa đường dẫu thấy bất bằng mà tha!
Huống chi việc cũng việc nhà,
Lọ là thâm tạ mới là tri ân.
Xót nàng còn chút song thân,
Bấy nay kẻ Việt người Tần cách xa.

Giác Duyên asentía, y rápidamente se despedía de la joven.

Gratitud y venganza, toda deuda fue pagada

El corazón de Kiều se vació de su océano de amargura

Delante del señor Từ, se prosternaba agradeciéndole:

"Endeble caña brava, podía yo encontrar tal día

Gracias a sus truenos he sido liberada de una pesada carga.

En mi corazón, sobre mis huesos sus bienhechos quedarán grabados,

A precio de mi sangre no podría pagar esta deuda

Inmensa y alta como el Cielo y las nubes."

Từ decía: "Los grandes hombres de todos los tiempos

¿Hallarán fácilmente las almas que los comprenden?

Un héroe digno de este nombre, en su camino

No dejará jamás una injusticia no castigada.

Tus desgracias han llegado a ser las mías

¿Por qué agradecerme? Yo sufro aún

De verte si largo tiempo separada de tus familiares.

Para que franqueando diez mil leguas tú pudieras reverlos

Sao cho muôn dặm một nhà,
Cho người thấy mặt là ta cam lòng .
Vội truyền sửa tiệc quân trung,
Muôn binh nghìn tướng hội đồng tẩy oan.
Thừa cơ trúc chẻ ngói tan,
Binh uy từ ấy sấm ran trong ngoài.
Triều đình riêng một góc trời,
Gồm hai văn võ rạch đôi sơn hà.
Đòi cơn gió quét mưa sa,
Huyện thành đạp đổ năm tòa cõi nam.
Phong trần mài một lưỡi gươm,
Những loài giá áo túi cơm sá gì!
Nghênh ngang một cõi biên thùy,
Kém gì cô quả kém gì bá vương!
Trước cờ ai dám tranh cường,
Năm năm hùng cứ một phương hải tần.
Có quan tổng đốc trọng thần.
Là Hồ Tôn Hiến kinh luân gồm tài.

Y reunirte con ellos en un mismo techo, la felicidad
será para mí."

Abrió un gran festín para todo su ejército

Soldados y capitanes festejaban el fin del calvario

Luego, como se rajaba un bambú, como hacía caer
las tejas de un techo

Từ Hải demolió a sus enemigos, conquistando
victoria tras victoria.

La fama de su potencia subía en un estruendo de trueno

Cortando el imperio en dos apropiándose de un
rincón del cielo

El huracán se desató, fronteras y prefecturas

Caían bajo su espada que se afilaba en el viento
y el polvo,

Sus adversarios eran solamente los maniquíes
de ropas y odres de arroz.

Dominaba unas fronteras, potente y altanero,

Majestad alteza, se acordaba todos los honores,

Contra sus estandartes nadie se atrevía a competir.

Cinco años durante reinaba sobre un vasta región costera.

Hồ Tôn Hiến, gran mandarín, gobernador de provincia

Hombre de talento, encargado de misión extraordinaria

Đẩy xe vâng chỉ dặc sai,
Tiện nghi bát tiễu việc ngoài đổng nhung.
Biết Từ là đấng anh hùng,
Biết nàng cũng dự quân trung luận bàn.
Đóng quân làm chước chiêu an,
Ngọc vàng gấm vóc, sai quan thuyết hàng.
Lại riêng một lễ với nàng,
Hai tên thể nữ ngọc vàng nghìn cân.
Tin vào gửi trước trung quân,
Từ công riêng hãy mười phân hồ đồ,
Một tay gây dựng cơ đồ
Bấy lâu bể Sở sông Ngô tung hoành!
Bó thân về với triều đình,
Hàng thần lơ láo phận mình ra đâu?
Áo xiêm ràng buộc lấy nhau,
Vào luồn ra cúi công hầu mà chi?
Sao bằng riêng một biên thùy,
Sức này đã dễ làm gì được nhau?

Recibió el orden de jacquear la rebeldía

A su partida el Emperador en persona empujó
su carro de general cónsulado

Hồ sabía que Từ combatía en héroe

Que en el consejo de guerra Kiều tenía una voz importante

Acampaba sus tropas, fingía buscar la paz

Envió un mensajero a negociar con grandes obsequios

Oro, jade, sedas y para Kiều a título personal

Dos doncellas de honor, mil libras de jades y de oro.

Acogiendo el mensaje, Từ quedaba pensativo:

"Con mis manos – se decía – he fundado este imperio

Retozándome con toda libertad sobre los ríos y los océanos

¿Iré a rendirme, pies y puños atados, rebelde sometido,

En la barahunda de cortesanos haré una triste figura

Atarme yo mismo por los ropajes de etiqueta

Ser duque o marques ¿para vivir doblegado de espalda?

¡No! Operé, solo, en esta marca fronteriza

¿Contra mi potencia qué podrán ellos hacerme?

Chọc trời quấy nước mặc dầu,
Dọc ngang nào biết trên đầu có ai?
Nàng thì thật dạ tin người,
Lễ nhiều nói ngọt, nghe lời dễ xiêu.
Nghĩ mình mặt nước cánh bèo,
Đã nhiều lưu lạc lại nhiều gian truân.
Bằng nay chịu tiếng vương thần,
Thênh thênh đường cái thanh vân hẹp gì!
Công tư vẹn cả hai bề,
Dần dà rồi sẽ liệu về cố hương.
Cũng ngôi mệnh phụ đường đường,
Nở nang mày mặt rỡ ràng mẹ cha.
Trên vì nước dưới vì nhà,
Một là đắc hiếu hai là đắc trung.
Chẳng hơn chiếc bách giữa dòng,
E dè sóng vỗ hãi hùng nước sa.
Nhân khi bàn bạc gần xa,
Thừa cơ, nàng mới bàn ra nói vào.

La tierra y los oleajes, a mi antojo los remuevo

A lo largo y ancho, iré yo mi camino.

Nadie encima de mi cabeza se instalará."

Kiều, nociva, acordía fácilmente su confianza

Los ricos obsequios, las palabras melifluas la seducían.

"Soy – pensaba ella – una lenteja de agua a la deriva

Por todas partes he vagabundado y sufrido bastante

Aceptemos a devenir sujetos del emperador

La vía de honores se abrirá grandemente:

Bienes comunes y privados, todo será arreglado

Pasaremos pues a regresar al país natal,

Tendré rango y puesto de gran dama

Y el honor resplandecía el rostro de mis queridos padres.

Tanto frente a la familia como al estado,
cumpliré mis deberes

¿Por qué quedarse como un frágil casco sobre las olas

Que el mínimo viento o la menor ola empuja en el temor?"

En ocasión de una reunión íntima

Revelaba sus pensamientos a su noble esposo:

Rằng: Trong Thánh trạch dồi dào,
Tưới ra đã khắp thấm vào đã sâu.
Bình thành công đức bấy lâu,
Ai ai cũng đội trên đầu biết bao.
Ngẫm từ dấy việc binh đao,
Đống xương Vô-định đã cao bằng đầu.
Làm chi để tiếng về sau,
Nghìn năm ai có khen đâu Hoàng Sào!
Sao bằng lộc trọng quyền cao,
Công danh ai dứt lối nào cho qua?
Nghe lời nàng nói mặn mà,
Thế công, Từ mới trở ra thế hàng.
Chỉnh nghi tiếp sứ vội vàng,
Hẹn kỳ thúc giáp quyết đường giải binh.
Tin lời thành hạ yêu minh,
Ngọn cờ ngơ ngác trống canh trễ tràng.
Việc binh bỏ chẳng giữ giàng,
Vương sư dòm đã tỏ tường thực hư.

"Como una lluvia fecunda los bienhechos del augusto
Emperador

Se derraman en todos los lugares, mejoran todas las cosas

Ha pacificado el Cielo, puesto el orden sobre la tierra

Cada cual rinde homenaje a sus inmensas virtudes.

Piense en que desde que desató esta guerra

Las osamientas de inocentes ya son amontonadas

Deberá dejar para el futuro una mala reputación

Desde hace mil años nadie había elogiado a Hoàng Sào.

¿Por qué no acepta grados y prevendas?

¿Hay otra vía para aceder a los honores?"

Từ Hải se dejaba convencido

Pasaba de la ofensiva al consentimiento a la rendición,

Preparaba para acoger el mensajero imperial

Fijaba una fecha para desarmar y licenciar sus tropas,

Daba confianza en los acuerdos concluidos
al pie del baluarte

Pues los estandartes ondeaban dispersados

El tambor de guardia marcaba negligentemente las velas

Toda vigilancia se relajaba y los imperiales lo
tuvieron información,

Hồ công quyết kế thừa cơ,
Lễ tiên binh hậu khắc cờ tập công.
Kéo cờ chiêu phủ tiên phong,
Lễ nghi dàn trước bác đồng phục sau.
Từ công hờ hững biết đâu?
Đại quan lễ phục ra đầu cửa viên.
Hồ công ám hiệu trận tiền,
Ba bề phát súng bốn bên kéo cờ.
Đang khi bất ý chẳng ngờ,
Hùm thiêng khi đã sa cơ cũng hèn!
Tử sinh liều giữa trận tiền,
Dạn dầy cho biết gan liền tướng quân!
Khí thiêng khi đã về thần,
Nhơn nhơn còn đứng chôn chân giữa vòng!
Trơ như đá vững như đồng,
Ai lay chẳng chuyển ai rung chẳng dời.
Quan quân truy sát đuổi dài,
Ù ù sát khí ngất trời ai đang!

El mandarín Hồ bailaba sobre la ocasión

Detrás de los presentes alineaba sus tropas,
listos para el ataque bajo señales adecuadas

A la avanzada la bandera de paz se izaba
ceremonialmente

Y los cañones seguían bien embuscados.

El señor Từ, con buena fe, salió del baluarte

En ropaje de la corte avanzándose.

Hồ dió señal de ataque

De todos los lados el fuego estalló, los estandartes
izaron sorpresivamente.

Presa de sorpresa, caido en la trampa este tigre
temible devino impotente

Aceptó valientemente el sacrificio y mostró

Cómo sabía morir un jefe de guerra.

Su alma ya ganó la región de los dioses

En medio del sitio de hierro y de fuego

Su cuerpo quedaba de pie, plantado sobre el suelo

Impasible como una roca, firme como del bronce

Que nadie podía sacudirlo.

Los imperiales se lanzaron sobre el enemigo en desbandada

El olor de mortandad subía hasta el cielo

Trong hào ngoài lũy tan hoang,
Loạn quân vừa dắt tay nàng đến nơi.
Trong vòng tên đá bời bời,
Thấy Từ còn đứng giữa trời trơ trơ.
Khóc rằng: Trí dũng có thừa,
Bởi nghe lời thiếp nên cơ hội này!
Mặt nào trông thấy nhau đây?
Thà liều sống thác một ngày với nhau!
Dòng thu như giội cơn sầu,
Dứt lời, nàng cũng gieo đầu một bên.
Lạ thay oan khí tương triền!
Nàng vừa phục xuống Từ liền ngã ra.
Quan quân kẻ lại người qua,
Xót nàng sẽ lại vực ra dần dần.
Đem vào đến trước trung quân,
Hồ công thấy mặt ân cần hỏi han.
Rằng: Nàng chút phận hồng nhan,
Gặp cơn binh cách nhiều nàn cũng thương!

Detrás de los baluartes en las trincheras reinaba el caos

Los soldados conducían a Kièu hasta el campo de batalla

Las flechas y las balas lluvían alrededor

Mas Từ Hải siempre impávido estaba de pie.

Ella se estalló en sollozos: "Inteligencia e intrepidez

Mejor que quienquiera tú tienes,

Y estás como ahora ¡Ay! por haberme escuchado.

¿Cómo puedo mirarte ahora, cara a cara?

No me queda más que morir, contigo, el mismo día."

Su dolor chorreaba como un arroyo en otoño

Ella se echó sobre el suelo al lado de él.

¡Oh comunión de dos corazones quebrantados por la injusticia!

Tan pronto se echara ella a su pie Từ Hải recaería de golpe sobre el suelo.

Algunos soldados teniendo lástima de ella la levantaron

Y la llevaron hasta el cuartel general.

El mandarín Hồ la acogió con diligencia

"Pobre mujer de mejillas rosadas – le decía –

Perdida en la guerra, es digna de piedad

Đã hay thành toán miếu đường,
Giúp công cũng có lời nàng mới nên.
Bây giờ sự đã vẹn tuyền,
Mặc lòng nghĩ lấy muốn xin bề nào?
Nàng càng giọt ngọc tuôn dào,
Ngập ngừng mới gởi thấp cao sự lòng.
Rằng: Từ là đấng anh hùng,
Dọc ngang trời rộng vẫy vùng bể khơi!
Tin tôi nên quá nghe lời.
Đem thân bách chiến làm tôi triều đình,
Ngỡ là phu quí phụ vinh,
Ai ngờ một phút tan tành thịt xương!
Năm năm trời bể ngang tàng,
Dấn mình đi bỏ chiến trường như không.
Khéo khuyên kể lấy làm công,
Kể bao nhiêu lại đau lòng bấy nhiêu!
Xét mình công ít tội nhiều,
Sống thừa, tôi đã nên liều mình tôi!

El mérito de la victoria reviene a la sabiduría imperial

Sin embargo por sus consejos la ha contribuido

El asunto ahora ha terminado con buen final

Tiene el derecho a la recompensa que le gustara."

Los sollozos de Kiều duplicaban y tartamudeando

Decía todo lo que tenía en el corazón:

"Từ es un héroe, libre bajo el vasto cielo e inmenso mar

Sincero tenía la desgracia de escucharme

Cien veces vencedor, aceptaba a llegar a ser avasallado

Creyendo abrir por él y su esposa la vía de los honores.

¿Quién podría pensar que en un minuto fuera brutalemente asesinado?

Y ahora sacrificado de manera insignificante sobre el campo de batalla.

Usted habla de mis servicios, pero mientras más ustes hable

Más su hábil discurso me desgarrará el corazón.

He cometido un crímen, así me veo y me juzgo

Mi vida no sirve más por nada, me conviene morir.

Xin cho tiện thổ một doi,
Gọi là đắp điếm lấy người tử sinh!
Hồ công nghe nói thương tình,
Truyền cho cảo táng di hình bên sông.
Trong quân mở tiệc hạ công.
Xôn xao tơ trúc hội đồng quân quan.
Bắt nàng thị yến dưới màn,
Dở say lại ép cung đàn nhặt tâu.
Một cung gió thảm mưa sầu,
Bốn dây nhỏ máu năm đầu ngón tay!
Ve ngâm vượn hót nào tày,
Lọt tai, Hồ cũng nhăn mày rơi châu:
Hỏi rằng: Này khúc ở đâu?
Nghe ra muôn oán nghìn sầu lắm thay!
Thưa rằng: Bạc mệnh khúc này,
Phổ vào đàn ấy những ngày còn thơ.
Cung cầm lựa những ngày xưa,
Mà gương bạc mệnh bây giờ là đây!

Déme solamente un rincón de tierra donde enterré

El hombre con quien soy ligada a la vida y la muerte."

Hồ tomado por la piedad ordenó que en el borde del río

Se iniciera el cadáver sin ritos ni ceremonía.

El ejército imperial festajaba su victoria

Al sonido de la música las tropas se unían en fiesta

Se la obligó a Kiều a servirse al mandarín Hồ

Quien embriagado la forzó a tocar la guitarra,

Se oía lamentarse el viento, sollozar la lluvia

Los cinco dedos de Kiều sangraban sobre las cuerdas

Las quejas de las cigarras, los gritos desesperados de los gibones

No podían rendir los acentos tan tristes y punzantes.

El mandarín Hồ mismo frunció los ceños, vertía algunas lágrimas:

"¿De dónde viene – preguntaba – esta pieza llena de tristeza y dolor?"

Respondía ella: "Es el Destino Cruel que en mi infancia

Había arreglado y varias veces había jugado en la guitarra.

Hoy día, ante usted, soy víctima de este destino."

Nghe càng đắm ngắm càng say,
Lạ cho mặt sắt cũng ngây vì tình!
Dạy rằng: Hương lửa ba sinh,
Dây loan xin nối cầm lành cho ai
Thưa rằng: Chút phận lạc loài,
Trong mình nghĩ đã có người thác oan.
Còn chi nữa cánh hoa tàn,
Tơ lòng đã dứt dây đàn Tiểu Lân.
Rộng thương còn mảnh hồng quần,
Hơi tàn được thấy gốc phần là may!
Hạ công chén đã quá say,
Hồ công đến lúc rạng ngày nhớ ra.
Nghĩ mình phương diện quốc gia,
Quan trên nhắm xuống người ta trông vào.
Phải tuồng trăng gió hay sao?
Sự này biết tính thế nào được đây?
Công nha vừa buổi sáng ngày,
Quyết tình, Hồ mới đoán ngay một bài.
Lệnh quan, ai dám cãi lời,
Ép tình mới gán cho người thổ quan.

Mientras más la escuchaba más zozobrado
su corazón él sentía
Más se embriagada de su belleza, y esta máscara de hierro
Perdía sentido y razón, y por fin declaró:
"Nuestro encuentro es marcado desde nuestras
vidas anteriores
¿Pudiera yo religar el hilo roto, remediar la
guitarra quebrantada?"
Decía ella: "Criatura decaída, tengo un muerto
en mi conciencia
Pétalo mancillado de una flor marchita, qué queda
de mí ?
De mi corazón, como la guitarra de Tiêu Lan de antaño
Pero las cuerdas son rotas. Si tuviera algunas
lástima por mí
Déjeme volver a las urnas del país natal."
El mandarín felón había bebido más que necesitara
Por la mañana, desembriagado, Hồ recobraba su sangre fría
Era el digno representante del Estado
Sus superiores lo vigilaban, las gentes lo observaban
¿Sería él un hombre que corre a la zaga
de una saya perdida?
¿Cómo arreglar ahora este inmundo asunto?
Desde la abertura de su audiencia tomó
decisión inmediata
Irrevocable como todas las órdenes de un gran mandarín:
"Que se case a Kiều con un jefe de tribu de la frontera."

Ông tơ thực nhé đa đoan!
Xe tơ sao khéo vơ quàng vơ xiên?
Kiệu hoa áp thẳng xuống thuyền,
Lá màn rủ thấp ngọn đèn khêu cao.
Nàng càng ủ liễu phai đào,
Trăm phần nào có phần nào phần tươi?
Đành thân cát lấp sóng vùi,
Cướp công cha mẹ thiệt đời thông minh!
Chân trời mặt bể lênh đênh,
Nắm xương biết gởi tử sinh chốn nào?
Duyên đâu, ai dứt tơ đào,
Nợ đâu, ai đã dắt vào tận tay!
Thân sao thân đến thế này?
Còn ngày nào cũng dư ngày ấy thôi!
Đã không biết sống là vui,
Tấm thân nào biết thiệt thòi là thương!
Một mình cay đắng trăm đường,
Thôi thì nát ngọc tan vàng thì thôi!

¡Oh dios que teje los hilos del casamiento!

¿Por qué echa las redes a ciegas y sin razón?

Se la colocó en un palanquín florecido

Y la conducía derecho al bardo nupcial.

Las cortinas bajaban, las lámparas encendían

El sauce se había marchitado, la rosa había perdido sus colores,

Nada en Kiều quedaba de su frescura verde.

¡Oh! Más vale sepultarse bajo las arenas o las olas

Aniquilar los esfuerzos de los padres, sacrificar todos sus dones.

"Abatida en medio del vasto océano, bajo un cielo extranjero

¿A quién confiar mis huesos, a vida y muerte?

Los rosados hilos de mi amor ¿quién los ha cortado?

Esta deuda desgracidad ¿quién me ha encargado?

¿Por qué estoy reducida hasta esta misería?

Cada día de vida más me es un día de sobra.

El vivir no aporta más alegría, ¿Por qué añorar aún tu vida?

La copa de amargura se ha vaciado hasta las heces

Que se pulverice el jade, que se quebrante el oro."

Mảnh trăng đã gác non đoài,
Một mình luống những đứng ngồi chưa xong,
Triều dâu nổi tiếng đùng đùng,
Hỏi ra mới biết rằng sông Tiền Đường.
Nhớ lời thần mộng rõ ràng,
Này thôi hết kiếp đoạn trường là đây!
Đạm Tiên nàng nhé có hay!
Hẹn ta thì đợi dưới này rước ta .
Dưới đèn sẵn bước tiên hoa,
Một thiên tuyệt bút gọi là để sau.
Cửa bồng vội mở rèm châu,
Trời cao sông rộng một màu bao la.
Rằng: Từ công hậu đãi ta,
Chút vì việc nước mà ra phụ lòng.
Giết chồng mà lại lấy chồng,
Mặt nào còn đứng ở trong cõi đời?
Thôi thì một thác cho rồi,
Tấm lòng phó mặc trên trời dưới sông!

La luna menguante se acostaba detrás de los montes
Kiều, sola, se atormentaba, se sentaba y se levantaba
De repente el sordo estruendo de la marea se hizo oir
Al preguntar se le decía que "estamos sobre el río Tiền Đường".
Se recordó de súbito del sueño de los días pasados
"Es precisamente aquí – se decía – que debe finalizar mi destino,
¡Oh Đạm Tiên! aquí tú me has dado cita
Espérame bajo estos oleajes y acógeme."
Al pie de la lámpara se encontraba una hoja de papel florecido
Ella inscribía un poema, mensaje de despedida,
Ecartaba la cortina: delante de ella el río inmenso
Hasta el infinito se confundía con el abismo de los cielos.
Exclamó: "El señor Từ me había colmado
Qué dolor de haberlo traicionado creyendo servirse al país
He matado a mi esposo y me enmarido con otro
¿Tendré yo cara de vivir en este mundo?
No me queda otra medida que morir
Al cielo y las aguas confio mi corazón."

Trông vời con nước mênh mông,
Đem mình gieo xuống giữa dòng trường giang.
Thổ quan theo vớt vội vàng,
Thì đà đắm ngọc chìm hương mất rồi!
Thương thay cũng một kiếp người,
Hại thay, mang lấy sắc tài làm chi!
Những là oan khổ lưu ly,
Chờ cho hết kiếp còn gì là thân!
Mười lăm năm bấy nhiêu lần,
Làm gương cho khách hồng quần thử soi!
Đời người đến thế thì thôi!
Trong cơ âm cực dương hồi khôn hay,
Mấy người hiếu nghĩa xưa nay,
Trời làm chi đến lâu ngày càng thương!

*

Giác Duyên từ tiết giã nàng,
Đeo bầu quảy níp rộng đường vân du,

Miraba las ondas del inmenso río y se echó sobre éste.

El jefe de tribu acudió intentando recuperarla

Mas el cuerpo de jade y de súblimo perfume
había hundido.

¡Qué lástima! Era una criatura humana como
todas las otras

La maldad había querido que acumulara talento
y belleza.

Y todas las injusticias y aventuras debiera soportar.

Su karma agotado qué podía quedar de su persona

Quince años de sufrimiento, quince años de misería.

Vivía como ejemplo de una bella mujer con cruel destino.

En una vida, había conocido la cumbre de la desgracia

¿Pero quién sabría revelar las leyes de este mundo?

La luz suele renacer al término de las tinieblas

¿Por qué, de todos los tiempos, a las gentes piadosas y fieles

Reserva el Cielo tan largas pruebas?

*

Al despedirse de Kiều, Giác Duyên libre como las nubes

Tomado de nuevo su bastón y su capa de pelegrina

Gặp bà Tam Hợp đạo cô,
Thong dong hỏi hết nhỏ to sự nàng:
Nàng sao hiếu nghĩa đủ đường,
Kiếp sao rặt những đoạn trường thế thôi?
Sư rằng: Phúc họa đạo trời,
Cỗi nguồn cũng ở lòng người mà ra.
Có trời mà cũng tại ta,
Tu là cõi phúc tình là dây oan.
Thúy Kiều sắc sảo khôn ngoan,
Vô duyên là phận hồng nhan đã đành,
Lại mang lấy một chữ tình,
Khư khư mình buộc lấy mình vào trong.
Vậy nên những chốn thong dong,
Ở không yên ổn ngồi không vững vàng.
Ma đưa lối quỷ đem đường,
Lại tìm những chốn đoạn trường mà đi,
Hết nạn ấy đến nạn kia,
Thanh lâu hai lượt thanh y hai lần.

Y reencontró a Tam Hợp la adivina

Le preguntaba sobre la suerte de Kiều.

"¿Por qué a esta mujer dotada de todas las virtudes

El destino le reserva tantas desgracias sin nombre?"

Tam Hợp decía: "Felicidad y Desgracia relevan de las leyes celestes

Mas sus raíces residen en el corazón del hombre,

El Cielo las dispone pero el hombre las concurren igualmente,

El renunciamiento es la fuente de alegría

Y toda pasión conduce al sufrimiento.

Kiều posee belleza e inteligencia

El destino, ya lo sabe, suele perseguir a las mujeres lindas

Ella debe aún más cargar el peso de su amor

En las cadenas de su pasión es obstinadamente ligada

Por eso incluso en los momentos apacibles

Ella no ha conocido ni quietud ni descanso.

Demonios y espíritus diabólicos parecían conducirla

Ella misma parecía no buscar más que los caminos del sufrimiento.

Desgracias sucedían a desgracias

Dos veces vivía en los pabellones azules

Dos veces debía ponerse de librea verde.

Trong vòng giáo dựng gươm trần,
Kề răng hùm sói gởi thân tôi đòi.
Giữa dòng nước dẫy sóng dồi,
Trước hàm rồng cá, gieo mồi vắng tanh.
Oan kia theo mãi với tình,
Một mình mình biết một mình mình hay.
Làm cho sống đọa thác đầy,
Đoạn trường cho hết kiếp này mới thôi!
Giác Duyên nghe nói rụng rời:
Một đời nàng nhé, thương ôi còn gì!
Sư rằng: Song chẳng hề chi,
Nghiệp duyên cân lại nhắc đi còn nhiều.
Xét trong tội nghiệp Thúy Kiều,
Mắc điều tình ái khỏi điều tà dâm.
Lấy tình thâm trả nghĩa thâm,
Bán mình đã động hiếu tâm đến trời!
Hại một người cứu muôn người,
Biết đường khinh trọng biết lời phải chăng.

Ha vivido en medio de las espadas y lanzas

Frecuentado las faunas, servido como esclava

En plena corriente, en medio de las olas que rugen

Sola, se echa sobre las aguas haciéndose de cebo
a los monstruos del agua

La maledicencia seguirá siempre el amor

Ella sola la sabrá, sola ella la soportará.

Su vida, su muerte serán solamente un largo
tiempo martirizado

Sus desgracias durarán hasta el fin de su vida."

A estas palabras Giác Duyên, asustada exclamó:

"¡Oh Kiều! ¿Qué quedará pues de toda su vida?"

"Pero, despreocúpese – replicó la adivina religiosa –

Sus deudas y sus méritos son a sopesar y sopesar más

En el karma que acapara a la bella Kiều

Se puede reprocharle su amor, no la lujuría

Ella ha sacrificado su amor, pagando su deuda filial

Vendiéndose ha tocado la compasión del Cielo,

Ha matado a un hombre pero ha salvado a mil otros

Sabido discernir la falsa y la razón, la justicia
y la injusticia.

Thửa công đức ấy ai bằng?
Túc khiên đã rửa lâng lâng sạch rồi!
Khi nên trời cũng chiều người,
Nhẹ nhàng nợ trước đền bồi duyên sau.
Giác Duyên dù nhớ nghĩa nhau,
Tiền Đường thả một bè lau rước người.
Trước sau cho vẹn một lời,
Duyên ta mà cũng phúc trời chi không!
Giác Duyên nghe nói mừng lòng,
Lân la tìm thú bên sông Tiền Đường.
Đánh tranh chụm nóc thảo đường,
Một gian nước biếc mây vàng chia đôi.
Thuê năm ngư phủ hai người,
Đóng thuyền chực bến kết chài giăng sông.
Một lòng chẳng quản mấy công,
Khéo thay gặp gỡ cũng trong chuyển vần!
Kiều từ gieo xuống duềnh ngân,
Nước xuôi bỗng đã trôi dần tận nơi.

Por sus virtudes y sus méritos desigualados

Se ha borrado su carga de las existencias anteriores

El cielo, en esta ocasión, sabe mostrarse clemente

Sus deudas pagadas Kiều puede esperar una vida mejor."

Usted, en recuerdo de su amistad

Sobre el río Tiền Đường, con una balsa la espera allí

Quedará fiel así a su promesa

Con las gracias del Cielo la salvará."

Giác Duyên sentía el latido de alegría de su corazón

Se fue buscando asilio a la rivera del río

Construía allí una choza entre las ondas azules y las nubes doradas

Se encargaba a dos pescadores a echar redes através del río

Y velarlas por todo el año.

De un corazón previsto por el destino por fin llegó.

La corriente llevaba a la bella caida en las ondas argentinas

Ngư ông kéo lưới vớt người,
Ngẫm lời Tam Hợp rõ mười chẳng ngoa!
Trên mui lướt mướt áo là,
Tuy dầm hơi nước chưa lòa bóng gương.
Giác Duyên nhận thật mặt nàng,
Nàng còn thiêm thiếp giấc vàng chưa phai.
Mơ màng phách quế hồn mai,
Đạm Tiên, thoắt đã thấy người ngày xưa.
Rằng: Tôi đã có lòng chờ,
Mất công mười mấy năm thừa ở đây.
Chị sao phận mỏng phúc dày,
Kiếp xưa đã vậy lòng này dễ ai!
Tấm thành đã thấu đến trời,
Bán mình là hiếu cứu người là nhân.
Một niềm vì nước vì dân,
Âm công cất một đồng cân đã già!
Đoạn trường sổ rút tên ra,
Đoạn trường thơ phải đưa mà trả nhau.

Hasta las redes de los dos pescadores que la salvaron.

El presagio de Tam Hợp se verificó con toda certeza.

Se la extendía sobre la tabla del barco,
que en su túnica empapada

Totalmente mojada pero no perdía aún su brillo.

Giác Duyên la reconoció inmediatamente,
y la bella seguía en su sueño

Quedaba hundida aún en el reino de los sueños.

Đạm Tiên apareció de súbito, tal era aquel día:

"De todo corazón – decía – estaba yo aquí

Hace más de diez años para esperarla.

Frágil es su destino, pero grandes son sus virtudes

Duro es su karma, mas puro es su corazón,

Su buena fe la ha rescatado la gracia del Cielo

Venderse muestra su piedad filial

Salvar a miles de hombres es su bondad.

Ha servido al país y al pueblo

Y sus méritos han pesado mucho en la balanza,

Su nombre es tachada de la lista de los condenados,

Le devuelvo sus poemas sobre la mujer de cruel destino.

Còn nhiều hưởng thụ về lâu,
Duyên xưa tròn trặn phúc sau dồi dào!
Nàng còn ngơ ngẩn biết sao,
Trạc Tuyền! nghe tiếng gọi vào bên tai.
Giật mình thoắt tỉnh giấc mai,
Bâng khuâng nào đã biết ai mà nhìn.
Trong thuyền nào thấy Đạm Tiên,
Bên mình chỉ thấy Giác Duyên ngồi kề.
Thấy nhau mừng rỡ trăm bề,
Dọn thuyền mới rước nàng về thảo lư.
Một nhà chung chạ sớm trưa.
Gió trăng mát mặt, muối dưa chay lòng.
Bốn bề bát ngát mênh mông,
Triều dâng hôm sớm mây hồng trước sau.
Nạn xưa trút sạch làu làu,
Duyên xưa chưa dễ biết đâu chốn này.

*

Nỗi nàng tai nạn đã đầy,
Nỗi chàng Kim Trọng bấy chầy mới thương.

Conocerá aún muchos días lindos

Sus virtudes pasadas la asegurarán las alegrías de la felicidad."

Confusa Kiều no sabía qué pensar

Cuando oyó llamarla: "Trạc Tuyền".

Despertada, Đạm Tiên había desaparecido,

Grande fue su alegría de reencontrarse.

Ambas quitaron el sampán, ganaban la choza

Juntas pasaban sus días tranquilos,

Acogiendo el viento y los claros de luna.

Se alimentaban de sal y legumbres, el corazón en paz.

La marea rimaba su tiempo

Las nubes envolvía su alojamiento,

De sus desgracias pasadas Kiều les sacudía poco a poco el polvo

Mas su amor de antaño, en estos lugares, ¿Acaso pudiera revenir?

*

De Kiều hemos conocido tantas desgracias y reveses,

Sin embargo el pobre Kim ¿Cómo había sufrido durante estos años?

Từ ngày muôn dặm phù tang,
Nửa năm ở đất Liêu Dương lại nhà.
Vội sang vườn Thúy dò la,
Nhìn xem phong cảnh nay đà khác xưa.
Đầy vườn cỏ mọc lau thưa,
Song trăng quạnh quẽ vách mưa rã rời.
Trước sau nào thấy bóng người,
Hoa đào năm ngoái còn cười gió đông.
Xập xè én liệng lầu không,
Cỏ lan mặt đất rêu phong dấu giày.
Cuối tường gai góc mọc đầy,
Đi về này những lối này năm xưa.
Chung quanh lạnh ngắt như tờ,
Nỗi niềm tâm sự bây giờ hỏi ai?
Láng giềng có kẻ sang chơi,
Lân la sẽ hỏi một hai sự tình.
Hỏi ông, ông mắc tụng đình,
Hỏi nàng, nàng đã bán mình chuộc cha.

A mil leguas fue por los funerales de su tío

Seis meses quedaba en Liêu Dương, luego regresó.

Con toda apresura andaba al jardín de su amor

Mas el paisaje había cambiado tanto

En todas partes las yerbas abundaban, esparcidas algunas cañas

La luna friamente alumbraba las ventanas desiertas

Las lluvias habían envadido algunas ramitas de melocotoneros,

Como antes, sonrientes, las flores acogían el viento del este,

En las cámaras vacías las golondrinas revoloteaban

Las yerbas habían envadido el suelo, el musgo cubría las huellas de los pasos,

Zarsas espinosas crecieron en los rincones de las paredes

Y aquí los senderitos en que los dos habían hecho paseitos

Alrededor reinaba un silencio profundo

¿Con quién confiar su corazón, compartir sus angustias?

Un vecino visitó, Kim le hizo pregunta tras pregunta:

"Sobre el viejo Vương? El ha sido comprometido en un proceso

¿Sobre Kiều? Ella se ha vendido para salvar a su padre

Hỏi nhà, nhà đã dời xa,
Hỏi chàng Vương với cùng là Thúy Vân.
Đều là sa sút khó khăn,
May thuê viết mướn kiếm ăn lần hồi.
Điều đâu sét đánh lưng trời,
Thoắt nghe, chàng thoắt rụng rời xiết bao!
Vội han di trú nơi nao,
Đánh đường, chàng mới tìm vào tận nơi.
Nhà tranh vách đất tả tơi,
Lau treo rèm nát trúc cài phên thưa.
Một sân đất cỏ dầm mưa,
Càng ngao ngán nỗi càng ngơ ngẩn dường!
Đánh liều lên tiếng ngoài tường,
Chàng Vương nghe tiếng vội vàng chạy ra.
Dắt tay vội rước vào nhà,
Mé sau viên ngoại ông bà ra ngay.
Khóc than kể hết niềm tây:
Chàng ôi, biết nỗi nước này cho chưa?

¿Sobre la familia? Se ha alejado de la región

¿Sobre la hermanita, sobre el benjamín Vương?
Ambos están en apuro

Ganándose de vida con costura y trabajo de copia."

La noticia golpeó al joven como una tronada.

Se sintió aturdido y preguntó por el nuevo domicilio
de la familia,

Con apresuración se fue y encontró una pobre choza

Paredes de tierra carcomidas, cortinas de cañutos
desmenuzados

Ligas de bambués desajustadas, patio yervoso
y desfondado por las lluvias

¡Qué desconsolador espectáculo, qué triste suceso!

Se echó a lanzar un llamado y Vương Quan acudió

Tomándole las manos e invitándole entrar

Los padres salieron y llorando y gimiendo
le relataban sus desgracias:

"Querido Kim, ¿Conoce todas nuestras desventuras?

Kiều nhi phận mỏng như tờ,
Một lời đã lỗi tóc tơ với chàng!
Gặp cơn gia biến lạ dường,
Bán mình nó phải tìm đường cứu cha.
Dùng dằng khi bước chân ra,
Cực trăm nghìn nỗi dặn ba bốn lần.
Trót lời nặng với lang quân,
Mượn con em nó Thúy Vân thay lời.
Gọi là trả chút nghĩa người,
Sầu này dằng dặc muôn đời chưa quên!
Kiếp này duyên đã phụ duyên,
Dạ đài còn biết sẽ đền lai sinh.
Mấy lời ký chú đinh ninh.
Ghi lòng để dạ cất mình ra đi.
Phận sao bạc bấy Kiều nhi!
Chàng Kim về đó con thì đi đâu?
Ông bà càng nói càng đau,
Chàng càng nghe nói càng dàu như dưa.

Frágil es el destino de nuestra pequeñita Kiều
Con usted ha comprometido por toda la vida
Mas la desgracia ha atronado sobre la familia
Para salvar a su viejo padre se ha vendido
¿Cómo ha sufrido? No se ha resuelto, a su partida,
Tantas veces nos ha repetido su último voto,
"A Kim, decía ella, he dado mi solemne promesa
Pido a mi hermanita Vân tener por mi la palabra
En mi puesto esforzándose por pagarle mi deber.
LLevaré mi sufrimiento para mil y mil vidas
En esta existencia, mi amor ha traicionado su amor,
En una vida futura ¿Podría yo pagarle de mi turno?"
Sus últimas recomendaciones en el fondo
de nuestros corazones
Las han dejado grabadas antes de quitarnos
para siempre.
¡Oh Kiều! mi hija, ¿Por qué el destino para tí es tan cruel?
Kim está aquí, y tú ¿dónde estás?"
Cuánto más relataban los Vương, más agudizó su dolor
En el joven Kim que tuvo el corazón desgarrado,
Se arrastró por el suelo, se agitó los brazos
Varias veces caía desmayado y apenas volvió en sí

Vật mình vẫy gió tuôn mưa,
Dầm dề giọt ngọc thẫn thờ hồn mai!
Đau đòi đoạn ngất đòi thôi,
Tỉnh ra lại khóc khóc rồi lại mê.
Thấy chàng đau nỗi biệt ly,
Nhịn ngừng, ông mới vỗ về giải khuyên:
Bây giờ ván đã đóng thuyền,
Đã đành phận bạc khôn đền tình chung!
Quá thương chút nghĩa đèo bòng,
Nghìn vàng thân ấy, dễ hòng bỏ sao?
Dỗ dành khuyên giải trăm chiều,
Lửa phiền càng dập càng khêu mối phiền.
Thề xưa, giở đến kim hoàn,
Của xưa, lại giở đến đàn với hương.
Sinh càng trông thấy càng thương,
Gan càng tức tối ruột càng xót xa.
Rằng: Tôi trót quá chân ra,
Để cho đến nỗi trôi hoa giạt bèo.

Sollozaba y de nuevo se desmayaba.

Al verlo presa de las llamas de un amor quebrantado

Conteniendo su emoción el padre buscaba consolarlo:

"La tabla de madera está ahora fijada en la barca

Mi hija con destino amargo no ha podido quedar fiel
a su amor.

No dejes por un exceso de angustia descuidar
de su salud preciosa."

Le buscaban mil y mil consolaciones

Mas al buscar apagar su dolor más lo agudizaban

Se le mostraba el brazalete, la guitarra
y el incensario

Gajes y recuerdos que avivaban su angustía

Mas se sentía Kim martirizado el corazón
y las entrañas.

Exclamó: "Por desgracia he partido

Y la flor ha sido naufragada, arrastrada a la deriva.

Cùng nhau thề thốt đã nhiều,
Những điều vàng đá phải điều nói không!
Chưa chăn gối cũng vợ chồng,
Lòng nào mà nỡ dứt lòng cho đang?
Bao nhiêu của mấy ngày đàng,
Còn tôi, tôi một gặp nàng mới thôi!
Nỗi thương nói chẳng hết lời,
Tạ từ sinh mới sụt sùi trở ra.
Vội về sửa chốn vườn hoa,
Rước mời viên ngoại ông bà cùng sang.
Thần hôn chăm chút lễ thường
Dưỡng thân thay tấm lòng nàng ngày xưa.
Đinh ninh mài lệ chép thơ,
Cắt người tìm tõi đưa tờ nhắn nhe.
Biết bao công mướn của thuê,
Lâm Thanh mấy độ đi về dặm khơi.
Người một nơi hỏi một nơi,
Mênh mông nào biết bể trời nơi nao?

Hemos cambiado los juramentos grabados sobre el oro
Firmes como la piedra y no como las palabras en el aire
Aunque no hemos compartido una misma cama
No somos menos esposos por esto.
¿Qué corazón tendré yo para romper estos lazos de corazón?
Que perdiera yo todos mis bienes, que fuera por mil y mil leguas
Mientras viviera, por todas partes la buscaría yo."
Estas palabras no podían expresar todo su dolor
Hundido en sollozos se retiró,
Volvió a su casa, hizo arreglar alojamiento y jardín
E invitó a los Vương a venir habitando ahí.
Mañana y tarde los acordía los cuidados de un hijo
Los cubría de cariño sustituyendo a su amada ausente.
Mezclando las lágrimas con tinta, redactaba cartas tras cartas
Se esforzaba por esribir a Kiều y enviar a gentes a buscarla,
No escatimaba ni gestiones, ni gastos
Varias veces hizo él mismo el viaje a Lâm Thanh
Pero el Cielo y el mar eran mudos e inmensos
Ella bogaba por allá y se la buscaba por allá.

Sinh càng thảm thiết khát khao,
Như nung gan sắt như bào lòng son.
Ruột tằm ngàn một héo hon,
Tuyết sương ngày một hao mòn mình ve.
Thẫn thờ lúc tỉnh lúc mê,
Máu theo nước mắt hồn lìa chiêm bao.
Xuân huyên lo sợ xiết bao,
Quá ra khi đến thế nào mà hay!
Vội vàng sắm sửa chọn ngày,
Duyên Vân sớm đã xe dây cho chàng.
Người yểu điệu kẻ văn chương,
Trai tài gái sắc xuân đương vừa thì.
Tuy rằng vui chữ vu quy,
Vui này đã cất sầu kia được nào!
Khi ăn ở lúc ra vào,
Càng âu duyên mới càng dào tình xưa.
Nỗi nàng nhớ đến bao giờ,
Tuôn châu đòi trận vò tơ trăm vòng.

El corazón de Kim quemaba de desesperanza
y de impaciencia

Sus entrañas se desecaban vaciadas como
las del gusano de seda agotado.

Su cuerpo se adelgazaba como la cigarra bajo el frío

Pasaba del despierto al sueño y perdía su sangre
con sus lágrimas,

Al hilo de sus sueños su alma lo quitaba.

Los padres inquietos tuvieron miedo a que le llegue el peor,

Se apresuraban a hacer los preparativos y escogían
un día fasto

Y lo unían a la joven Vân con los lazos matrimoniales.

Ella es linda y graciosa, él letrado fino

Asociaban belleza y talento en la flor de su primavera

Sin embargo, a toda alegría de la nueva unión

Kim no podía disipar su profunda tristeza

Cuánto más lo anclaban las palabras y los gestos
en su vida conyugal

Tanto más refluían los recuerdos de su primer amor.

Cada vez que pensara en las desgracias de Kiều

Los accesos de lágrimas vendrían y sus entrañas
se enmarañaban.

Có khi vắng vẻ thư phòng,
Đốt lò hương giở phím đồng ngày xưa.
Bẽ bài, rầu rĩ tiếng tơ,
Trầm bay nhạt khói gió đưa lay rèm.
Dường như bên nóc bên thềm,
Tiếng Kiều đồng vọng bóng xiêm mơ màng.
Bởi lòng tạc đá ghi vàng,
Tưởng nàng nên lại thấy nàng về đây.
Những là phiền muộn đêm ngày,
Xuân thu biết đã đổi thay mấy lần?

*

Chế khoa gặp hội trường văn,
Vương, Kim cùng chiếm bảng xuân một ngày.
Cửa trời rộng mở đường mây,
Hoa chào ngõ hạnh hương bay dặm phần
Chàng Vương nhớ đến xa gần,
Sang nhà Chung lão tạ ân chu tuyền.

A veces, solo, en su cuarto de lectura

Encendía de nuevo los inciensos, tocaba la guitarra de los días de antaño.

Las cuerdas vibraron y desgranaron sus reproches

En el humo del perfume insípido y detrás de las cortinas tiritiradas por la brisa

Le parecía que por encima del techo, en el corredor

Resonara, lejana, la voz de Kiều.

Y su túnica flotara como en un sueño,

En su corazón el amor antiguo era grabado como sobre el oro y la piedra

Le bastaba de pensar en ella para verla aparecer.

¡Los días y las noches fluían en la tristeza

Otoños y primaveras se sucedían cuántas veces ya!

*

Sobrevinieron los concursos mandarinales

Kim y Vương Quan fueron inscritos en la lista de oro,

He aquí estaba abierta para ellos la vía de los honores

Las flores del jardín imperial los acogían en su visita.

El perfume de su gloria se cundía hasta su país natal

Vương Quan, al recordar a los bienhechos pasados

Se fue a visitar al viejo Chung para agradecerlo,

Tình xưa ân trả nghĩa đền,
Gia thân lại mới kết duyên Châu Trần.
Kim từ nhẹ bước thanh vân,
Nỗi nàng càng nghĩ xa gần càng thương.
Ấy ai dặn ngọc thề vàng,
Bây giờ kim mã ngọc đường với ai?
Ngọn bèo chân sóng lạc loài,
Nghĩ mình vinh hiển thương người lưu ly.
Vâng ra ngoại nhậm Lâm Tri,
Quan sơn nghìn dặm thê nhi một đoàn.
Cầm đường ngày tháng thanh nhàn,
Sớm khuya tiếng hạc tiếng đàn tiêu dao.
Phòng xuân trướng rủ hoa đào,
Nàng Vân nằm bỗng chiêm bao thấy nàng.
Tỉnh ra mới rỉ cùng chàng,
Nghe lời, chàng cũng hai đường tin nghi.
Nọ Lâm Thanh với Lâm Tri,
Khác nhau một chữ hoặc khi có lầm.

Su gratitud se lo unía a la familia:

Él desposaba a la hija del viejo.

A partir del día que Kim accedía a los honores

Pensaba más en Kiều y la amaba mejor.

Y ahora ¿con quién debo compartir la casa de jade y el carruaje dorado?

En medio de todas estas riquezas y honores

¡Qué dolor al pensar en tí, yerba perdida en los oleajes!"

Kim fue enviado a administrar el distrito de Lâm Tri,

Toda la familia lo seguía, franqueando montes y valles,

Con su cuño, su guitarra allí fluían los días apacibles

Una noche de primavera Vân vió aparecer su hermana en sueño

Lo reveló a Kim quien no lo creía más que la mitad:

"La he buscado en Lâm Thanh –pensaba él – y ahora estamos en Lâm Tri

Había confusión, porque estos dos carácteres se semejan

Trong cơ thanh khí tương tầm,
Ở đây hoặc có giai âm chăng là?
Thăng đường chàng mới hỏi tra,
Họ Đô có kẻ lại già thưa lên:
Sự này đã ngoại mười niên,
Tôi đà biết mặt biết tên rành rành.
Tú bà cùng Mã Giám Sinh,
Đi mua người ở Bắc kinh đưa về.
Thúy Kiều tài sắc ai bì,
Có nghề đàn lại đủ nghề văn thơ!
Kiên trinh chẳng phải gan vừa,
Liều mình thế ấy phải lừa thế kia.
Phong trần chịu đã ê chề,
Tơ duyên sau lại xe về Thúc lang.
Phải tay vợ cả phũ phàng,
Bắt về Vô-tích toan đường bẻ hoa.
Dứt mình, nàng phải trốn ra,
Chẳng may lại gặp một nhà Bạc kia.

Ensayamos una vez, una afinidad natural nos liga

Puede ser que aquí tengamos buenas noticias."

Kim ordenaba una encuesta, y un viejo escribano
le exponía el asunto:

"Esta historia remonta a más de diez años,

He retenido en mi memoria los nombres y las figuras
de las gentes,

Tú Bà y Mã Giám Sinh habían comprado
una joven muchacha de Pekín,

Era una joven de belleza y talento incomparables

Fiel a su amor y se mostraba de una rara intrepidez

Cómo ella fue traicionada y engañada

Cómo había soportado todas las ignominías

Por fin, cansada de enrolarse en el viento y el polvo

Al joven Thúc, como concubina, estaba unida.

Pero la primera esposa, celosa y cruel la hizo raptar

Y conducirla a Vô Tích, queriendo maltratar
la linda flor.

Empujada a cabo, Kiều tomó la fuga

Por desgracia cayó en una cierta familia Bạc

Thoắt buôn về thoắt bán đi,
Mây trôi bèo nổi thiếu gì là nơi!
Bỗng đâu lại gặp một người,
Hơn đời trí dũng nghiêng trời uy linh.
Trong tay mười vạn tinh binh,
Kéo về đóng chật một thành Lâm Tri
Tóc tơ các tích mọi khi,
Oán thì trả oán ân thì trả ân.
Đã nên có nghĩa có nhân,
Trước sau trọn vẹn xa gần ngợi khen.
Chưa tường được họ được tên,
Sự này hỏi Thúc sinh viên mới tường.
Nghe lời đô nói rõ ràng,
Tức thì đưa thiếp mời chàng Thúc sinh.
Nỗi nàng hỏi hết phân minh,
Chồng con đâu tá tính danh là gì?
Thúc rằng: Gặp lúc lưu ly,
Trong quân tôi hỏi thiếu gì tóc tơ.

No bien fuera comprada se la revendería

Lenteja de agua, nube flotante ella vagabundeaba en tantos lugares.

Un hombre tomó su conocimiento, de una bravura e inteligencia suprema

Su potencia hizo mover el cielo y sus tropas por millares

Vinieron ocupar la ciudadela de Lâm Tri.

Relató detalladamente cómo Kiều pedía la cuenta del pasado

Castigó a sus enemigos, gratificó sus bienhechores,

Por todas partes se elogiaba fuertemente su justicia y su bondad.

De ese jefe potente ignoro su nombre

Es Thúc a quien debe usted preguntar para saberlo."

Después de esta clara exponente del viejo

Kim envió una carta a Thúc invitándolo

Le preguntó sobre Kiều y el guerrero que la desposó.

Thúc decía: "Eso fue un período tumultoso

Estaba yo sobre el campo donde podía obtener algunos detalles.

Đại vương tên Hải họ Từ,
Đánh quen trăm trận sức dư muôn người.
Gặp nàng khi ở châu Thai.
Lạ gì quốc sắc thiên tài phải duyên.
Vẫy vùng trong bấy nhiêu niên,
Làm nên động địa kinh thiên đùng đùng.
Đại quân đồn đóng cõi đông,
Về sau chẳng biết vân mồng làm sao .
Nghe tường ngành ngọn tiêu hao,
Lòng riêng, chàng luống lao đao thẫn thờ.
Xót thay chiếc lá bơ vơ,
Kiếp trần biết giũ bao giờ cho xong?
Hoa trôi nước chảy xuôi dòng,
Xót thân chìm nổi đau lòng hợp tan!
Lời xưa đã lỗi muôn vàn,
Mảnh hương còn đó phím đàn còn đây.
Đàn cầm khéo ngẩn ngơ dây,
Lửa hương biết có kiếp này nữa thôi?

El señor se llama Từ Hải

Había abierto cien batallas y cien batallas había ganado,

Millares de hombres no igualaban a su fuerza

En el distrito Thai había encontrado a Kiều

No es extraño si la belleza y el genio fueran unidos

Este general había reinado durante años esa región

Removiendo cielo y tierra en un estruendo de trueno

Fue hacia el este y había instalado allí su cuartel general

Y después de eso... he perdido de sus noticias."

Este relato hundía a Kim en la desesperanza

"Pobre hoja arrastrada por el viento – exclamó –

¿Cuándo podrá poner fin a esta polvorienta corriente?

¡Flor llevada por las aguas, cuerpo submergido por las olas

Pobre corazón para jamás separado de los que amaba!

¡Ay! Junto a nuestros juramentos que hemos jurado

Está siempre ahí la guitarra, pero sus cuerdas no tienen más almas

El incienso está siempre ahí, ¿Dará fuego y perfume para esta vida?

Bình bồng còn chút xa xôi,
Đỉnh chung sao nỡ ăn ngồi cho an!
Rắp mong treo ấn từ quan,
Mấy sông cũng lội mấy ngàn cũng pha.
Dấn mình trong áng can qua,
Vào sinh ra tử họa là thấy nhau.
Nghĩ điều trời thẳm vực sâu,
Bóng chim tăm cá biết đâu mà nhìn!
Những là nấn ná đợi tin,
Nắng mưa biết đã mấy phen đổi dời?
Năm mây bỗng thấy chiếu trời,
Khâm ban sắc chỉ đến nơi rành rành.
Kim thì cải nhậm Nam Bình,
Chàng Vương cũng cải nhậm thành Phú Dương.
Sắm sanh xe ngựa vội vàng,
Hai nhà cũng thuận một đường phó quan.
Xảy nghe thế giặc đã tan,
Sóng êm Phúc Kiến lửa tàn Chiết Giang.

Ella erraba siempre, la yerba flotante a merced
de las aguas

¿Cómo tendría yo el corazón de vivir en esta opulencia?"

Pensaba en devolver el cuño, dimitir de sus funciones

Resuelto a franquear los ríos y los montes

A brandir lanzas y espadas, a arriesgar su vida

Para una única esperanza: Reencontrarla.

Sin embargo ¿Cómo seguir las huellas del pájaro
bajo los inmensos cielos?

Y¿ la estela del pez en los abismos del océano?

Esperaba siempre y el sol y la lluvia se sucedían

Un día llegaron los decretos imperiales escritos

Sobre papel pintado de nubes de cinco colores

Ordenando mudar a Kim a Nam Bình y Quan
a Phú Dương.

Preparaban apresuradamente caballos y carruajes

Y junto se pusierron las dos familias en camino.

Aprendieron que la rebeldía fue jacqueada

Las olas fueron calmadas en Phúc Kiến, el incendio
extinguido en Chiết Giang.

Được tin Kim mới rủ Vương,
Tiện đường cùng lại tìm nàng sau xưa.
Hàng Châu đến đó bấy giờ,
Thật tin hỏi được tóc tơ rành rành.
Rằng: Ngày hôm nọ giao binh,
Thất cơ, Từ đã thu linh trận tiền.
Nàng Kiều công cả chẳng đền,
Lệnh quan lại bắt ép duyên thổ tù.
Nàng đà gieo ngọc trầm châu,
Sông Tiền đường đó, ấy mồ hồng nhan!
Thương ôi! không hợp mà tan,
Một nhà vinh hiển riêng oan một nàng!
Chiêu hồn thiết vị lễ thường,
Giải oan, lập một đàn tràng bên sông.
Ngọn triều non bạc trùng trùng,
Vời trông còn tưởng cánh hồng lúc gieo.
Tình thâm bể thảm lạ điều,
Nào hồn tinh vệ biết theo chốn nào?

Kim propuso continuar el camino haciendo las busquedas
En Hàng Châu obtuvieron precisas y detalladas noticias:
"Se les decía: "El combate que tuvo lugar aquí recientemente
Caído en la trampa el señor Từ murió en héroe
De sus servicios prestados Kiều no recibió ninguna recompensa
Más que el orden del general de casarla forzosamente a un jefe de tribu,
Ella se echó sobre las aguas, hundiéndose su lindo cuerpo de jade
Y este río Tiền Đường ha servido de sepultura para sus mejillas rosadas."
¡Qué lastima! Pensaban reunirse pero eso fue el adios eterno
¡La familia conocía la felicidad y honores
Ella sola, Kiều, sufrió todas las injusticias!
Para rezar por su alma, instalaron en la ribera
Un altar a cielo abierto con tableta ritual
La marea subía, a perder la vista enrollaban las olas de crestas plateadas,
A la lontananza se creía ver una túnica rosada echada sobre los oleajes.
¡Oh! Lazos de sangre que experimentaban los grandes dolores
¿Dónde reencontrarán el alma desconsolada del pájaro Tinh Vệ?

Cơ duyên đâu bỗng lạ sao,
Giác Duyên đâu bỗng tìm vào đến nơi.
Trông lên linh vị chữ bài,
Thất kinh mới hỏi: Những người đâu ta?
Với nàng thân thích gần xa,
Người còn sao bỗng làm ma khóc người?
Nghe tin ngơ ngác rụng rời,
Xúm quanh kể lể rộn lời hỏi tra:
Này chồng này mẹ này cha,
Này là em ruột này là em dâu.
Thật tin nghe đã bấy lâu,
Pháp sư dạy thế, sự đâu lạ dường!
Sư rằng: Nhân quả với nàng,
Lâm Tri buổi trước Tiền Đường buổi sau.
Khi nàng gieo ngọc trầm châu,
Đón nhau tôi đã gặp nhau rước về.
Cùng nhau nương cửa bồ đề,
Thảo am đó cũng gần kề chẳng xa.

¿Qué extraño azar! Giác Duyên pasaba por este lugar

Leía el nombre de la difunta sobre la tableta ritual

Estuperfacta preguntó: "Son ustedes sus parientes?

¿Por qué celebran esta ceremonía funebre,
por qué llorar por una persona viviente?

A estas palabras que dieron extraño a todos

Todos rodeaban a la religiosa y le retumbaron de preguntas

Y la explicaron: "Aquí su eposo, aquí su madre
y su padre,

Aquí su hermano, su hermana y su cuñada.

Se nos ha aprendido que ella había muerto, y ahora,
superior,

Nos aprenda esta maravillosa noticia."

La bonza decía: "Las rondas de causas y efectos

Me ha hecho tener conocimiento a Kiều en Lâm Tri,
luego sobre las aguas de este río,

Cuando su cuerpo de jade estaba hundida en el oleaje

La había yo esperado luego la reencontré
y la conduje a mi choza

Desde entonces vivimos a la sombra de árbol de la Verdad

Esta choza que nos sirve de pagoda no está lejana.

Phật tiền ngày bạc lân la,
Đăm đăm nàng cũng nhớ nhà khôn khuây .
Nghe tin nở mặt nở mày,
Mừng nào lại quá mừng này nữa chăng?
Từ phen chiếc lá lìa rừng,
Thăm tìm luống những liệu chừng nước mây.
Rõ ràng hoa rụng hương bay,
Kiếp sau họa thấy kiếp này hẳn thôi.
Minh dương đôi ngả chắc rồi,
Cõi trần mà lại thấy người cửu nguyên!
Cùng nhau lạy tạ Giác Duyên,
Bộ hành một lũ theo liền một khi.
Bẻ lau vạch cỏ tìm đi,
Tình thâm luống hãy hồ nghi nửa phần.
Quanh co theo dải giang tân,
Khỏi rừng lau đã tới sân Phật đường.
Giác Duyên lên tiếng gọi nàng,
Phòng trong vội dạo sen vàng bước ra.

Al pie de Buda nuestros días pasaron calmamente
Ella, desconsolada, pensaba sin cesar en el hogar natal."
Al escuchar a la religosa los rostros florecieron
¿Qué alegría podría superar la suya?
El viento había llevado la hoja a lo lejos de la selva
Se la había buscado, al azar, de las nubes y de las aguas.
Con toda evidencia se pensaba que la flor había caido, su perfume evaporado
No esperaban más reverla en esta vida presente
Pensaban que fueran separados para siempre,
Ella en su mundo de las Tinieblas y ellos en su mundo de luz.
¡Y ahora ella resucista del reino de los muertos!
Se prosternaban todos delante de Giác Duyên agradeciéndola
Y caminando la seguían todos hasta su choza,
Abriendo el camino através de las yerbas y cañas bravas
Pero en sus adentros dudaban aún.
El sendero serpenteaba a lo largo de la ribera
Pasada la selva de cañas bravas estaba aquí el templo de Buda.
Giác Duyên llamó a Kiều quien prontamente salió
Como antes, los lotos de oro nacieron bajo sus pasos.

Trông xem đủ mặt một nhà:
Xuân già còn khỏe huyên già còn tươi,
Hai em phương trưởng hòa hai,
Nọ chàng Kim đó là người ngày xưa!
Tưởng bây giờ là bao giờ,
Rõ ràng mở mắt còn ngờ chiêm bao!
Giọt châu thánh thót quẹn bào,
Mừng mừng tủi tủi xiết bao là tình!
Huyên già dưới gối gieo mình,
Khóc than, mình kể sự mình đầu đuôi:
Từ con lưu lạc quê người,
Bèo trôi sóng vỗ chốc mười lăm năm!
Tính rằng sông nước cát lầm,
Kiếp này, ai lại còn cầm gặp đây!
Ông bà trông mặt cầm tay,
Dung quang chẳng khác chi ngày bước ra.
Bấy chầy dãi nguyệt dầu hoa,
Mười phần xuân có gầy ba bốn phần.

Ella vió la familia, en su conjunto, toda completa
El viejo padre aún robusto, la vieja madre siempre lista.
El hermano y la hermana ya adultos y bien de salud
¡Y aquí Kim, el hombre de los bellos días de antaño!
¿Dónde se encuentra? ¿Qué momento es esto?
Los ojos grandemente abiertos ella creía ser soñada.
Las lágrimas, una tras otra, mojarron su ropa
Alegría y pena se removieron en su corazón.
Arrodillándose al pie de su madre se echó
Le relataba sollozando sus aventuras:
"Mami, he errado quince años en país extranjero
Como una lentejilla de agua llevada por los oleajes
Me creí para siempre perdida en el fango y las olas
¿Quién pudiera pensar que podría yo verte en esta vida?"
Sus padres la tomaron las manos, contemplaban su rostro
Sus pérfiles no habían cambiado desde su partida
Pero los huracanes habían palidecido la luna, empañado la flor
Ella había perdido algo de su brillo primaveral.

Sự đời đã tắt lửa lòng,
Còn chen vào chốn bụi hồng làm chi!
Dở dang nào có hay gì,
Đã tu tu trót quá thì thì thôi!
Trùng sinh ân nặng bể trời,
Lòng nào nỡ dứt nghĩa người ra đi?
Ông rằng: Bỉ thử nhất thì,
Tu hành thì cũng phải khi tòng quyền.
Phải điều cầu Phật cầu Tiên,
Tình kia hiếu nọ, ai đền cho đây?
Độ sinh nhờ đức cao dày,
Lập am rồi sẽ rước thầy ở chung .
Nghe lời, nàng phải chiều lòng,
Giã sư giã cảnh đều cùng bước ra.
Một nhà về đến quan nha,
Đoàn viên vội mở tiệc hoa vui vầy.
Tàng tàng chén cúc dở say,
Đứng lên Vân mới giãi bày một hai.

En mi corazón, el fuego de las pasiones se ha extinguido
¿Por qué hundirme de nuevo en el polvo del mundo?
A qué servir el dejar las cosas a mitad del camino
He entrado en la religión hasta el fin quedaré.
Mi primavera ha pasado la dejemos pasar.
Giác Duyên me ha hecho renacer a una vida nueva
Sus bienhechos son inmensos como el cielo y el mar
¿Cómo tuviera yo el corazón de quitarla?"
El padre replicó: "A cada tiempo sus obligaciones
La religión permite que se cambie con las circunstancias
Tú quieras confiarte a Buda, bien,
¿Quién a tu puesto pagará la deuda de amor y filial?
En gratitud del Supremo y el Más Miscricordioso
Invitaremos a la superior y la edificaremos un templo
Donde ella rezará para la felicidad de todo el mundo."
Kiều debía inclinarse y se despedía de la bonza
Todo volvía al pabellón mandarinal de Kim,
Un banquete florecido se abrió para festejar
la alegría de reunificación
El vino aromado a crisantemo comenzaba a vertir
una embriaguez ligera

Rằng: Trong tác hợp cơ trời,
Hai bên gặp gỡ một lời kết giao.
Gặp cơn bình địa ba đào,
Vậy đem duyên chị buộc vào cho em.
Cũng là phận cải duyên kim,
Cũng là máu chảy ruột mềm chớ sao?
Những là rày ước mai ao,
Mười lăm năm ấy biết bao nhiêu tình!
Bây giờ gương vỡ lại lành,
Khuôn thiêng lừa lọc đã dành có nơi.
Còn duyên may lại còn người,
Còn vầng trăng bạc còn lời nguyền xưa.
Quả mai ba bảy đương vừa,
Đào non sớm liệu xe tơ kịp thì!
Dứt lời, nàng vội gạt đi:
Sự muôn năm cũ kể chi bây giờ?
Một lời tuy có ước xưa,
Xét mình dãi gió dầu mưa đã nhiều.

Vân se levantaba diciendo: "El Cielo vos ha unido
Vos habeis encontrado y un compromiso vos
había ligado
Sobre la tierra apacible se desató la tempestad
Y la menor sustituyéndose a la mayor ligó los hilos
del casamiento
Eran los mismos lazos que unían el ambar con
el grano de mostaza negra,
La aguja al iman, los lazos de sangre y carne.
Día tras día hemos vivido en espera y esperanza
Durante quince años con tal amor en éstas hemos
pensado.
Ahora el espejo quebrantado ha reencontrado
su forma inicial
Por mil pruebas el Creador asigna a cada cual su puesto.
Este amor predestinado siempre queda en el enamorado
La bondad ha querido que revolviera la amada,
La luna argentina, testigo de los juramentos está
siempre en lo alto
El albaricoque ha justamente madurado, la flor
de melocotonero se muestra aún tierna
Es tiempo de tejer los hilos del connubio."
Kiều se apresuró a rechazar la propuesta:
"¿Por qué quieres resuscitar el antiguo pasado?
Es cierto que antaño un juramento nos había ligado
Mas batida por los vientos, azotada por las lluvias

Nói càng hổ thẹn trăm chiều,
Thà cho ngọn nước thủy triều chảy xuôi!
Chàng rằng: Nói cũng lạ đời,
Dẫu lòng kia vậy còn lời ấy sao?
Một lời đã trót thâm giao,
Dưới dày có đất trên cao có trời!
Dẫu rằng vật đổi sao dời,
Tử sinh cũng giữ lấy lời tử sinh!
Duyên kia có phụ chi tình,
Mà toan sẻ gánh chung tình làm hai?
Nàng rằng: Gia thất duyên hài,
Chút lòng ân ái, ai ai cũng lòng.
Nghĩ rằng trong đạo vợ chồng,
Hoa thơm phong nhị trăng vòng tròn gương.
Chữ trinh đáng giá nghìn vàng,
Đuốc hoa chẳng thẹn với chàng mai xưa.
Thiếp từ ngộ biến đến giờ,
Ong qua bướm lại đã thừa xấu xa.

Me avergonzo con sólo evocar este pasado.

Dejemos lleven las olas estas cosas pasadas."

Kim exclamó: "¡Qué extraño discurso!

Incluso si su corazón quiere así ¿Qué dirá acerca de las palabras dadas?

Entre nosotros un solemne juramento hemos cambiado

Tomando como testigo el Cielo y la Tierra

El mundo podría cambiar, las estrellas podrán mudar

Una palabra dada deberemos guardar en vida y en muerte.

¿Traicionará el casamiento nuestro amor?

¿Por qué romper el tesoro común de nuestros corazones enamorados?"

Ella respondía: "Un hogar construido, una tierna unión

¿Quién es el corazón que no lo ha soñado?

Mas para anudar los lazos sagrados del casamiento

La flor debe guardar intacto su néctar

La luna debe ofrecerse en toda su plenitud.

La virginidad tiene el precio de oro

A la feliz fulgor de las antorchas nupciales

¿Cómo no me avergonzaría yo frente a mi enamorado de los días anteriores?

Bấy chầy gió táp mưa sa,
Mấy trăng cũng khuyết mấy hoa cũng tàn.
Còn chi là cái hồng nhan,
Đã xong thân thế còn toan nỗi nào?
Nghĩ mình chẳng hổ mình sao,
Dám đem trần cấu dự vào bố kinh!
Đã hay chàng nặng vì tình,
Trông hoa đèn chẳng thẹn mình lắm ru!
Từ rày khép cửa phòng thu,
Chẳng tu thì cũng như tu mới là!
Chàng dù nghĩ đến tình xa,
Đem tình cầm sắt đổi ra cầm cờ.
Nói chi kết tóc xe tơ,
Đã buồn cả ruột mà dơ cả đời!
Chàng rằng: Khéo nói nên lời,
Mà trong lẽ phải có người có ta!
Xưa nay trong đạo đàn bà,
Chữ trinh kia cũng có ba bảy đường:

Durante largo tiempo azotada por tormentas y tempestades
¿Qué luna no está quebrantada, qué flor
no está marchita?
¿Qué queda aún de mis mejillas rosadas?
Mi persona está a su término ¿Por qué intentar
de reconstruirla?
Cuando pienso en mi persona, me hundiré en la vergüenza
¿Cómo me atreveré a ponerme la saya de lino
Sobre mi cuerpo que ha enrolado tanto en el polvo?
Sé que profundo es el amor que me ha reservado
¿Pero qué ignominía sentiré a la luz de la lámpara
nupcial?
Adelante me encerraré bajo llave en mi cuarto otoñal
Sin ser bonza viviré en vida religiosa.
Si guarda siempre nuestro amor del pasado
Seremos juntos, pero no como arpa y guitarra,
Sino juntos, gustemos de la música y poesía
¿Por qué hablar aún de los hilos rojos del casamiento?
Para afligir más mi corazón, cubrir más ignominía
mi existencia?"
Kim replicó: "Qué hábil y razonable es tu discurso
Mas piensa en las palabras de otros también.
De todo tiempo, entre los deberes que ligan la mujer
La virginidad debe ser concebida de varias maneras:

Có khi biến có khi thường,
Có quyền nào phải một đường chấp kinh.
Như nàng lấy hiếu làm trinh,
Bụi nào cho đục được mình ấy vay?
Trời còn để có hôm nay,
Tan sương đầu ngõ vén mây giữa trời.
Hoa tàn mà lại thêm tươi,
Trăng tàn mà lại hơn mười rằm xưa.
Có điều chi nữa mà ngờ,
Khách qua đường để hững hờ chàng Tiêu!
Nghe chàng nói đã hết điều,
Hai thân thì cũng quyết theo một bài.
Hết lời khôn lẽ chối lời,
Cúi đầu nàng những ngắn dài thở than.
Nhà vừa mở tiệc đoàn viên,
Hoa soi ngọn đuốc hồng chen bức là.
Cùng nhau giao bái một nhà,
Lễ đà đủ lễ đôi đà xứng đôi.

En tiempo normal. en las circunstancias excepcionales

No rigidamente en una única vía, una sola regla.

Para tú, la piedad filial se ha hecho de fidelidad

Ningún polvo ha podido manchar tu persona

El Cielo nos ha reservado de vivir junto este momento

La neblina se ha disipado a nuestra puerta

En el cielo la vela negra de las nubes se ha levantado.

La flor marchita ha reencontrado su viva frescura

La luna a su declino pero es más linda
que en el tiempo de su plenitud.

¿Por qué dudar aún, y considerarme como el pobre Tiêu

A ser no más que un transéunte entre los transéuntes?"

La bella escuchaba vaciar las palabras de corazón
del enamorado Kim

Sus padres también lo estaban decidido ¿Cómo rechazar?

Meneando la cabeza Kiều emitó largos suspiros,

El banquete de reunificación tocó su fin.

Antorchas iluminaban las flores y cortinas de seda rosada

Saludos, ceremonías según los ritos la pareja fue unida.

Động phòng dìu dặt chén mồi,
Bâng khuâng duyên mới ngậm ngùi tình xưa.
Những từ sen ngó đào tơ,
Mười lăm năm mới bây giờ là đây!
Tình duyên ấy hợp tan này,
Bi hoan mấy nỗi đêm chầy trăng cao.
Canh khuya bức gấm rủ thao,
Dưới đèn tỏ dạng má đào thêm xuân.
Tình nhân lại gặp tình nhân,
Hoa xưa ong cũ mấy phân chung tình!
Nàng rằng: Phận thiếp đã dành,
Có làm chi nữa cái mình bỏ đi!
Nghĩ chàng nghĩa cũ tình ghi,
Chiều lòng gọi có xướng tùy mảy may.
Riêng lòng đã thẹn lắm thay,
Cũng đà mặt dạn mày dày khó coi!
Những như âu yếm vành ngoài,
Còn toan mở mặt với người cho qua?

En la cámara nupcial, bebiendo en la misma
copita de carey
Conmovidos en su nueva unión
Sintieron el corazón lleno al recordar a sus
antiguos amores.
Desde que la planta de loto hubiera apenas brotado
La flor de melocotonero apenas abierto,
Apenas se hubieran conocido ya quince años
habrían pasado.
Junto a la alegría de amarse y reunificarse
Resentían todo el drama de la separación,
La noche avanzaba, la luna subía en pleno cielo
Las cortinas de seda bajaban sus franjas
La lámpara realzaba el brillo primaveral
de las mejillas rosadas.
He aquí el amante frente a la amante, el amor con el amor
La flor y la abeja de los lindos días antiguos se reunían.
Kiều decía: "He resignado a mi suerte
A nada puede servirse más mi cuerpo sacrificado.
He esfrozado por responder a su ardiente amor y fidelidad
Aceptando por la forma de jugar el papel de esposa.
En mi adentros me siento la magna ingominía
Porque me he mostrado demasiada sinvergüenza
Si nosotros nos sostenemos en la apariencia
de las ternuras

Lại như những thói người ta,
Vớt hương dưới đất bẻ hoa cuối mùa.
Khéo là giở nhuốc bày trò,
Còn tình đâu nữa là thù đấy thôi!
Người yêu, ta xấu với người,
Yêu nhau thì lại bằng mười phụ nhau!
Cửa nhà dù tính về sau,
Thì còn em đó lọ cầu chị đây!
Chữ trinh còn một chút này,
Chẳng cầm cho vững lại giày cho tan!
Còn nhiều ân ái chan chan,
Hay gì vầy cánh hoa tàn mà chơi?
Chàng rằng: Gắn bó một lời,
Bỗng không cá nước chim trời lỡ nhau.
Xót người lưu lạc bấy lâu,
Tưởng thề thốt nặng cũng đau đớn nhiều!
Thương nhau sinh tử đã liều,
Gặp nhau còn chút bấy nhiêu là tình.
Chừng xuân tơ liễu còn xanh,
Nghĩ rằng chưa thoát khỏi vành ái ân.

Me atreveré a mirar derecho a las gentes,
Mas si siguiendo las inclinaciones de lo común
Irá a recoger el perfume botado al suelo
A tomar la flor en fin de la época
¡Ay! Qué espectáculo indecente daremos al mundo.
Eso no será más el amor, sino el odio.
Me ama, pero si lo amo en la ignominía
El amor será diez veces peor que la traición.
Si se inquieta por el futuro de la familia
Mi hermanita está ahí, ¿Por qué recurrir a la mayor?
A mí me queda solamente esta brizna de pureza
Que la salvaguarde en lugar de pisotearla.
Nuestros corazones desbordan siempre de ternura y amor
¿Qué placer hay en acariciar una flor alaciada?"
Kim le decía: "Somos ligados por nuestra palabra
De súbito somos separados como los peces perdidos en el océano,
Los pájaros bajo el inmenso cielo.
Cuántos sufrimientos he experimentado por tu largo exilio
He pensado que cuánto pesado sea el juramento
Tan grandes son los dolores que tú has soportado.
A vida y muerte nosotros nos amamos
Ahora reunimos quiero quedarme fiel a nuestro amor.
He pensado que en su primavera el sauce guarde su verdor
No pueda liberarse del cielo de las ternuras,

Gương trong chẳng chút bụi trần,
Một lời quyết hẳn muôn phần kính thêm!
Bấy lâu đáy bể mò kim,
Là nhiều vàng đá phải tìm trăng hoa?
Ai ngờ lại họp một nhà,
Lọ là chăn gối mới ra sắt cầm!
Nghe lời, sửa áo cài trâm,
Khấu đầu lạy tạ cao thâm nghìn trùng:
Thân tàn, gạn đục khơi trong.
Là nhờ quân tử khác lòng người ta.
Mấy lời tâm phúc ruột rà,
Tương tri dường ấy mới là tương tri!
Chở che đùm bọc thiếu gì?
Trăm năm danh tiết cũng vì đêm nay!
Thoắt thôi tay lại cầm tay,
Càng yêu vì nết càng say vì tình.
Thêm nến giá nối hương bình,
Cùng nhau lại chuốc chén quỳnh giao hoan.

Pero límpida como el espejo, pura de toda
mancha polvorienta
Respeto tu decisión y mi estimación hacia tí está mil
veces más acrecentado.
He largo tiempo sondeando los mares buscando
la aguja perdida
Por fidelidad y no para los frivoles placeres
Mejor que lo que he esperado ahora nos reunimos
No es necesario compartir la misma almohada
Para poder acordarse junto como el arpa con la guitarra."
A estas palabras ella reajustaba su vestido
y su cabellera
Se prosternaba ante su amigo agradeciéndole altamente:
"Si este cuerpo marchito puede ser limpiado
de sus manchas
Y renacer puro será gracias a tí, noble amor mío.
Estas palabras salidas de tus entrañas me tocan
hasta las entrañas
Me has comprendido como nadie sabía comprenderme.
Una más generosa protección entre numerosas otras
que me has ofrecido
El honor de toda mi vida se debe a esta noche."
De nuevo estaban mano en mano
Él la amaba por sus virtudes, mejor se embriagaba
de su amor.
En el incensario gomorresinas fueron recargadas
Bebían nuevas copas por su felicidad.

Tình xưa lai láng khôn hàn,
Thong dong lại hỏi ngón đàn ngày xưa.
Nàng rằng: Vì mấy đường tơ,
Lầm người cho đến bây giờ mới thôi!
Ăn năn thì sự đã rồi!
Nể lòng người cũ vâng lời một phen .
Phím đàn dìu dặt tay tiên,
Khói trầm cao thấp tiếng huyền gần xa.
Khúc đâu đầm ấm dương hòa,
Ấy là hồ điệp hay là Trang sinh.
Khúc đâu êm ái xuân tình,
Ấy hồn Thục đế hay mình đỗ quyên?
Trong sao châu nhỏ duềnh quyên,
Ấm sao hạt ngọc Lam-điền mới đông!
Lọt tai nghe suốt năm cung,
Tiếng nào là chẳng não nùng xôn xao.
Chàng rằng: Phổ ấy tay nào?
Xưa sao sầu thảm nay sao vui vầy?

El amor de antaño se extendía inextinguible
Le pedía tocar los aires que anteriormente había tocado.
Kiều decía : :Las desgracias que hoy han terminado
Se deben a estas cuerdas de seda que he arreglado.
Es muy tarde para arrepentir. Una vez más te obedezco
Para rendir homenaje al hombre de mi primavera."
Las teclas se echaron a palpitar bajo los dedos de angel
En ondas el humo del incienso subía y bajaba
Cercanos o lejanos, acrecentaban los sonidos
de la guitarra
¿Qué pieza suave y caliente como un rayo de sol?
¿Es esa una mariposa o el Maestro Trang
que soñaba volando?
¿Qué es este aire acariciante como un amor primaveral?
¿Es el alma de Rey Thục o el pájaro Quyên
que cantaba su litanía?
Notas de plata como perlas caídas en el agua donde
la luna se bañaba
Sonidos cálidos tales gotas de jade apenas cristalizadas.
Toda la gama de cinco sonidos se desplegaba
Y ningún acento que no fue vibrante hasta estremecer
el corazón humano.
Kim exclamó: "Es la misma mano y la misma pieza,
pero se dice que sea otra música
Porque antaño muy triste y ahora, desbordante
de alegría.

Tẻ vui bởi tại lòng này,
Hay là khổ tận đến ngày cam lai?
Nàng rằng: Vì chút nghề chơi,
Đoạn trường tiếng ấy hại người bấy lâu!
Một phen tri kỷ cùng nhau,
Cuốn dây từ đấy về sau cũng chừa.
Chuyện trò chưa cạn tóc tơ,
Gà đã gáy sáng trời vừa rạng đông.
Tình riêng, chàng lại nói sòng,
Một nhà ai cũng lạ lùng khen lao.
Cho hay thục nữ chí cao,
Phải người sớm mận tối đào như ai?
Hai tình vẹn vẻ hòa hai,
Chẳng trong chăn gối cũng ngoài cầm thơ.
Khi chén rượu khi cuộc cờ,
Khi xem hoa nở khi chờ trăng lên.
Ba sinh đã phỉ mười nguyền,
Duyên đôi lứa cũng là duyên bạn bầy.

A fin de cuentas tristeza y alegría vienen de nuestro corazón
El tiempo de la desgracia sin duda ha tomado su fin
Y comienzan ahora los días de dulzura."
Respondía ella: "Por esta sencilla diversión
Para tí toco la última vez esta guitarra
Y jamás la acordaría yo las cuerdas."
Sus confidencias apenas agotadas ya el gallo anunció la aurora
Kim relató a todos sus entrenamientos de la noche
La familia admirada al unisono los dió elogio,
Ella es mujer noble y virtuosa, no de estas gentes
Que libando entre albaricoques y melocotoneros corren detrás del placer,
De amor y amistad sus corazones los guardían rebosantes
No compartían ni la misma cama ni la almohada
Sus corazones se unían en gustar la música y la poesía,
En beber una copa de vina, en disputar un partido de ajedrez
En esperar ver el abrir de las flores, o levantarse la luna
Los votos de sus vidas anteriores fueron realizados
Y esta pareja de esposos era una pereja de amigos.

Nhớ lời, lập một am mây,
Khiến người thân tín rước thầy Giác Duyên.
Đến nơi, đóng cửa cài then,
Rêu trùm kẽ ngạch cỏ lên mái nhà.
Sư đà hái thuốc phương xa,
Mây bay hạc lánh biết là tìm đâu?
Nặng vì chút nghĩa bấy lâu,
Trên am cứ giữ hương dầu hôm mai.
Một nhà phúc lộc gồm hai,
Nghìn năm dằng dặc quan giai lần lần.
Thừa gia chẳng hết nàng Vân,
Một cây cù mộc một sân quế hòe.
Phong lưu phú quí ai bì,
Vườn xuân một cửa để bia muôn đời.

*

Ngẫm hay muôn sự tại trời,
Trời kia đã bắt làm người có thân,

Guardando las palabras construyeron un templo
en la cresta del monte en medio de las nubes,

Y enviaron gentes a buscar a la Superior Giác Duyên

Pero hallaron la puerta cerrada bajo llave

El musgo había crecido hasta la altura del techo.

La bonza – se les decía – partió para recoger yerbas
médicas a lo lejos

¿Dónde poderse pues hallar la garza volada,
la nube vagabunda?

En recuerdo de sus bienhechos, mañana y tarde

Kiều subía al templo mantener el fuego del incienso.

La familia vivía en la riqueza y felicidad

Años tras años los hombres escaladaban
en la carrera mandarinal,

Vân hizo honor a sus deberes perpetuando la línea familiar

El árbol agrandía, el patio familiar se cubría
de multiples ramiajes.

¿Quién podía igualar su gloria y magnificencia?

Cuya fama tal el perfume de un jardín primaveral

Largo tiempo más siempre embaunaba para los venideros.

*

Al reflexionar bien todo depende de la voluntad del Cielo

A cada criatura humana se asigna su condición propia.

Bắt phong trần phải phong trần,
Cho thanh cao mới được phần thanh cao.
Có đâu thiên vị người nào,
Chữ tài chữ mệnh dồi dào cả hai.
Có tài mà cậy chi tài,
Chữ tài liền với chữ tai một vần.
Đã mang lấy nghiệp vào thân,
Cũng đừng trách lẫn trời gần, trời xa.
Thiện căn ở tại lòng ta,
Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài.

*

Lời quê chắp nhặt dông dài,
Mua vui cũng được một vài trống canh.

Si nos consagrara a rodar en el viento y el polvo

Enrolará en el polvo y el viento nuestra existencia.

Si nos acordara ser nobles y puros

Gozaríamos pues de la nobleza y pureza.

Como favores, no rerserva a nadie

Privilegiándole a la vez y talento y buen destino.

De su talento que anda de orgullo póngalo

La desgracia sigue el talento como su sombra.

Cada cual lleva consigo su karma

No condenemos al Cielo de sus caprichos.

A raíz de lo bueno reside en nuestro corazón,

Este Corazón, vale mucho más que el Talento.

*

A su acer, he arreglado estas rústicas palabras

Pudieran ellas divertirlos unas veladas durante.

Nhà xuất bản Thế Giới
46 Trần Hưng Đạo, Hà Nội, Việt Nam
Tel.: 84.4.8253841 - Fax: 84.4.8269578
Email: thegioi@hn.vnn.vn

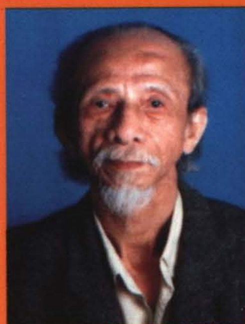
TRUYỆN KIỀU

NGUYỄN DU

Chịu trách nhiệm xuất bản
TRẦN ĐOÀN LÂM

Biên tập: Mai Quỳnh Ngọc
Người dịch: Nguyễn Mạnh Tứ
Hiệu đính: Ferlix Pita Rodriguez
Sửa bản in: Thảo Minh
Bìa, minh họa: Ngô Xuân Khôi
Trình bày: Đỗ Mai Anh

In 500 bản, khổ 14 x 20,5 cm tại Xưởng in Nhà xuất bản Thế Giới. Giấy chấp nhận đăng ký kế hoạch xuất bản số: 65-23/XB-QLXB cấp ngày 9/1/2002. In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2003.

NGUYỄN MẠNH TỨ

Nació en 1925 en el poblado Kép, provincia de Bắc Giang. Corresponsal de la Revista Bimensual "*Combatientes de Việt Bắc*"durante la resistencia contra los colonialistas franceses (1946-1954).

Traductor responsable de las Ediciones en Lenguas Extranjeras (actual Editorial Thế Giới, Hanoi).

Creación literaria:

- Un extraordinario combate entre el reyezuelo y el elefante (en versos- Hanoi 1957)
- La pradera florecida (Cuentos, Hanoi 1957)
- La basurera (Cuentos- Hanoi 1958)
- Un número de poemas y cuentos en los periódicos y revistas.

Traducciones:

- El peine de márfil (Cuentos - Hanoi 1970)
- Las estrellas lejanas (Cuentos - Hanoi 1970)
- La taberna del mudo (Cuentos - La Habana 1972)
- La poesía vietnamita 1901-1975 (Poesía La Habana- 1984)
- El Cuartel General en la primavera victoriosa (Memorias del General Võ Nguyên Giáp - Hanoi 2002)
- El Kiều (Novela en versos de Nguyễn Du, Hanoi 2003)
- Y decenas de traducciones del español al vietnamita de las poesías y novelas de autores latinoamericanos modernistas y contemporáneos - Editorial Văn Học (Letras), Hanoi.